

EEN GESCHENK AAN BEDROEFDEN

Of

DE RAAD VAN CHRISTUS AAN EEN BEDRUKTE MOEDER

De dood van haar geliefde en enige zoon bewenende

Door

JOHN FLAVEL

Bedienaar van het Evangelie te Dartmouth

Uit het Engels vertaald door

****

**Met een aanprijzende voorrede van het Genootschap onder de zinspreuk
'Idem omnes simul ardor agit'**

**Te Rotterdam.
Bij Pieter Holsteyn**

MDCCLXXX (1780)

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2017**

**Het leven van de eerwaarde en nu zalige heer John Flavel
bedienaar van het Heilig Evangelie te Dartmouth.**

**Zie voor de Engelse editie: The life of the late Rev. Mr. John Flavel,
dienaar van Dartmouth.
The Works of John Flavel, Volume 1**

Zij die de naam van Flavel dragen, leiden hun afkomst af van iemand, die derde hoofdofficier geweest is, welke met *William de Veroveraar* is overgekomen. Doch deze eerwaarde Godgeleerde was wel ver van die zwakheid en ijdelheid, dat hij op iets van die natuur roem zou dragen, maar oordeelde met de dichter welke zei:

"Et genus, et proavos, et quae non fecimus ipsi, vix ea nostra voco"

"Het geslacht, en de voorouders, en hetgeen wij zelve niet gemaakt hebben, die dingen noem ik nauwelijks de onze".

Zijn vader was de heer Richard Flavel, een arbeidzaam en uitmuntend leraar, eerst te Broomsgrove in Worcestershire, toen te Hasler, en van daar trok hij naar Willersey in Gloucestershire, waar hij bleef tot het jaar 1660, zijnde daar uitgeworpen bij de herstelling van koning Karel II, omdat het een in bewaring gestelde proeve was, en de parochiaan nog leefde. Dit bewoog de heer Richard Flavel, niet zo zeer, als wel omdat hij geen vaste plaats had om zijn herderlijke bediening te kunnen uitoefenen en waarnemen. Hij was een man van zo'n buitengewone Godzaligheid, dat degenen, die met hem verkeerden en omgingen, van hem zeiden, dat zij hem nooit een ijdel woord hebben horen uitspreken.

Een weinig voordat de Non-conformisten leraars (die met de kerk van Engeland ongelijkvormig waren) uitgeworpen werden, zijnde nabij Totness in Devon, predikte hij uit (Hoséa 9:7). *"De dagen der bezoeking zijn gekomen, de dagen der vergelding zijn gekomen; die van Israël zullen het gewaar worden."*

Zijn toepassing was zo op de man aan, dat velen daardoor verstoord werden en veroorzaakte, dat hij voor enige vrederechters werd gebracht; doch zij op hem geen vat hebbende, moest hij worden ontslagen.

Daarna verliet hij die landstreek, als ook het huis van zijn zoon; hetwelk zijn woonplaats was, en ging naar Londen, waar hij getrouw en met veel genoegen zijn ambt bediende, ten tijde van die verschrikkelijke plaag der pestilentie in het jaar 1665, wanneer hij op de volgende wijze gevangen genomen werd.

Zijnde ten huize van zekere Mr. Black in Covent-Garden, waar enige mensen heimelijk bijeenvergaderd waren, en in 't gebed zijnde, drong een bende soldaten binnen met blanke zwaarden, die de uitlevering van hun predikant vorderden, enigen dreigende en anderen vleiende om hem te ontdekken, maar alles te vergeefs. Enigen uit het volk deden hem een gekleurde mantel om, en in dit gewaad werd hij tegelijk met zijn toehoorders gevoerd naar Whitehall.

De vrouwen werden weggezonden, maar de mannen werden vastgehouden en genoodzaakt om de gehele nacht op de blote vloer te liggen; en omdat zij elk geen vijf ponden Sterling betalen wilden, werden zij naar Newgate gezonden, waar de pest zeer geweldig heerste, gelijk ook in, andere plaatsen der stad.

Hier werden Mr. Flavel en zijn vrouw door de pest aangetast. Zij werden op borgtocht

ontslagen, doch stierven aan die besmetting, waarvan hun zoon een Goddelijke vermaning ontving in de droom, gelijk wij in zijn eigen plaats zullen aanmerken. De heer Richard Flavel liet twee zonen na, welke beide leraars van het Evangelie geweest zijn, namelijk John en Phinehas Flavel.

John Flavel, de oudste zoon, is geboren te Worcestershire.

Het is opmerkelijk, dat toen hij het levenslicht aanschouwde, rond 1627 op Bromsgrove een nachtegaal zijn nest kwam bouwen aan de buitenzijde van het kamervenster van zijn moeder, waar het diertje zeer lieflijk pleegde te zingen.

Hij werd zeer godsdienstig door zijn vader opgevoed en wel gevorderd zijnde in de Latijnse scholen, werd hij zeer vroeg naar University College Oxford gezonden en als lid van de Academische Hogeschool aangenomen. Hij behartigde en zette zijn studiën krachtig voort, zodat hij velen van zijn tijdgenoten in Academische geleerdheid voorbijstreefde en overtrof. Kort nadat hij tot Licentiaat bevorderd was, werd de heer Walplate, bedienaar des Evangelies te Diptford in het Graafschap van Devon, vijf mijl van Totnes, door ouderdom en zwakheid buiten staat gesteld om zijn ambt te kunnen bedienen en zond naar Oxford om een assistent. Waarop hem de heer John Flavel, hoewel nog zeer jong zijnde, aangeprezen werd, als een persoon, die behoorlijk bekwaam was voor dat werk, gelijk hij daar dan ook geplaatst werd door de gestelde gemachtigden van Devon, om als proefprediker en assistent van hen heer Walplate te prediken, de 27 April 1650.

Ongeveer zes maanden nadat hij te Diptford aangesteld was, hoorde hij, dat er een *Ordonnantie* zijn zoude te Salisbury, waar hij met zijn getuigschriften heenging, en zich ter beproeving en verordening aanbood door het Presbyterium daar. Zij gaven hem een tekst op, waarover hij prediken zou. Wat hij dan ook tot genoegen van allen deed; en hem vervolgens beproefd hebbende aangaande zijn geleerdheid, enz. Zonderden zij hem tot het werk der bediening af door gebeden en het opleggen der handen, de 17 oktober 1650.

De heer Flavel aldus geordend zijnde, keerde terug naar Diptford, en volgde na diens overlijden, de heer Walplate als predikant in zijn werk op. Om na alle verhinderingen van de wereld en aftrekking van zijn studiën in het werk der bediening te vermijden, koos hij een waardig en geacht persoon (van welke hij de verzekering had dat hij getrouw en vriendelijk jegens zijn gewoonteleden zou zijn) en liet hem de gehele *Tienden* ver beneden derzelver waarde over; wat voor het volk zeer aangenaam was. Langs deze weg was hij beter in staat om met haar in het bijzonder te handelen, daar de inkomst van zijn arbeid geenszins een beletsel was van het voordeel van ervan.

Te Diptford trad hij in het huwelijk met Joanna Randall, een Godzalige juffrouw van een goede familie, welke voor de geboorte van haar eerste kind stierf.

De rouwtijd ten einde zijnde, werd hem door zijn vrienden en goede bekenden aangeraden een tweede huwelijk aan te gaan, wat hij dan ook deed, met een juffrouw Elisabeth Morrice, waarin hij wederom zeer gelukkig was.

Enige tijd na zijn tweede huwelijk, verzocht het volk van Dartmouth (een grote en beroemde zeehaven in het graafschap van Devon, vroeger onder het opzicht van de heer Anthony Hartford, die overleden was) eenparig de heer Flavel om hem op te volgen. Zij drongen hem om deze beroeping aan te nemen:

1. Omdat er tegen alle andere kandidaten iets werd ingebracht maar niets tegen hem.
2. Omdat de gehele stad een welgevalen in hem hebbende, hij misschien nog het middel worden kon, om de breuk, die daar onder het volk gekomen was, te helen.
3. Omdat Dartmouth een aanzienlijke en volkrijke stad was, en omdat deze een bekwaam en uitnemend leraar nodig had; wat niet noodzakelijk was voor een parochie op het platte land, en die ook veel beter met een eenvoudiger leraar op de hoogte waren, dan Dartmouth.

En hetgeen hen nog zo veel te meer deed aandringen was, dat zij de heer Flavel, als Preses der Provinciale Synode in dat graafschap benoemd hadden, hoewel hij toen nog een jong leraar was, en toen hij de eerste vergadering zou leiden, heeft hij dezelve geopend door het doen van een Godvruchtig en zeer gepast gebed. En bij al de kandidaten die zichzelf aanboden om het examen voor hem af te leggen voor de bediening des Woords, legde hij, bij het examineren ervan, een grote geleerdheid aan de dag, door de kwesties en voorvallen die er soms plaats grijpen, met de grootste scherpzinnigheid en oordeel hen voor te stellen. Gedurende de waarneming van het voorzitterschap, gedroeg hij zich zo zedig, Godzalig en ernstig, dat al de Predikanten, die de vergaderingen bezochten, zich over hem verwonderden en hem beminden.

De eerwaarde heer Hartford, die vóór hem de prediking te Dartmouth waarnam, gaf acht op zijn leer en wandel; en van die tijd af knoopte hij een nauwe vriendschapsband met hem aan, en ging zelf later naar de Magistraten en het volk van Dartmouth en sprak van hem als van een buitengewoon persoon, waarvan hij voorspelde, dat hij als een groot licht in de Kerk zou schijnen. Dit, en meer andere oorzaken, zoals het horen prediken van hem, gaf aanleiding tot hen aanhoudend verzoeken van de heer Flavel, om als leraar tot hen over te komen; waarop hij, zijn beroep aan de Heere opdragende, zich aan de uitspraken van zijn naburige predikanten onderwierp, zodat hij, die uitspraken volgende, het beroep naar Dartmouth aannam, wat hem tot grote schade van het tijdelijke was, daar aan het Rectorschap van Diptford veel groter inkomen verbonden was.

De heer Flavel te Dartmouth door de verkiezing van het volk bevestigd zijnde, als ook door een order van Whitehall door de gedeputeerden om Approbatie voor openbare predikanten van de 19 december 1656, had tot zijn Collega de heer Allein Geere, een zeer waardig, doch tevens zwak man. Het werk der bediening werd dus onder hen verdeeld. De heer Flavel moest op de dag des Heeren in de Moederkerk te Townstall prediken, welke op een berg stond even buiten de stad; en om de veertien dagen moest hij des Woensdags zijn beurt vervullen in de lectuur of verhandeling te Dartmouth.

Hier behaagde het de Heere zijn arbeid te kronen en te zegenen niet de bekering van vele mensen. Een van zijn verstandigste toehoorders drukt zichzelf over hem aldus uit:

"Ik kon veel zeggen, hoewel niet genoeg, van de uitnemendheid van zijn prediking; van zijn recht tijdige, gepaste en geestelijke stof; van zijn duidelijke uitleg der Schrift; van zijn innemende handelwijze; van zijn bijzondere en natuurlijke deducties of besluiten; van zijn overtuigende argumenten; van zijn klare en krachtige demonstraties van zijn hartdoorzoekende toepassingen en van zijn vertroostende middelen voor verdrukte consciënties. Kortom, de mensen moesten óf een zeer zacht hoofd, óf een zeer hard hart, of die beiden hebben, die onder zijn dienst konden neerzitten, zonder bewogen te worden."

Hij had door zijn onvermoeid en gedurig studeren een grote schat van Goddelijke en

menselijke geleerdheid verkregen. Hij had zich meester gemaakt van de geschillen tussen Joden en Christenen; tussen Papisten en Protestanten; tussen Lutheranen en Calvinisten, en tussen Rechtzinnigen, Socinianen en Arminianen. Hij had ook veel kennis van de geschillen over de kerkelijke discipline, de Kinderdoop, en het Antinomianisme. Hij was ook goed geoefend in de Scholastieke Theologie, zoals hij ook een geleerde en scherpsinnige schets of onderwerp van deze Theologie in goed Latijn heeft opgemaakt, wat hij aan iemand van hoge rang ten geschenke gegeven heeft, maar het is nooit in druk verschenen. Hij was tevens zeer nauwkeurig geoefend in de Oosterse talen. Hij had een eigenaardige gewoonte om zijn kennis uit te breiden, welke gewoonte voor jonge theologanten zeer nuttig zou zijn; als hij soms een bijzonder geval of een zaak hoorde bespreken, en hij met de spreker gemeenzaam was, dan verzocht hij meestal om datgene nog eens te herhalen, terwijl hij het dan in zijn *Adversaria* opschreef. Door deze middelen verkreeg hij een grote schat van kennis, zowel voor zijn prediciëen op de kansel, als voor zijn meer doorwrochte werken voor de pers.

Hij bezat een uitmuntende gave des gebeds, en was nooit bij bijzondere gelegenheden, om gepaste stof en woorden verlegen: en hetgeen het merkwaardigste van hem was, is, dat hij altijd een verbroken hart en ontroerde gemoedsbeweging met zich mee bracht: zijn hart en tong waren aangeroerd met een kool, genomen van het altaar; hij werd in die Goddelijke ordinantiën klaarblijkelijk ondersteund en geholpen door de Heilige Geest der genade en der gebeden. Zij, die in zijn omgeving gewoond hadden, zeiden, dat hij altijd vol en 'overvloedig was in het gebed en dat hij zichzelf scheen voorbij te willen streven; zeer zelden gebruikte hij tweemaal dezelfde uitdrukking.

Uniformiteitwet 1662

Toen het besluit der Uniformiteit hem, met zijn andere verschillende broeders, uit de kerk van Engeland geworpen had, verliet hij daarom zo dadelijk zijn gewoonte nog niet; nee verre van dat, hij oordeelde, dat de zielen van zijn kudde te kostelijk waren, dan dat zij zo zorgeloos verzuimd en verwaarloosd zouden worden, en daarom nam hij alle gelegenheden waar, om het Woord en de sacramenten in verborgen bijeenkomsten aan hen te bedienen, zich met andere leraars verenigende in ernstige dagen van vasten en vernedering voor de Heere: biddende, dat God de Ark Zijns Verbonds nog eens aan zijn verdrukt Israël herstellen zou.

Omtrent vier maanden na die noodlottige en dodelijke Bartholomeüs-dag (1662) stierf zijn eerwaarde collega de heer Allein Geere; zodat de gehele zorg van de kudde op hem kwam rusten, welke hij, hoe zwaar en drukkende die last ook was, gewillig en blijmoedig op zich nam.

Op de executie of uitvoering van het Oxfordse besluit, waarbij alle leraars die niet met de met de Kerk van Engeland instemden, (Non conformisten) vijf mijlen ver van elke stad, die enige leden afzond naar het Parlement, gebannen werden; was ook hij genoodzaakt Dartmouth te verlaten, tot grote droefheid van zijn Gemeente, die hem volgde tot buiten de stad, en toen zij op het kerkhof van Townstall gekomen waren, namen zij zo'n treurig afscheid van elkaar, dat die plaats te recht *Bochim* genoemd mocht worden.

Hij vertrok dan naar Slapton, een Parochie, die vijf mijlen van Dartmouth, als ook van enige andere *Incorporatie* gelegen was, waardoor hij buiten het wettig bereik van zijn tegenpartijders gesteld werd. Daar kreeg hij vele bijzondere blijken van Gods Vaderlijke

zorg en bewaring; alle rustdagen tweemaal predikende voor diegenen die het wagen durfden hem te komen horen, wat velen van zijn eigen gemeente, en ook anderen deden, niettegenstaande de strengheid van het besluit tegen de Conventikels.

Ook ging hij menigmaal heimelijk naar Dartmouth, waar hij door prediken en omgang zijn kudde stichtte, tot grote verkwikking van zichzelf en van de gemeente; ofschoon het met het uiterste gevaar geschiedde daar zijn vijanden gedurig op hem loerden, zodat hij zich niet lang in de stad kon ophouden.

De heer Flavel in die tijden te Exeter zijnde, werd door verscheiden vromen in die stad uitgenodigd om te prediken, welke om hun veiligheid een bos gekozen hadden, omtrent drie mijlen buiten de stad, in welke plaats de bijeenkomst zou gehouden worden; en waar zij, toen de predicatie nauwelijks begonnen was, door hun vijanden overvallen en verjaagd werden. De heer Flavel ontkwam door de zorg van zijn toehoorders, uit het midden van zijn woedende vijanden. Ofschoon velen van zijn toehoorders gevat, voor de rechter Tuckfield gebracht, en in de boete geslagen werden, behielden de anderen nochtans de moed, en vergaderden wederom en brachten de heer Flavel in een ander bos waar hij ongestoord voor hen predikte. Nadat hij geëindigd had, reed hij naar het huis van een zeker edelman, die niet ver van dit bos woonde, en die, hoewel de heer Flavel hem geheel onbekend was, hem nochtans die nacht bescheiden en beleefd onthaalde. De volgende dag keerde hij behouden weer naar Exeter.

Onder degenen die toen gevangen genomen werden, was ook een leerbereider, die een groot gezin had, maar weinige middelen van bestaan, welke nochtans voor veertig ponden sterling in de boete geslagen werd; doch waarover hij echter niet moedeloos was, maar zeide tot een zeker vriend, die hem vroeg, hoe hij zich onder zijn verlies bevond, dat hij de beroving zijner goederen met blijdschap aannam, om de Naam van Jezus Christus, voor Wie zijn leven, en al wat hij had, te weinig was.

Zo ras de Non-conformisten (zij die met de kerk van Engeland verschillen) enige verlichting van verdrukking bekwamen, nam de heer Flavel die gelegenheid, waar, en keerde naar Dartmouth; waar hij, gedurende de eerste vergunning door koning Karel toegestaan, open huis hield, en predikte vrijmoedig voor allen, die maar naar hem wilden horen; doch toen die vrijheid herroepen werd maakte hij er echter zijn werk van, om, niettegenstaande deze herroeping, op onbepaalde tijden te prediken; en het gebeurde zeer zelden, dat hem de gelegenheid ontbrak, om op de dag des Heeren te prediken.

Gedurende deze tijd behaagde het de Heere, hem zijn tweede vrouw te ontnemen wat voor hem een zware verdrukking was, daar zij een hulp tegenover hem geweest was, die hij grotelijks nodig had; want hij was een man van een zwakke en onvaste constitutie, en die met vele zwakheden te worstelen had. Ter gelegener tijd trouwde hij zijn derde vrouw, een zekere juffrouw Anna Downe, dochter van de heer Thomas Downe, predikant te Exeter; met welke hij elf jaren gelukkig geleefd heeft, en die hem twee zonen naliet, welke jongelingen zijn die grote hoop geven.

Gered op zee

De vervolgingen tegen de Non-conformisten vernieuwd zijnde, rekende de heer Flavel zich niet langer veilig in Dartmouth, waarom hij besloot naar Londen te gaan, waar hij hoop had dat er minder gevaar zou zijn, en om meer vrijheid te hebben om zijn bediening uit te oefenen, de nacht tevoren, eer hij tot dat einde scheep ging, ontving hij de volgende

waarschuwing en vermaning in de droom. Hij droomde dat hij aan boord was, en dat er een grote storm opkwam, waardoor de passagiers uitermate verschrikten; doch gedurende die ontsteltenis was er een persoon van een wonderbare kloekzinnigheid en bedaardheid, en zat aan een tafel te schrijven, die een kind in de wieg bij zich had, dat zeer moeilijk en lastig was. Hij zag ook, dat hij de vader een kleine roede of gesel zag opnemen, en het kind daarmee een slag geven, zeggend: *"Kind wees stil, ik zal je tuchtigen, maar je niet beschadigen."*

Hierop ontwaakte de heer Flavel, en zijn droom overwegende, besloot hij dat hem op reis moeilijkheid wedervaren zou. Zijn vrienden bij hem ter middagmaal zijnde, verzekerden dat hij een aangename reis zou hebben daar het een goede wind en schoon weer was. Maar Flavel antwoordde: dat hij niet van hun gevoelen was, maar dat hij grote moeilijkheid verwachtte vanwege zijn droom. Ook zei hij nog dat, wanneer hem zulke vertoningen in de slaap voorkwamen, zij dan zelden of nooit misten.

Het is ook gebeurd. Want toen zij tot binnen vijf mijlen van Portland gekomen waren, werden zij door een vreselijke storm overvallen; en het ging zelfs zo ver, dat de kapitein en de matrozen 's morgens omstreeks een of twee uur verklaarden, dat, bijaldien de Heere de wind niet veranderde, er geen hoop op behoud meer was; het was hun onmogelijk de loef te houden naar Portland; zij moesten noodzakelijk schipbreuk lijden; of aan de klippen, of aan de wal. Hierop riep de heer Flavel al het volk dat gemist kon worden in de kajuit om te bidden; maar het geweld van de storm was zodanig dat zij van de een zijde van het schip naar de andere geworpen werden; en dat niet alleen, want er kwamen zulke grote golven over, dat zij in de kajuit zelfs dreigden te verdrinken.

In deze toestand greep de heer Flavel zich aan de beide posten van de kajuitsbedstede vast en bad tot de almachtige God, Hem smekende om genade voor zichzelf en voor de anderen op het schip. Onder andere smeekte hij ook, dat zo hij en het scheepsvolk in dezen storm vergingen, de naam Gods gelasterd zou worden; en dat de vijanden van de Godsdienst zouden zeggen, dat ofschoon zij op het land aan hun handen ontkomen waren, de wraak Gods hen op zee overvallen had. In het midden van zijn gebed zijnde, werden zijn geloof en hoop zo zeer opgebeurd, dat hij een genadig antwoord en verhooring verwachten kon; zodat hij, na zichzelf en het volk aan de genade Gods bevolen te hebben, de samenkomst sloot. Het gebed was nauwelijks geëindigd of daar kwam iemand van het dek af, roepende: *"Behouden, behouden! God is een Verhoorder des gebeds! Opeens werd daar de wind stil."*

En zo kwamen zij, voor de wind zeilende, behouden te Londen aan. Te Londen gekomen zijnde, vond hij daar vele van zijn oude vrienden en God gaf hem daar ook nieuwe, met een overvloed van werk en buitengewone moedgevingen.

Gedurende zijn verblijf te Londen trouwde hij zijn vierde vrouw; een weduwe, een dochter van de heer George Jeffries, eertijds predikant van King's Bridge, maar nu zijn bedroefde weduwe.

De heer Flavel ontkwam, terwijl hij te Londen was, ternauwernood, gevat zijnde met de eerwaarde heer Jenkins, ten huize van de heer Fox te Moorfields, waar zij een vasten- en bededag hielden.

Hij was zo dichtbij, dat hij de baldadigheid van de officieren en de soldaten hoorde tegen de heer Jenkins, toen zij hem gegrepen hadden; en tekende ook in zijn dagboek aan, dat de heer Jenkins wel zou zijn ontkomen, indien hij een zekere mevrouw, wier lange sleep hem belette de trap af te gaan, uit zijn al te grote beleefdheid niet vóór had laten gaan.

Na dezen keerde de heer Flavel weer naar Dartmouth terug; waar hij met zijn familie en dierbare gewoonte de Heere dankte voor Zijn goedertierenheden over hem.

Een weinig tijd daarna werd hij ingesloten en gevangen in zijn eigen huis, waar velen van zijn kudde 's nachts of 's morgens vroeg op de dag des Heeren bij hem inslopen waren om de zegen van zijn arbeid te genieten; en brachten zo de gehele Sabbat in luisteren, bidden, psalmzingen, en in heilige samensprekingen door.

Daar de zo juist genoemde heer Jenkins in de gevangenis gestorven was, beriep zijn volk de heer Flavel tot hun leraar, gelijk ook de gemeente van de heer Revee hem op die zelfde tijd beriep. De heer Flavel maakte deze beroepen, aan zijn gewoonte bekend, met wie hij een bededag hield, om door God bestuurd en onderwezen te worden in deze gewichtige taak. Het behaagde de Heere hen in deze genadiglijk te verhoren, door de heer Flavel in zijn voornemen te bevestigen, om bij zijn kudde te Dartmouth te blijven. Vele drangredenen werden er gebruikt om hem te bewegen en te overreden om naar Londen te komen, als: dat hij na het besluit van de uniformiteit maar zeer weinig voor zijn onderhoud ontving van zijn gewoonte; dat die te Londen grote en rijke gewoonten waren; dat hij een familie en kinderen had om voor te zorgen, en dat die stad een plaats van eer en aanzien was; doch geen van deze dingen konden hem er toe brengen om zijn arme volk te Dartmouth te verlaten.

Hersteld in zijn ambtswerk

Toen het de Heere behaagde de zaken zo te besturen, dat koning James de Tweede het in zijn belang achtte, om in het jaar 1687, ontslag van de strafwetten te verlenen, scheen de heer Flavel, die tevoren op de achtergrond had gestaan, als een vuurbaken op de top van een berg; zijn toegenegen gewoonte bezorgde hem een grote plaats, waar God zijn arbeid gezegend heeft tot overtuiging van vele zielen, door zijn predicatiën over Openb. 3:20: "*Ziet, Ik sta aan de deur en Ik klop.*"

Dit moedigde hem aan om die predicatiën in druk te geven, onder de titel van "Engeland's Plicht", enz. hopende dat deze ook nog elders, zowel als in zijn eigen gewoonte vruchten zouden afwerpen. Hij had in de gevangenis aan de Heere een belofte gedaan, dat, indien hij ooit weer in vrijheid zou gesteld worden, deze bevrijding door zijn genade zou aanwenden tot verbreiding van het Evangelie; hetgeen hij ook op een nauwgezette wijze is nagekomen, daar hij alle dagen des Heeren tweemaal preekte, en alle Woensdagen de gewone Leerdiensten hield, waar hij het grootste gedeelte van Johannes 3 behandeld heeft, aantonende *de onvermijdelijke noodzakelijkheid der wedergeboorte*.

Hij preekte ook alle donderdagen vóór het Avondmaal en nam dan de lidmaten, nadat hij deze onderzocht had, aan. Hij had in de avondmaaltijden geen hulp, zodat hij menigmaal bijna afgemat was, voor hij het Sacrament uitgedeeld had. Wanneer het dagelijks werk verricht was, klaagde hij dikwijls over een pijnlijke borst, hoofdpijn en een vermoeide rug; echter was hij 's Maandags altijd weer zeer vroeg aan zijn studie. Hij gunde zichzelf zeer weinig ontspanning, achtende de tijd zo'n kostelijk juweel te zijn, dat allerwege gebruikt moest worden.

Hij was niet alleen een ijverig prediker op de preekstoel, maar ook een oprecht christen in zijn binnenkamer, daar hij gedurig in het werk van zelfonderzoek bezig was en er bij anderen op aandrong; bevreesd zijnde om niet, (terwijl hij voor anderen predikte) zelf verwerpelijk bevonden te worden. Tot bewijs hiervan zal ik eens dat, wat zo aanstonds volgen zal, uit zijn dagboek overschrijven.

Dagboek

Om verzekerd te zijn van het eeuwige Leven, (zegt hij) dát is het grote werk dat *de kinderen des Doods* in deze wereld te doen hebben. Hetzij een mens overweegt de onsterfelijkheid van zijn eigen ziel; de onuitsprekelijke vreugden en heerlijkheid des hemels; de smartelijke en eindeloze pijnen in de hel; de onbegrijpelijke zoetheid en vrede der consciëntie; of de ellende van aan deszelfs verschrikkingen onderworpen te zijn; dit alles zet aan dit werk een noodzakelijkheid, een plechtigheid en een heerlijkheid bij. Maar o, welke zwaarigheden en gevaren gaan daar niet mee gepaard! Hoeveel en hoe groot zijn die niet! Welk een oordeel, getrouwheid, welk een resolutie en waakzaamheid wordt daar niet voor vereist! Zodanig is de bedrieglijkheid, de duisterheid, en de ongestadigheid van ons hart; alsook de boosheid, de list en de naarstigheid van de Satan, om ons hart te nemen en te werk te stellen, dat degene die dit werk onderneemt, nodig heeft zowel te waken omtrent de eigenlijke tijd voor hetzelfde, alsook tot God op te zien om zijn leiding en voorlichting, en vele ernstige gedachten te hebben, voor hij tot een bepaling en een besluit omtrent de staat zijner ziel durft te komen. Opdat dit aller-gewichtigste werk dan in mijn handen niet zou mislukken, heb ik met de grootste zorg de beste en gezondste merktekenen uit de geschriften van onze hedendaagse theologen genomen, en bijeenverzameld; welke door hun arbeid zouden worden opgehelderd en tot gebruik dienstbaar gemaakt, opdat ik deze op de juiste wijze in toepassing zou mogen brengen. Ik heb dan:

1°. de Heere ernstig gezocht en gebeden om de bijstand zijns Geestes, die alléén mij mijn hart ontdekken, en mij de rechten staat van hetzelfde aantonen kan; wat de zaak is die mijn ziel ernstig begeert; en ik vertrouw dan ook dat de Heere mijn begeerte in deze zal vervullen, volgens Zijn belofte, (Lukas 11:13 en Joh. 14:26).

2°. Ik heb ook getracht om alle eigenliefde te verwerpen en op zijde te leggen; daar mijn hart, hierdoor mogelijk vooringenomen zijnde, mijn oordeel zou kunnen bederven en partijdig zijn in het uitspreken van het vonnis over mijn eigen staat. Mijn hart is enigermate gewillig gemaakt om mijzelf als een geveinsde te beoordelen, indien dat na het onderzoek bevonden wordt; zowel als om mijzelf goed te keuren, wanneer ik oprecht bevonden wordt; ja, het zou mij zo ver daar vanaf zijn, dat mij deze zaak tot verdriet zou zijn, dat ik zo lang verleid en bedrogen ben geweest; dat ik mij verheugen en met mijn ganse ziel de Heere danken zou, indien het mij toch eindelijk ontdekt werd en dat ik terecht werd gesteld, schoon ik het fundament wederom opnieuw mocht leggen. Hier heb ik gearbeid om mijn hart toe te krijgen, wetende dat duizenden zich aan deze klip te pletter hebben gestoten. En het is ook zeker, dat wie de persoon van de richter erkennen wil, de persoon van een vriend moet afleggen.

3°. Het is ook mijn grote betrachting geweest om in dit werk een diepe indruk te bewaren van de groten Dag des Oordeels, als wetende door bevinding welk een machtige invloed dit op de consciëntie heeft, om dezelve bedachtzaam en welberaden, ernstig en getrouw te doen zijn in dit werk. En daarom heb ik mijn consciëntie gedurig vóór de oplossing van elke vraag bevel gegeven, zeggende: O mijn consciëntie, handel in deze getrouw met mij en zeg mij niet meer of anders, dan gij erkennen en staande houden kunt in de grote Dag, wanneer de raadslagen des harten geopenbaard zullen worden.

4°. Hebbende nu elk merkteken gewogen en overwogen, waarin het gewicht en de kracht van hetzelfde lag, ben ik tot de Heere gegaan in den gebede om Zijn licht en bijstand af te smeken, eer ik het besluit en het antwoord van mijn consciëntie opgemaakt zou hebben;

en zo als mijn hart daarin overreed geworden is, zo heb ik bepaald en vastgesteld: hetgeen aan mijne bevinding klaar geweest is, dat heb ik zo neergesteld; en hetgeen mij twijfelachtig was, heb ik hier zo gelaten.

5°. Ik heb ook de bekwaamste tijden en gelegenheden, die ik had, tot dit werk uitgekozen, en mij tot hetzelfde begeven, wanneer ik mijn hart in de aller bedaardeste en ernstigste gestalte vond. Want gelijk iemand die zijn aangezicht in een spiegel aanschouwen wil, stil moet staan, en niet in beweging zijn, of in het water geen beroering daarin maken moet, evenzo is het ook in dit geval.

6°. Eindelijk heb ik, teneinde ik in dit werk voorspoedig mocht zijn, al aan gearbeid om zorgvuldig te onderscheiden tussen zulke zonden, welke gronden van twijfelingen waren; en tussen dezulke die alleen gronden van vernedering zijn; wetende dat niet elke zonde een grond van twijfeling is, schoon alle, ja de minste zonde een stof van vernedering, geeft. En dus heb ik dit grote werk zoeken te ondernemen.

O Heere, bestuur en ondersteun Uw knecht, dat hij hierin niet mag feilen; opdat als zijn consciëntie hem nu veroordelen mocht, bij een beter fundament legge, terwijl hij nog tijd heeft, en indien dezelve hem nu vrijspreekt, hij ook vrijmoedigheid hebbe in de Dag des Oordeels.

Deze dingen vooraf verricht hebbende, beproefde bij zichzelf bij de Schriftuurlijke merktekenen van oprechtheid en wedergeboorte. En langs deze middelen geraakte hij tot een welgegronde verzekering, waarvan de verrukkende vertroosting menigmaal in zijn ziel uitgestort werden. Dit deed hem een krachtig en een nuttig prediker zijn, als een die uit zijn eigen hart sprak tot het hart van anderen; hij predikte hetgeen hij gevoeld en getast had, hetgeen hij gezien en gesmaakt had van het Woord des Levens; en zijn toehoorders gevoelden het ook zo te zijn.

Wij kunnen licht opmaken, wat een zoete en gezegende onderhandeling en gemeenschap hij met de hemel had, alsook van de openbaring, die hij had van de dood van zijn vader en moeder. Hij was een krachtig worstelaar met God in het verborgen gebed; inzonderheid biddende dat God zijn prediking, zijn geschriften en zijn bijzondere samenspraken wilde zegenen tot bekering van arme zondaren, een werk, waar zijn hart grotelijks op gezet was. Het behaagde ook de Heere hem in vele gevallen te verhooren, waarvan de twee volgende een bijzondere aanmerking verdienen.

Bekering van een jonge man

Het gebeurde in het jaar 1673 dat er een schip van Pool op zijn thuisreis van Virginië in de haven van Dartmouth kwam; van welk schip de chirurg, een actief jong persoon van 23 jaar oud in een zeer diepe zwaarmoedigheid verviel, van welke toestand de Satan gebruik maakte om zichzelf te vermoorden. Dit ondernam hij op des Heeren dag, 's morgens zeer vroeg, toen hij bij zijn broer te bed lag. Eerst sneed hij zich in de hals met een mes, dat hij te dien einde gereed gelegd had. En uit het bed springend stak hij het ook in zijn maag, en lag zo in het bloed te wentelen, tot zijn broer wakker werd en om hulp riep. Men haalde terstond een dokter en een chirurg, die direct constateerden, dat de wond in zijn hals dodelijk was. Zij naaiden de wond echter en legden er een pleister op, doch zonder hoop op genezing, omdat hij reeds door de wond ademde en zijn stem onverstaanbaar was.

In deze toestand kwam de heer Flavel hem bezoeken, en begrijpende, dat hem nog maar weinige minuten voor de eeuwigheid zouden gelaten worden, arbeidde hij om hem daarop voor te bereiden.

Hij vroeg hem naar zijn eigen gedachten over zijn toestand, waarop de jongeling hem antwoordde, *dat hij op God vertrouwde voor de eeuwigheid.*

De heer Flavel zei hierop tot hem, *dat hij vreesde, dat zijn hoop en vertrouwen kwalijk gegrond waren; want dat de Schrift ons leert, dat geen doodslager het Eeuwige Leven zoude beërven, dat de zelfmoord de grootste doodslag van alle is, enz.*

De heer Flavel drong zo aan op de verzwaring van de misdaad, dat de consciëntie van de jongeling begon te bezwijken en zijn hart wegsmolt en hij in tranen uitbarstte over zijn zonden en ellenden, terwijl hij aan de heer Flavel vroeg, *of er voor hem nog enige hoop was?*

Hij zei hem toen van *ja*, en daar hij hem geheel onkundig bevond van het wezen des geloofs en de bekering, zo legde hij hem dezelve uit.

Deze leer dronk dit arme mens zo gretig in, de Heere biddende, dat hij dezelve op zijn hart zou laten werken; de heer Flavel verzoekende om met en voor hem te bidden, opdat hij, ofschoon een laat, toch een waarlijk oprecht bekeerde en een waar gelovige mocht worden. Zoals dan ook de heer Flavel met hem bad, en het behaagde de Heere om het hart van de jongeling, onder het uitspreken van dit smeekgebed, zo te verbrijzelen, dat hij niet van de heer Flavel scheiden kon. Doch de plichten en het werk voor die dag, geboden hem om heen te gaan. Nadat hij in weinige woorden de raadgevingen die hij noodzakelijk achtte, aan hem had meegedeeld, nam hij afscheid van hem, niet verwachtende, dat hij hem ooit in deze wereld meer zou zien.

Maar het behaagde God, het anders te besturen, daar de jongen in het leven bleef, tegen alle verwachting in; ernstig hopende en verlangende naar de Heere Jezus; daar geen woorden hem aangenaam waren dan die van het geloof en van Christus.

Zo vond de heer Flavel hem 's avonds; hij was zeer verblijd dat hij hem wederom zag komen en verzocht hem om zijn redenen te vervolgen die zaken waarvan hij gesproken had, zeggende:

"O mijnheer, de Heere heeft mij over deze zonde en over alle andere berouw gegeven; nu zie ik het kwaad daarvan, zoals ik dat nooit tevoren heb gezien. O, ik heb een walg aan mijzelf. Ik geloof ook, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp! Ik ben gaarne bereid om Christus aan te nemen op Zijn Eigen voorwaarden. Doch één ding bekommert mij (zei hij): ik twijfel of deze bloedige zonde wel vergeven zal worden. Wil de Heere Jezus, (vroeg hij vervolgens) Zijn bloed aan zó een toerekenen, die zijn eigen bloed gestort heeft?"

De heer Flavel zeide hem, dat de Heere Jezus Zijn bloed gestort heeft voor dezulken, die met onrechtvaardige handen Zijn Eigen heilig bloed gestort hadden, wat een groter zonde was dan het storten van hun eigen bloed.

Waarop deze gewonde jongeling antwoordde: "Ik zal mij dan op Christus werpen, Hij doe met mij wat goed is in Zijn ogen." In deze toestand verliet hem de heer Flavel die nacht.

De andere dag 's morgens moesten zijn wonden geopend worden, en de gedachten van de chirurg waren dat hij aanstonds sterven zou. De heer Flavel werd wederom verzocht om hem te komen bezoeken, wat hij ook deed; hij vond hem in zeer ernstige toestand en bad met hem. De wond in zijn maag werd naderhand geopend, toen deze zo zeer gezwollen was, dat deze uit de opening van de wond kwam, en op zijn lichaam lag als een pens die paars en blauw ziet en werd ook doorgesneden. Toen elk nu oordeelde dat hij onmogelijk leven en niet meer zou kunnen opkomen, maakte de chirurg de opening van de wond echter groter, verzorgde dezelve en werkte toen de maag wederom in het lichaam; de wond dichtgenaaid hebbend, verliet hij zijn patiënt in de hoede der Voorzienigheid.

Het behaagde de Heere dat hij genezen werd van die gevaarlijke wonden. En er is ook op goede gronden van redelijke liefde reden om te geloven dat hij ook genezen is van die veel gevaarlijker wonde die de zonden gemaakt hadden in zijn ziel. De heer Flavel had vele uren met hem doorgebracht in zijn ziekte, en toen de jonge chirurg na zijn herstel naar Pool was wedergekeerd, zond de heer Samuël Hardy, de uitnemende en geachte leraar van die plaats, een brief aan de heer Flavel, waarin hij hem bedankte voor de grote moeite die hij genomen had omtrent die jongen, hem geluk wensende met de grote zegen en hem tevens verzekerende, dat zo er ooit een groot en volkomen werk gewrocht is, het aan deze jongen geschied was.

Bekering van een jonge man

Het andere voorbeeld is, dat aan de heer Flavel, toen hij in het jaar 1673 in Londen was, door de heer Boulter, zijn oude drukker, het navolgende verhaald werd.

Enigen tijd tevoren kwam er een onverschillige jongeman in zijn winkel, die hem naar enige komedieboeken vroeg. De heer Boulter zeide hem dat hij er geen in zijn winkel had, maar liet hem het kleine traktaatje van de heer Flavel zien: "Keeping the Heart." *"Over het hart te bewaren"*, hem verzoekende om dit te lezen, en hem tevens verzekerende, dat het hem meer goed zou doen dan de komedieboeken. Die heer las de titel, en op enige bladzijden hier en daar terloops eens inziende, brak hij eindelijk in deze en dergelijke uitdrukkingen uit: "Wat verdoemelijk, eigenzinnig of grilziek mens is hij, die dit boek gemaakt heeft."

De heer Boulter smeekte hem om dat boek te kopen en te lezen, en dat hij geen reden had om het zo bitterlijk te veroordelen. Eindelijk kocht hij het boek, maar zeide hem dat hij het niet lezen zou. Wat zult gij er dan mee doen, zei de heer Boulter. "Ik zal het," (zei hij) "aan stukken scheuren én verbranden, en het naar de duivel zenden."

De heer Boulter zeide, dat hij het hem dan niet geven wilde.

Hierop beloofde de jonge man hem dat hij het lezen zou.

Ook zeide de heer Boulter, dat indien het boek, nadat hij het gelezen zou hebben, niet aanstond, hij hem het geld zou teruggeven. Omtrent een maand nadien tijd komt die heer wederom naar de heer Boulter, in een zeer gepast kledij en met een zeer ernstig gezicht en zeide tot hem: "Mijnheer, ik dank u van harte, dat u mij dit boek in mijn handen gegeven hebt, en ik dank God dat hij u daartoe bewogen heeft, want het heeft mijn ziel behouden. Geloofd zij de Heere dat ik eens in uw winkel gekomen ben."

Hij kocht toen nog 100 van die boeken, zeggende dat hij er aan de armen geven zou, die ze niet kopen konden, en verliet zo de heer Boulter, God dankende, en hem verwonderende over zijn goedertierenheid.

Geschriften

Zie, zo behaagde het de Heere de predicatiën, de samensprekingen en de geschriften van de heer Flavel te zegenen.

Hij had nooit enig vermaak in enige twist, doch werd verplicht, tegen zijn wil, om tegen de heer Cary, de voornaamste Baptist te Dartmouth, te moeten schrijven, met wie hij echter een vriendelijke en christelijke correspondentie onderhield.

Toen hij zijn "Planelogia" of "Slag aan de wortel" schreef, betuigde hij aan een van zijn vrienden, dat, hoewel die studiën zeer noodzakelijk waren, hij echter daarin geen vermaak schepte, maar dat hij zich veel liever bezig hield met de praktische Godgeleerdheid.

Toen hij zijn werk van de "Redelijkheid van de personele Reformatie" opstelde, verhaalde hij aan een boezemvriend dat hij zelden een ijdele gedachte gehad had om hem

te storen, hetwelk hem deed hopen, dat het temeer goed zoude doen in de wereld.

Hij was ook voornemens om zijn boek van *de Sacramentele Overdenkingen* te vermeerderen, en had ook al verscheiden gevallen der consciëntie bij die gelegenheid zeer verstandig opgesteld en verhandeld, welke hij voornemens was bij de volgende druk of uitgave van dat boek toe te voegen; doch hij heeft het niet beleefd dat ze voor de pers gereed gemaakt werden.

Hij ontving menigmaal brieven van onbekende personen, wanneer hij elders gepreekt had, die er hem kennis van gaven hoe God zijn dienst van hun zielen gezegend had, hen bekerende van hun bittere vijandschap tegen de Godsdienst. Dit moedigde hem aan, wanneer hij elders sprak, om niet alleen de uitnodiging aan te nemen, doch om menigmaal zijn diensten aan te bieden aan degenen die hem horen wilden; hoewel hij tot dit laatste geen gelegenheid had, daar hij bekend was, overmits het volk doorgaans sterk bij hem aanhield en zeer lastig was.

Eens kon een hartgrondig vriend, die uit grote achting voor hem, door zeer dringende redenen er bij hem op aandrong om ditmaal niet te prediken, het niet van hem winnen; zijn innerlijke ontferming voor behoeftige en verloren zondaren deden hem alle moeilijkheden over het hoofd zien; hij predikte toen zó heerlijk, dat er ook te die tijde onder zijn dienst een ziel bekeerd werd, zoals hij naderhand zelf getuigde, toen hij tot het Heilig Avondmaal werd toegelaten.

Zijn laatste predicatie die hij voor zijn gewoonte te Dartmouth gehouden heeft, was op een openbaren vasten- en bededag; in het slot van dezelve werd hij in het dankzeggen aan God voor zijn genoten weldaden op zo'n bijzondere manier verruimd, dat hij als in verrukking scheen te zijn. Dit geschiedde omtrent een week voor zijn dood, en mag daarom ook terecht gehouden worden als een voorsmaak van de hemelse verrukkingen, welke hij nu geniet met de zalige geesten hierboven.

Zijn laatste predicatie was op de 21^e juni 1691 te Ashburton, over (1 Kor. 10:12): "Zo dan die meent te staan, zie toe dat hij niet valle."

Dit was een zeer welsprekende en uitmuntende redevoering, strekkende om zorgeloze belijders op te wekken om bezorgd te zijn omtrent hun zielen. Nadat hij deze predicatie gehouden had, ging hij naar Exeter, en te Topsham komende, binnen 3 mijlen van de stad, werd hij preses gemaakt in een vergadering van de Non-Conformisten leraren van Devonshire, die hem eenparig tot hun voorzitter gekozen hadden. De gelegenheid van hun vergadering was over een vereniging tussen de Presbyterianen en de Independenten. De heer Flavel was niet alleen bereid om deze vereniging met allen ijver te bevorderen, doch hij bracht dezelve ook in die landstreek tot zo'n gelukkigen uitslag, dat de leraren hun voldoening uitspraken omtrent de hoofdzaken der vereniging, vastgesteld door de Londense leraars van die richtingen. De heer Flavel besloot het werk van die dag met bidden en danken, in welk werk zijn geest wonderlijk werd opgebeurd in verruiming en beweging.

Hij schreef op dezelfde dag dat hij stierf, aan een uitmuntend leraar te Londen een brief, met bericht van hun verhandelingen. De Voorzienigheid bestuurde het zo, dat hij dat goede werk voleindigen zou, waar zijn hart zo op gezet was, eer hij zijn loop voleindigd had.

De wijze van zijn dood was schielijk en overrompelend. Zijn vrienden oordeelden hem die dag, waarop hij 's avonds stierf, zo wel en fris te zijn, als zij hem in enige jaren niet

gezien hadden.

Tegen het einde van het avondeten klaagde hij over een doodsheid in één van zijn handen, dat hij die niet aan zijn hoofd kon brengen. Dit veroorzaakte een grote verslagenheid bij zijn vrouw en zijn andere vrienden die bij hem waren; zij gebruikten enige middelen om de hand te herstellen tot zijn vorige sterkte, doch in plaats van te helpen, tastte die kwaal hem, tot hun grote droefheid, over de gehele zijde van het lichaam aan. Zij legden hem in allerijl te bed en zonden terstond om doctoren; doch alles tevergeefs. Zijn ziekte nam zo geweldig toe, dat hij binnen korte tijd bewusteloos was. Hij voelde zijn naderende dood, en toen men hem naar boven bracht, gaf hij te kennen dat dit de laatste reis zou zijn, doch voegde daarbij: "Ik weet dat het wel met mij zal zijn," welke enige van zijn laatste woorden waren.

Dus stierf de heilige man Gods zeer schielijk en zonder pijn, zelfs uitte hij geen enkele zucht of klacht. Hij verwisselde dit leven voor een beter, de 26^e juni 1691, op 61 jarige leeftijd.

Zijn lijk werd van Exeter naar Dartmouth overgebracht, vergezeld van zeer veel leraren en een grote menigte andere aanzienlijke personen; daar reed een grote menigte mensen uit Dartmouth, Totness, Newton, Ashburton en vele andere plaatsen om het lijk te aanschouwen. Toen hetzelfde uit de lijkkoets of doodsslede genomen werd aan de waterkant, konden zijn gewoonte en andere vrienden zich niet onthouden om hun groot verlies door een vloed van tranen en een bittere rouwklacht te uiten. Zijn lijk werd dezelfde avond ter aarde besteld in de kerk te Dartmouth, en de anderen dag hield de heer George Trosse, een leraar te Exeter een lijkpredikatie over Elisa's rouwklacht bij de hemelvaart van Elia: (2 Kon. 2:12). *"Mijn Vader, mijn Vader, wagen Israëls en zijn ruiters."*

Enkele voorvallen

Wij zullen met een beschrijving over de heer Flavel besluiten. Hij was een man van middelmatige grootte, vol leven en werkzaamheid. Hij was zeer overpeinzend en wanneer hij niet sprak of las, veel bezig in overdenkingen, hetwelk hem zeer bekwaam maakte om zijn gedachten zich in goede orde voor te stellen. Hij was bereid om van een iegelijk te leren, alsook gewillig om hetgeen hij wist, anderen mede te delen. Hij was zeer goed tegenover zijn vrienden en ook zeer mild jegens de armen. Maar inzonderheid jegens de huisgenoten des geloofs en de behoeftige leden van zijn eigen gemeente, aan wie hij gedurende hun ziekte en krankheid altijd de nodige ondersteuning toezond.

Hij leerde aan 4 jongelingen de academische kundigheden voor niets, en een van hen onderhield hij al die tijd op eigen kosten.

Hij was uitnemend teder over het gehele volk te Dartmouth, waarvan wij een voorbeeld zullen geven.

Toen onze vloot eens met de Fransen slaags was, riep hij zijn gewoonte samen tot een algemeen vasten, en als iemand die in zware strijd is, worstelde hij met God in den gebede voor de Kerk, voor de Staat en inzonderheid voor de arme zeelieden van Dartmouth, opdat zij van God barmhartigheid verkrijgen mochten. Hierin verhoorde hem de Heere ook, zodat er niet een uit die stad in de slag gesneuveld was, ofschoon er velen van hen in het gevecht geweest waren. Gelijk hij een getrouw gezant was van zijn Meester, stelde hij ook zijn voorbeeld tot een regel voor zijn eigen praktijk; en was zo ver van degenen die hem scholden weder te schelden, dat hij integendeel bad voor degenen die

hem geweld aandeden.

Een merkwaardig voorbeeld hiervan als volgt:

In het jaar 1685 maakten enigen van het volk te Dartmouth, waarin zij door enige overheidspersonen nog gesteund werden, zijn beeltenis en droegen het tot bespottung door de straten, met *het verbod en de bul van uitsluiting* daaraan vastgehecht, wierpen het op een vreugdevuur en verbrandden het. Sommige van de toeschouwers waren zo zeer bewogen over de smaad en de verachting, die deze eerwaarde en Godzalige leraar aangedaan werd, dat zij bitterlijk weenden; en anderen spotten en schertsten. Het is opmerkelijk dat hij terzelfder tijd, ofschoon hij niets van de zaak afwist, kolen vuurs van een andere aard op de hoofden van die goddeloze mensen hoopte. Want hij was toen biddende voor de stad Dartmouth, voor deszelfs bestuur en inwoners; en toen hem bij het einde van zijn gebed de tijding werd gebracht, hief hij een gebed voor hen tot God op, met de woorden van de Zaligmaker: "*Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.*"

TITELPAGINA

Een teken voor rouwenden, of, het advies van Christus aan een noodlijdende moeder, die de dood van haar lieve en enige zoon beweent. Waarin de grenzen van het verdriet behoorlijk worden vastgelegd, de overmaat ingehouden, de gemeenschappelijke pleidooien beantwoord, en verschillende regels ter ondersteuning van Gods beproefden voorgeschreven.

Uitgegeven na voorgaand onderzoek en met goedkeuring der Eerwaarde Classis van Schieland; de 25e van Januari 1775.

Voorrede van het Genootschap onder de zinspreuk *Idem omnes simul ardor agit*.

Ons genootschap is voornamelijk verenigd zonder enig ander doel dan de bevordering van algemene Stichting in de gezinnen van de christenen tot de uitgave van het Evangelies Magazijn, waarvan het 1e deel in 4 stukjes bestaande reeds het licht ziet. Terwijl op veler verzoek het 2e deel ook in 4 onderscheiden stukjes zijn verdeeld en te zijner tijd staat te volgen.

Wij hebben ons echter noch willen, noch kunnen onttrekken, - om ook daardoor ons bedoelde oogwit te beschieten, - de hand te lenen aan de uitgave van dit werk.

De waarde en het nut hiervan is ons bekend. Dit spoorde ons en onze drukkers aan om dit werkje door een bekwame hand in onze taal te laten vertalen. Omdat het ons door bezigheden van een andere aard en daarmee geheel bezet zijnde, was het niet mogelijk daarover het oog te laten gaan of het in onze gewone spelling en stijl te doen verschijnen. Wij beloofden echter om er een voorrede in te plaatsen.

De vertaling is volgens onze gedachten behoorlijk uitgevoerd. Daarom prijzen bij het werkje aan als een der nuttigste huis- en handboekje voor onze lezers. Terwijl wij tot lof ervan niets behoeven te zeggen, dan alleen, dat het de vrucht is van de wel versneden pen van de Godvruchtige heer John Flavel. Hij heeft door zijn nagelaten werken waarvan er enige in onze taal zijn verschenen, zich een onsterfelijke achting bij alle beminnaars van de waarheid en godsvrucht verworven.

Is er iets waarin het zeggen van de wijste der Spreukendichters algemeen wordt bewaarheid, dan is het ook zeker deze spreuk: *Dat enerlei wedervaart den rechtvaardigen en de goddelozen*, Prediker 9 vers 2. Allen ondergaan ze in het natuurlijk leven de ellende en gevolgen van de zonde. Is daaronder iets algemener dan het verlies van waardige en geliefde bloedverwanten? En hoe algemeen dit ondervonden wordt, het verliest daardoor echter niets van de smart en droefheid bij degenen die met zulk een verlies achterblijven.

Men kan hierom geenszins afkeuren de gewoonte om de christenen – die het trouwens geboden wordt te wenen met de wenenden – om in zulke gevallen bezoeken af te leggen van rouwbeklag bij hen die door het verlies van hun dierbaarste panden in diepe rouw gedompeld zijn. Echter hoe ijdel en nutteloos deze plichtpleging thans in het algemeen wordt ervaren en wordt verricht behoeft geen aanwijzing of bevestiging. Omdat een oprechte christen die uit liefde tot zijn Heere de reuk van Zijn kennis overal tracht te verspreiden en tevens het nut van zijn naaste wenst te bevorderen, kan die zich met zulke plichtplegingen niet verenigen noch voldoen. Gaarne zoekt hij naar geschikte

gelegenheden die de Voorzienigheid hem doet ontmoeten, om die aan te grijpen en zo getrouw aan zijn hoge roeping te beantwoorden.

Daarom zou hij in zulke gelegenheid wanneer de dood bij zijn vrienden het venster is ingekomen en daar de een of andere heeft weggevoerd naar de eeuwigheid en dezelfde heeft opgeëist - indien hij door Gods genade op die tijd een hart en mond tot eer van de Heere bezit, - niet zelden een gebaande weg en een luisterend oor vinden om op een bescheiden, zachtmoedige en vriendelijke wijze zijn vriend of zijn vrienden voor ogen te houden welke roepstem er in deze Goddelijke bedeling voor hem ligt; om toch boven alles de belangen voor de eeuwigheid ter harte te nemen.

God wil door en onder de middelen werken en vooral op zulke tijden door de aandacht van de mensen voor Zich in te winnen en aan Zijn volk een geopende deur geven om Christus in Zijn dierbare volheid aan te prijzen en de belangen van het christendom voor te stellen. En ook op de ware beleving en beoefening daarvan aan te dringen en die te bevorderen. God kan onder zulke eenvoudige middelen met een welmenend voorstel gepaard, door de invloed van Zijn Geest het hart van onze naaste openen opdat hij voor de Heere mag gewonnen worden en Hem toegevoegd. Daardoor wordt hij een voorwerp aan die al de troost van het heilzaam Evangelie die langs deze weg kan worden toegeëigd. *Welgelukzalig zijn ze, ook in dit opzicht, die aan alle wateren zaaien.*

Ondertussen gebeurt het niet zelden in zulke omstandigheden door beletsels en beslommeringen die daarmee gepaard gaan, dat hij, wie het niet onverschillig is of zijn reden ook gehoord en in acht genomen worden – dat gehoor en die ingang niet vindt wat hij wenst en waartoe zijn pogingen zijn ingericht. Hij kan ook zijn troost- en vermanende rede niet te lang uitstrekken. Hij kan niet alles zeggen wat hij wel nodig zou achten.

Tot aanvulling van dit gebrek en tot gedurige herinnering daarvan durven wij zodanige gerust daartoe opwekken om dit werkje aan bedroefde vrienden aan te prijzen. Want van elk wordt naar zijn bijzondere toestand daarin rechte en gepaste vertroostingen, besturingen en vermaningen gevonden. Ja, wij vertrouwen zelfs, dat godvruchtige en vermogende christenen het niet ongepast vinden om dit als een geschenk aan minvermogende mee te delen.

Het behage God daarover Zijn zegen te gebieden! Dan zullen deze ook ongetwijfeld delen in het loon welke de Heere aan hen die Zijn medearbeiders zijn geweest, genadig heeft toegedacht en beloofd.

Uit ons Genootschap, de 17e in wintermaand 1774.

**Gedicht tot aanprijzing van dit geschenk aan bedroefden, door John Flavel
In het Nederlands vertaald.**

*Kom hier, o treurig hart!
Door rouw en druk benard.
Om 't missen van uw panden.
Uw dierb're gade, uw kroost,
Uw vreugde, uw steun, uw troost,
Waaraan gij waart verknocht door sterke liefdebanden.*

*Ontvang hier een goede raad
In uw bedrukte staat.
Hier wil u Flavel leren
Hoe ge u gedragen moet;
Hoe ge alsem, gal en roet,
In heilzaam medicijn en honing kunt verkeren.*

*Volg 's mans Godsvruchtig spoor,
Geef, geef zijn raad gehoor.
Staak het ongelovig klagen.
Al ziet ge u diep in rouw
Met Naïns weduwnrouw,
Gedompeld; en nu zelfs uw enig kind ont dragen.*

*Stort, stort geen jammerklacht,
Als die geen troost verwacht.
Of uitkomst in uw noden.
Hier hoort g' uit 's Heilands mond,
Zelfs in de bangste stond,
(De zoon lag op de baar); hoe 't wenen wordt verboden.*

*Geen wenen dat natuur,
Door ingeschapen vuur,
In de ouders kan verwekken.
Maar 't wenen dat uw Heer'
Kan, van Zijn dienst, Zijn eer,
Beroven; Hem Zijn roem, door ongeloof, onttrekken.*

*Dat al de troost in 't graf,
En scheidt de zerk u af
Van 't leven van uw leven;
Ai, stel uw hoop geheel
Op God, het beter Deel
U, voor dit stoffelijk goed,
In 't Heilverbond kan geven.*

*Neem, neem de lessen aan
Vervat in deze blaân.*

*Ze zijn uw aandacht waardig.
Eist God u dierbaarst pand,
Gij ontving het uit Zijn hand,
Toon u, tot de overgift, dan op Zijn wenk, ook vaardig!*

Dirk van der Steen.

1774

Opdrachtbrief.

Door John Flavel, Prediker van het Evangelie van Christus in Dartmouth in Devon.

Aan zijn zeer beminde broeder en zuster, de heer J. C. en mevrouw E. C.
wenst de auteur genade, barmhartigheid en vrede.

Veelgeliefde vrienden,

De dubbele band van de natuur en genade, naast de vele vertederende passages die al zoveel jaar met elkaar verbonden zijn en onze genegenheden zo innig hebben bewogen, kan niet anders dan een tedere sympathie in mij met u opwekken onder al uw problemen; en laat me zeggen over elke aandoening die u overkomt, als de mijne. Ik vind dat het met onze genegenheden is, zoals bij de snaren van muziekinstrumenten die precies op dezelfde hoogte zijn geplaatst: als iemand geraakt wordt, trilt de ander, hoewel het op enige afstand is.

Onze genegenheden zijn één, en hebben dus in grote mate zijn ook onze beproevingen geweest. Je kunt niet vergeten dat de Almachtige in de afgelopen jaren met de roede mijn tabernakel bezocht en er in één jaar de wortel en tak, de tedere moeder en de enige zoon van mij afsneed. Wat de gevolgen van deze slagen waren, of liever van mijn eigen ongedode hartstochten, heb ik gevoeld en jij en anderen hebben het gehoord. Zeker, ik was een os die niet gewend was aan het juk. Ja, ik mag zeggen met de Klaagliederen 3:19, 20. *Gedenk aan mijn ellende en aan mijn ballingschap liefde, aan de alsem en de gal; mijn ziel gedenkt er wel terdege aan en zij bukt zich neder in mij.*

Ik durf niet te zeggen dat ik ooit voelde dat mijn hart onverenigd opzwol en opstond tegen God; nee, ik kon Hem nog steeds rechtvaardigen, toen ik het meest gevoelig was onder Zijn hand. Als hij me in een zee van smart had geworpen, toch zou ik in al die zee van verdriet kunnen zeggen dat er geen druppel onrecht in is. Maar het was het overmatig en de overdreven liefde van mijn dierbare en ongedode genegenheden en hartstochten die zo droevige invloed op mijn lichaam maakten; en wierp me onder die buitensporigheden die spoedig al mijn overgebleven troost verbitterden.

Het was mijn ernstige begeerte, zodra ik kracht en mogelijkheden had voor een zo grote reis om je te bezoeken; dat zo (als het de Heere behaagde) ik me bij je zowel zou kunnen versterken als opfrissen, na al mijn droevige en troosteloze dagen. En je kunt je niet voorstellen wat een vrede en vermaak ik verwachtte van dat bezoek.

Maar het bleek ons, zoals alle andere vertroosting van hetzelfde soort gewoonlijk doen, meer in verwachting te zijn dan in vervulling. Want hoe snel na onze vreugdevolle ontmoeting en omhelzing, heeft de Heere onze dag betrokken en verduisterd, door de dood in je woning te sturen, en de lust van je ogen met een slag weg te nemen! En die lieve en enige knop af te snijden waarvan we onszelf zoveel troost hebben beloofd. Maar daar niet meer van, ik vrees dat ik al te ver ben gegaan.

Het is niet mijn ontwerp om je problemen te vertroebelen, maar om ze te helen; en voor dat doel heb ik u deze bladeren gezonden, waarvan ik hoop dat ze van nut zijn voor u en vele anderen in uw omstandigheden, omdat zij de na-vruchten van mijn eigen droefheid en moeilijkheden zijn. Dus deze dingen heb ik u niet aanbevolen uit de tweede of derde

hand, maar die ik (in zekere mate) heb ondervonden en gesmaakt in mijn eigen beproevingen. Maar ik zal u hier niet langer ophouden. Ik heb slechts een paar dingen om van te verlangen en ik zal het daarbij laten.

De dingen die ik verzoek, zijn deze:

Ten eerste, dat je niet te snel zult zijn om van het juk af te komen wat God op je hals heeft gelegd. Bedenk dat je kind in de baarmoeder was, en dat het naar jullie wens, niet moet worden verlost, totdat de tijd kwam die God daartoe heeft gesteld. De tijd was ten volle gekomen. Nu dan zorg dat u nu niet opnieuw in arbeid zou zijn vanwege het verdriet over zijn dood. Oh, wens niet één moment bevrijd te worden van je smarten voor Gods tijd voor je ontheffing en verlossing gekomen is. Laat de lijdzaamheid een volmaakt werk hebben. De troost die op Gods weg en in Zijn tijd komt, zal je bijblijven, en je werkelijk goed doen.

Ten tweede, ik wens dat u en je treurige ontmoeting, hoe droevig deze elkaar ontmoeten, deze voor jullie toch een troostrijke scheiding mogen hebben. Indien deze dat geluk op uw harten bewerken waartoe God hen heeft gezonden, twijfel ik niet, of je zult hen een blijde dankbetuiging geven wanneer zij weggaan. Als zij met het stempel van Gods Zegen van u weggaan, dan zal hetgeen je met vrees bij hun aankomst vervulde u met dankzegging vervullen bij hun vertrek. Hoe aangenaam is het om de verdrukte ziel te horen zeggen, wanneer God zijn banden ontbindt: *Het is goed voor mij verdrukt te zijn geweest.*

Ten derde, ik wens van harte dat dit ziels-onderzoekend lijden de meest bevredigende ontdekkingen zullen opleveren, opdat je meer zal zien van het kwaad van de zonde, de ijdelheid van het schepsel en de volheid van Christus, dan je ooit tevoren zag. De verdrukkingen zijn onderzoekers en zet de ziel op innerlijk onderzoek van al haar wegen. Klaagl. 3.14. Wanneer onze zonden door verdrukking worden ontdekt, dan zullen we heel gelukkig zijn als we door het licht der verdrukking tot deze ontdekking komen. *Zalig is de man welke God kastijdt en leert uit Zijn wet.*

Ten vierde wens ik, dat al de liefde en vreugde die je aan uw kleine kind hebt geschonken, nu tot uw grotere voordeel op Jezus Christus kan worden geplaatst; en dat de stroom van je genegenheid voor Hem nu veel sterker is, omdat er nu minder kanalen zijn om die in te verdelen. Als God niet wil dat uw geluk bestaat in kinderen, laat het dan geheel in Hem bestaan. Als de jaloezheid des Heeren heeft weggenomen wat te veel van uw hart van Hem wegnam, en dat Hij door Zijn roede zegt: *sta op, kind, gij staat Mij in de weg en geeft meer ruimte in de harten van je ouders dan het behoort.* O, geef dan alles aan Hem over en zeg: *Heere, neem mijn hele hart volledig en onverdeeld voor Uzelf.* Laat voortaan de genegenheid tussen God en het schepsel niet verdeeld zijn. Laat alle stromen alleen in Hem samenkomen en centreren.

Ten vijfde, opdat u met alle macht in de innerlijke mens gesterkt moge worden met alle kracht, tot alle lijdzaamheid, en opdat de vrede van God je hart en gedachten mag bewaren; arbeid er veel toe om je hart tot een zachtmoedige onderwerping aan de roede van uw Vader te brengen. Wij hebben de vaders onze vleses tot kastijders gehad en wij ontzagen hen, zouden wij dan niet veel meer de Vader der geesten onderworpen zijn en leven? Is het voor kinderen zo aantrekkelijk om te vechten en strijden met hun vader? Of

is het worstelen onder het juk de goede manier om ervan bevrijd te worden? O, dat uw harten in dezelfde gestalte moge zijn als hij die zei: *Heere, U zult slaan en ik zal dragen*. Het was een goede opmerking die iemand maakte: *Anima sedendo & quiescendo fit sapiens*. 'De ziel groeit wijs door stil te zitten en te rusten onder de roede. En de apostel noemt die voortreffelijke vruchten die de heiligen van hun geheiligde verdrukkingen: *de vreedzame vruchten der gerechtigheid*, Hebr. 12.11.

Tot slot. Mijn zielsverlangen en gebed tot God voor u, is dat u dagelijks kunt sterven aan alle zichtbare genietingen, en door deze gedurige omgang met de dood in uw familie, kunt u worden voorbereid op uw eigen ontbinding en verandering als die zal komen.

O, mijn vrienden! Hoeveel graven hebben u en ik gezien, geopend voor onze dierbare families? Hoe vaak is de dood binnen uw vensters geklommen en heeft de vreugde van uw ogen opgeroepen! Het is maar een korte tijd en we zullen tot hen gaan. Wij en zij onderscheiden ons alleen door korte tussenpozen.

Transcivere patres, simul hinc transibimus omnes.

Onze vaders trokken voor ons over en wij trekken hen allen na, van her. Uit onze vreemdelingstand.

Onze teerbeminde ouders zijn al weg, onze beminlijke en zeer begeerlijke kinderen zijn weg, onze boezemvertrouwen die ons als onze eigen zielen, zijn ook al verdwenen.

Wat zijn deze anders dan waarschuwingkloppen aan onze poorten die ons toeroepen om ons voor te bereiden om kort na hen te volgen. O, dat door deze dingen, onze eigen dood zowel gemakkelijk als gemeenzamer voor ons zullen zijn! Hoe vaker hij ons bezoekt, hoe beter we daarover kennis verkrijgen; en hoe meer van onze beliefde familiebetrekkingen ons voorgaan, hoe minder sterke banden en strikken voor ons overblijven als onze beurt komt.

Mijn zeer geliefde vrienden, mijn eigen vlees en mijn bloed, ik smeed u om de liefde tot de Waarheid wil, omwille van uzelf en omwille van mij, wiens welzijn voor een groot deel is verbonden met uw voorspoed en welzijn, (ik bid u, ik smeed u, herhaal ik) dat u vaak leest, serieus overweegt en geloofwaardig deze Schriftuurlijke vertroosting en aanwijzingen toepast, die ik in enige haast heb verzameld voor uw gebruik

En de God van alle vertroosting zij met u.

Ik ben uw teergeliefde broeder

John Flavel

DE TROOST VAN CHRISTUS AAN EEN BEDROEFDE MOEDER¹

De dood van haar geliefde en enige zoon bewenende

En de Heere haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen, en zeide tot haar: ween niet. (Lukas 7:13)

Om boven de het gevoel van medelijden te zijn, is een toestand gelijk aan Engelen. Buiten gevoel van droefheid, echter in een toestand van verdriet te leven, is een toestand ver onder dieren. Een christen weet en hoort zijn verdriet te beteugelen en zijn gevoelens te temperen. Wie geen natuurlijke gevoelens heeft, is als de blindste heidenen. Wie ze goed kan beheersen, mag tot de beste christenen gerekend worden. Als we geheiligd worden, doen we de goddelijke natuur aan. Pas als we in de heerlijkheid zijn, leggen we de zwakheden van onze menselijke natuur af.

Zolang we de moeiten niet te boven zijn, ligt ook de zonde op de loer en moeten we daarvoor vrezen. Het is moeilijk om niet te zondigen in tegenspoed, maar het geeft wel rust in voorspoed.

In een smartelijke beproeving worden we al gauw onredelijk en overtreden we de grenzen van Gods wet. Dat zien we in het leven van de meeste mensen en ook bij deze vrouw. In de tekst roept de Heere haar overgrote droefheid een halt toe: *'En de Heere haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen, en zeide tot haar: Ween niet.'*

De Heere was diep bewogen door het verdriet en de jammerklachten van deze bedroefde moeder. Ze wekten meer medelijden voor haar in Zijn hart op dan zij voor haar geliefde en enige zoon kon hebben.

1. De tekst geopend

We moeten hier stilstaan bij

- a. de toestand van deze vrouw en
- b. bij de raad die Christus aan haar gaf.

- A. De toestand van deze vrouw, die zeer bedroefd en bedrukt is. Dit en haar zuchten en tranen bewogen het hart van Christus en deden het als smelten bij het horen en zien hiervan. *'En de Heere haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen.'*

De vrouw in deze geschiedenis ziet er ellendig en diepbedroefd uit. Haar klachten en Hoe droevig het uur was waarin Christus haar ontmoette, is duidelijk uit wat de Evangelist zegt in het 12^e vers. 'En als Hij de poort der stad genaakte, zie daar, een dode werd uitgedragen, die een eniggeboren zoon zijner moeder was, en zij was weduwe en een grote schare van de stad was met haar.' Het is hartverscheurend wat er in dit ene vers wordt gezegd.

---

¹ De tekstverklaring van dit boek is opnieuw uitgegeven door Uitgeverij de Banier, Apeldoorn, 2017 en in duidelijk Nederlands vertaald door mevr. Pas-Donker. Aanbevolen!

1. Haar zoon was gestorven. Een enig kind van welk geslacht ook, te moeten begraven, verscheurt het hart van een liefhebbende ouder.² Ouders planten zich voort in hun kinderen. Een kind is een deel van de ouders in een andere huid. Een zoon naar het graf brengen, een zoon die de familienaam in stand houdt en zijn familie onderhoudt, dat wordt altijd als een heel zwaar kruis beschouwd.

2. Deze zoon wordt niet van de wieg naar het graf gedragen. Zijn babykleertjes worden niet uitgedaan om hem in een doodskleed te wikkelen. Als hij als jong kind gestorven was, voor hij zich geliefd had gemaakt of verwachtingen had gewekt, zou het verdriet misschien niet zo bitter en schrijnend zijn geweest als nu. De dood velt deze zoon in de bloei en de kracht van zijn leven.

De evangelist Lukas zegt in vers 12 (in de Engelse vertaling) dat hij een man was. Christus noemt hem in vers 14 een jongeling.³ Hij had nu de leeftijd bereikt waarop hij zijn moeder tot steun kon zijn. Hierop had ze jarenlang gewacht en gehoopt. Dit zou het loon zijn van alle zorg en inspanning. Maar nu haar liefde zo groot is en haar verwachtingen zo hooggespannen zijn, wordt haar zoon in de bloei van zijn leven weggenomen.

Zo klaagt Basilius over de dood van zijn zoon: 'Ik had een zoon, een jongeman, mijn enige opvolger, de vreugde van mijn ouderdom, mijn trots, de steun van de familie. In de bloei van het leven werd hij plotseling door de dood weggerukt. Zo kort daarvoor had ik zijn lieve stem nog gehoord. Hij was een lust voor mijn oog.'

Lezer, als u dit net als Basilius hebt meegemaakt, hoef ik niets meer te zeggen om u ervan te overtuigen dat deze liefhebbende moeder heel bedroefd was toen Christus haar ontmoette.

3. Bovendien is deze jongeman niet alleen haar zoon, maar haar enige zoon. In vers 12 staat dat hij de eniggeboren zoon van zijn moeder is. Ze heeft al haar hoop op hem gesteld. In hem vond zij troost.⁴ Ze heeft al haar liefde aan deze ene zoon gegeven. Hoeveel kinderen we ook hebben, we kunnen er niet één missen.⁵ Wanneer ze als olijfplanten om onze tafel staan, zou het ons verdriet doen als de kleine twijg werd afgebroken. Maar ongetwijfeld is de dood van een van velen beter te verdragen dan het sterven van allen in één.⁶

Daarom noemt de Schrift dit het grootste verdriet op aarde: 'O dochter Mijns volks, gord een zak aan, en wentel u in de as, maak u rouw eens enigen zoons, een zeer bitter misbaar; want de verstoorder zal ons snellijk overkomen.' (Jer. 6:26). Dit verdriet is zo diep en bitter dat de Heilige Geest dit beeld gebruikt voor de diepste geestelijke benauwdheid: 'Zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enige zoon.' (Zach. 12:10)

² Het gewinnen van kinderen is de sterkste band van vriendschap; Grieks blijspel

³ Adolescentia desunctus suit: id eo plus dolundum fuerat quia in flore aetatis su suit, & cum grandi labore, ac sollicitudine Parentum ad islam aetatem perductus. Dion. Cath. in loc.

Hij stierf in zijn jongelingschap; des te meer was het te betreuren, omdat hij in de bloei van zijn jaren was, en tot dezelve met de uiterste arbeid en zorg van zijn ouders gebracht. Dionisius Cath. over die plaats.

⁴ De moeder zijn dood beter hebben kunnen verdragen als hij niet haar enige zoon geweest was, of als er nog een andere zoon was overgebleven om haar leed te verzachten (Ambrosius).

⁵ Al de zorg van een waardig vader gaat uit naar Askaan.

⁶ Niets gaat de liefde van een enige zoon te boven; de droefheid over zijn dood is de aller-hevigste. (Carthesius).

4. Maar het is nog erger: 'En zij was weduwe.' De staf van haar ouderdom waarop ze leunde, is gebroken. ⁷Ze heeft nu niemand meer die haar kan troosten of helpen in haar hulpeloosheid en verdriet. Het ontbreekt haar niet alleen aan troost, maar ze staat ook bloot aan onderdrukking en verachting. Als weduwe moet zij die last helemaal alleen dragen. Ze heeft geen man om haar te troosten, zoals Elkana Hanna vertroostte. 'Waarom weent gij (...) en waarom is uw hart kwalijk gesteld? Ben ik u niet beter dan tien zonen?' (1 Sam. 1:8) Dat zou een grote troost geweest zijn. Maar haar man is gestorven, net als haar zoon. Ze zijn beiden heengegaan. Zij is alleen overgebleven met haar verdriet over het gemis van haar geliefden. Het blijft niet bij één kruis, maar ze krijgt nog een tweede en dat maakt het eerste des te smartelijker en zwaarder. Zo is het met haar als de Heere haar ontmoet.

B. De raad die Christus haar gaf

Laten we in de tweede plaats stilstaan bij de raad die Christus haar geeft in haar verdriet. 'En de Heere haar ziende, werd innerlijk met ontferming over haar bewogen, en zeide tot haar: Ween niet.' vertroostende en bemoedigende woorden.

Laat ons hier opmerken:

1. De aanleiding waardoor die raad werd gegeven.
2. De oorzaak waaruit ze voortvloeide.
3. De raad zelf.

1. De aanleiding van deze raad was: En Jezus haar ziende.

Deze ontmoeting bij de poort van de stad lijkt toevallig en onvoorziens te zijn. Het is echter zeker dat ze past bij Gods voorzienig besluit. Met Zijn alwetend oog heeft God deze ontmoeting voorzien. liet moet de aanleiding zijn voor dat heerlijke wonder dat Hij aan deze jongeman zal werken. Christus heeft oog voor arme, rouwende en radeloze mensen. Hoewel Hij nu in de hemel is en wij Hem niet kunnen zien, ziet Hij ons wel. Hij aanschouwt alle moeite en verdriet. Die raken Zijn hart en vervullen Hem met medelijden.

2. Wat is de reden dat Jezus haar deze raad geeft?

Alleen Zijn eigen medelijden dringt Hem om haar te bemoedigen en te vertroosten. Ze heeft dat niet verwacht en ze heeft er evenmin om gevraagd. Maar het hart van de Heere is zo vol medelijden, dat Hij haar zo onverwachts komt troosten. Zij kan niet zoveel medelijden met haar zoon hebben als Christus met haar heeft. In Zijn menselijke natuur heeft Hij onze zwakheden gedragen, zowel onze ziekten als onze noden. Hoewel Hij nu in de hoogste heerlijkheid is, is Hij nog even barmhartig en brandt Zijn hart van medelijden.

3. Welke raad geeft Jezus deze vrouw?

Hij zegt: 'Ween niet'. Zo doet Hij het werk waartoe Hij gezalfd is: bedroefde mensen troosten (Jes. 61:1-3). Deze woorden zijn echter niet bedoeld als een absoluut verbod op

---

⁷ Duplici Nomine Charissintus suit, tum, quod esset unigenitus, tum quod esset foliatium, & quasi baculus vituitatis ipsius. Piscator in Loc.

Er waren twee redenen waarom hij haar het aller-dierbaarst was: hij was haar enige zoon en ten tweede, hij was haar, als weduwe, tot troost en steun (Piscator)

tranen en verdriet.

De Heere veroordeelt niet alle tranen. Hij noemt niet alle uitingen van verdriet over gestorven geliefden ongepast. Nee, Christus zou niet willen dat Zijn volk verdoofd en gevoelloos was. Hij verbiedt slechts de uitwassen. We moeten niet zo rouwen over onze doden als de heidenen. Hun droefheid is onbegrensd: ze hebben geen hoop, want ze weten niet van de troost die het Evangelie openbaart.

Christus vertroost en bemoedigt deze weduwe *op grond van de opstanding van haar zoon uit de doden*. 'Ween niet.' Hij kan dat zeggen, omdat Hij van plan is spoedig de oorzaak van haar tranen weg te nemen door haar zoon levend te maken.

Dit is geen gewone, alledaagse situatie. Weinig of geen mensen kunnen hun dode kinderen naar het graf brengen in de hoop dat zij ze onmiddellijk door een bijzondere opstanding weer uit de dood zullen terugkrijgen, zoals deze moeder. Dat hoeft niemand die nu een geliefd familielid verliest te verwachten. Er is geen aanleiding of oorzaak meer voor zo'n wonderlijke, bijzondere opstanding. Er zijn genoeg overtuigende bewijzen van de Goddelijke macht en Godheid van Christus. Wie nu familieleden begraaft die in Christus gestorven zijn, heeft echter net als deze rouwende moeder alle reden om zijn emoties te bedwingen. Christus' vertroostende en bemoedigende raad 'Ween niet' geldt evenzeer voor hen. Deze bijzondere opstanding uit de doden is toch alleen een bemoediging en een troost, omdat het een voorbeeld, een voorsmaak of onderpand is van de algemene opstanding? De terugkeer van de ziel naar het lichaam om opnieuw te leven in deze wereld van zonde en verdriet, om spoedig weer de angsten en de pijnen van de dood te doorstaan, is op zichzelf beschouwd geen voorrecht dat de levendgemaakte mens en zijn familieleden veel troost schenkt. Het is geen voorrecht voor de persoon zelf, omdat hij terugkeert van rust naar moeite, van de haven naar de oceaan. Het is juist een reden van droefheid voor veel kinderen van God op hun sterfbed als ze horen dat ze mogelijk weer tot het leven zullen terugkeren, terwijl ze dicht bij de hemel zijn.

Een godvruchtige Engelse leraar die het heel moeilijk had met zijn terugkeer tot het leven zei: 'Ik ben als een schaap dat bijna bij de kudde is en daarna weer in de storm wordt teruggedreven, als een vermoeide reiziger die dicht bij zijn huis gekomen is en dan weer terug moet om iets te halen wat hij vergeten is, of als een leerling die bijna zijn proeftijd doorlopen heeft en daarna opnieuw aan een proefperiode moet beginnen.'

Het is beter om van de rand van het graf dan uit de doden weer te keren. De zieke heeft de doodsangsten en de laatste doodsstrijd nog niet ervaren. Maar wie uit de dood terugkeert, heeft ze eens doorstaan en moet ze nog eens meemaken. Hij moet twee keer sterven voor hij één keer gelukkig kan worden. Bovendien is er in die korte tijd tussen het eerste en tweede overlijden sprake van een volledig geheugenverlies. Wie uit de dood is opgewekt, vergeet alles wat hij heeft gezien of genoten in die staat van scheiding. Dat is noodzakelijk voor hemzelf en voor anderen. Voor hemzelf, om kalm en tevreden te kunnen leven zolang hij gescheiden is van die zalige en onuitsprekelijke heerlijkheid.' Voor anderen, zodat ze leven door het geloof en niet door het gevoel en zodat ze niet op het gezag en het getuigenis van mensen zullen bouwen, maar op dat van God. Hier heeft hij dubbele benauwdheid en pijn. De herinnering aan het geluk maakt zijn leven niet aangener.

Daarom is het voor hem geen onverdeelde zegen om tot het leven terug te keren. Voor zijn familieleden kan het een troost zijn om hun geliefde weer uit de dood terug te krijgen. Hij is echter teruggekeerd op een stormachtige zee en deelt weer in de moeite en het verdriet waarvan hij was bevrijd. Binnenkort zullen ze opnieuw van hem moeten

scheiden en voor de tweede keer de rouw ervaren die anderen slechts eenmaal meemaken. Een bijzondere opstanding is dus niet zo'n troost als we in eerste instantie zouden denken. Alleen door de laatste opstanding kunnen we echt vertroost en bemoedigd worden bij de dood van onze geliefden. Een bijzondere opstanding is niet meer dan een voorbeeld en een bewijs van de algemene opstanding.⁸ Bij de wederkomst van de Heere zullen we onze geliefden weerzien. Dát is onze troost Thess. 4:17).⁹

Dat is beslist een veel grotere troost dan dat we onze geliefden nu weer uit de dood ontvangen, zoals de weduwe haar zoon terugkreeg. Als we daar anders over denken, komt dat omdat ons hart vleselijk is. Voor ons zijn de tijd en het gevoel belangrijker dan de eeuwigheid en het geloof.

Zie hier de raad van Christus en de reden waarom Hij die gaf. Voor het grootste deel geldt dit voor alle christenen in rouw en verdriet. De verschillen zijn van weinig betekenis. Er is veel wat het verdriet van deze vrouw verzwaart: een zoon, een enige zoon, wordt naar het graf gedragen. Toch zegt Christus tegen deze bedroefde moeder dat ze niet moet treuren.

Hieruit leren wij,

Dat christenen hun droefheid over hun overleden familieleden behoren te matigen, hoeveel kruisen en moeiten hun verdriet ook verzwaren.¹⁰

Overmatig verdriet om overleden geliefden komt even vaak voor als buitensporige liefde voor en vreugde over de familieleden die nog in leven zijn. Dat zien we zelfs bij Gods kinderen. Droefheid en vreugde zijn als water: we kunnen ze moeilijk in de hand houden. Daarom is de raad van de apostel zo belangrijk: 'Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd voorts kort is; opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende; en die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde.' Kor. 7:29-30.¹¹ Hij zegt als het ware: De wereld is op drift. Ze is dicht bij de haven gekomen. God heeft de zeilen van het leven van de mens al ingehaald. We hebben nog maar een ogenblik te leven. spoedig zal het niet meer belangrijk zijn of we een vrouw of kinderen gehad hebben. Al deze vreugden zijn slechts ijdel. Vóór de vruchten ervan rijp zijn, zijn we zelf misschien al vergaan. Daarom is het heel wijs om datgene dat er spoedig niet meer zal zijn, te beschouwen alsof het er al niet meer was. Wij zouden net zo moeten reageren op het verlies van tijdelijke vreugde als de natuurlijke mens met geestelijke zaken omgaat. Hij hoort alsof hij niet gehoord heeft. Wij zouden moeten treuren alsof we niet treurden. Onbekeerde mensen worden soms wel geraakt door geestelijke zaken. Ze worden echter nooit verbroken door de zonde die hun wordt voorgehouden of diep getroffen door de heerlijkheid die hun wordt geopenbaard. Wij moeten Gods slaande hand wél opmerken. Toch moeten we treuren alsof we niet treurden. We moeten ons verdriet matigen en temperen en niet te zeer bedroefd zijn over wat voorbij gaat en maar voor een korte tijd is.

⁸ Victurosque dii celant, ut vivere durent. Hoe lang of hoe kort mensen zullen leven blijft verborgen, opdat zij het leven weer zouden kunnen doorstaan.

⁹ In es future Resurrectionis illustre habernus specimer. Dat is een heerlijk bewijs van de toekomstige wederopstanding (Calvijn).

¹⁰ Wat we vurig liefhebben terwijl we het bezitten, zullen we bitter bewenen als we het verliezen (Gregorius over Job).

¹¹ Hij zegt: het is een samengetrokken en verkorte tijd.

Daarom geeft de apostel in Hebrëen 12:5 de raad: 'Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijk niet, als gij van Hem bestraft wordt.' Er zijn twee uitwassen: 'klein achten' en 'bezwijken'.

We achten Gods bestraffing gering als we zeggen: 'Ik trek het me niet aan. God mag alles nemen als Hij dat wil. Laat Hij mij mijn bezittingen maar afnemen. Laten mijn kinderen dan maar sterven.' God kan het niet verdragen als we Zijn bestraffing zo licht achten.

Er is ook een ander uiterste. Dat is 'bezwijken'. Als God ons onze bezittingen afneemt, ontzinkt ons het hart. Als onze kinderen sterven, sterven wij met hen. Dan bezwijken we onder de roede. Seneca zegt: 'U bent bedroefd over uw gestorven vriend, maar u moet daarin wel maat houden. Ik durf niet van u te vragen dat u helemaal niet bedroefd bent. Tranen zijn goed, als het er maar niet te veel zijn. Uw ogen hoeven niet helemaal droog te blijven, maar ze moeten ook niet overstromen. U mag huilen, maar u moet uzelf niet beklagen.'

Gelukkig is hij die zijn hartstochten en emoties weet te beheersen met het gouden breidel van matigheid en die zichzelf onder controle kan houden, wat hij ook verliest.

De orde waarin ik voorgenomen heb deze zaak te behandelen is als volgt:

- 1. Aangeven wat de kentekens van overmatig verdriet zijn**
- 2. Proberen u af te houden van deze zonde**
- 3. De voorwendsels ervoor te ontkrachten**
- 4. De remedie voor te stellen.**

EERSTE HOOFDPUNT. Wat de kentekens van overmatig verdriet zijn

Ik zal enkele kenmerken noemen van onbeheerst verdriet en duidelijk maken wanneer verdriet de grenzen overschrijdt en zondig wordt, zelfs zo dat u zich ervan moet bekeren. Voor de duidelijkheid zal ik eerst aangeven wat een christen geoorloofd is. Dan zult u beter kunnen beoordelen wat excessen zijn en wanneer uw verdriet zondig is.

Ten eerste, *hoezeer we onbeheerst verdriet ook afwijzen en veroordelen, toch is een diep en pijnlijk besef van Gods slaande hand wel geoorloofd.* Het is geen bijzondere verdienste om te verdragen wat we niet voelen. Maar het is heel erg als we niet beven wanneer God ons slaat.

Als Mirjam gezondigd heeft, zegt de Heere tegen Mozes: 'Zo haar vader smadelijk in haar aangezicht gespogen had, zou zij niet zeven dagen beschaamd zijn?' (Num. 12:14) Het gezicht is ons sieraad en onze eer, maar als iemand ons in het gezicht spuugt, is het rood van schaamte. Als haar vader haar uit boosheid in het gezicht gespuugd had, zou ze zich dan niet beschaamd over deze terechtwijzing hebben afgewend? Zou ze zich niet zeven dagen voor hem hebben verborgen? Nu is haar gezicht getekend door melaatsheid als blijk van Mijn toom. Heeft zij dan niet veel 'neer reden om zich deze bestraffing aan te trekken? God zal Zich zeker schamen over hen die zich niet schamen als Hij hen bestraft. Het is niet wijs, maar dwaas om Gods bestraffingen licht te achten. Daarom worden beproefde zondaren scherp bestraft. 'Gij hebt hen geslagen, maar zij hebben geen pijn gevoeld.' (Jer. 5:3) Als God Jobs gezondheid aantast en zijn kinderen en bezittingen wegneemt, staat hij op. Hij scheurt zijn kleren en strooit as op zijn hoofd om te laten zien dat het hem niet koud en onberoerd laat. Toch looft hij de God Die hem slaat. Daaruit blijkt duidelijk dat hij niet opstandig en weerspannig is.

Ten tweede moeten we rouwenden toestaan hun droefheid en verdriet op gepaste wijze te uiten in klachten bij God en de mensen.

Het past een christen veel meer om openhartig te spreken over zijn moeiten dan om ze geërgerd te verdringen. Het is geen zonde om bij God te klagen, maar wel om over Hem te klagen. Huilen lucht op; spreken over ons verdriet maakt ons bezwaarde hart lichter. David kende veel verdriet. Steeds weer klaagde hij zijn nood bij de Heere: 'Ik stortte mijn klacht uit voor Zijn aangezicht; ik gaf te kennen voor Zijn aangezicht mijn benauwdheid. Als mijn geest in mij overstelpt was, zo hebt Gij mijn pad gekend.' (Ps. 142:3-4)

Naar wie zouden kinderen gaan met hun klacht dan naar hun vader? Van wie zouden ze hulp en troost verwachten dan van hem? Psalm 102 heeft als opschrift: 'Een gebed des verdrukten, als hij overstelpt is en zijn klacht uitstort voor het aangezicht des HEEREN.' Het zou goed zijn als elke ellendige zo zijn verdriet zou uiten. Als we meer tot God zouden klagen, zou Hij minder over ons klagen en spoedig ons verdriet verlichten. Verkeert Gods arme, gebogen, ellendige volk in verdriet en wanhoop? Roept de afgrond tot de afgrond? Worden ze overspoeld door de golven? Gaan ze ootmoedig, met kinderlijk vertrouwen en geloof tot God? O, u kunt zich niet voorstellen hoe Gods hart wordt bewogen en hoe Hij Zich laat verbidden als ze tegen Hem zeggen:

"Vader, wat moet ik doen? Ik ga diep gebogen onder moeite en verdriet. Mijn beker is tot de rand toe gevuld. Mijn dwaze hart heeft op allerlei manieren troost gezocht, maar tevergeefs. Elke deur van troost is voor mij gesloten. U hebt mij nog meer verdriet gegeven. Er zijn nieuwe getuigen tegen mij. Ik heb geen uiterlijke troost en geen innerlijke vrede. Pijnlijke beproevingen en bittere gedachten zijn mijn deel. O, Heere, ik word verdrukt; wees Gij mijn Borg. Aardse vaders hebben medelijden met hun bedroefde kinderen als zij met hun klachten bij hen komen. Zou u dan niet in ontferming op ons zien, o Heere? Zoveel groter de zee is dan een waterdruppel, zoveel overtreft Uw ontferming toch ook het medelijden van de schepselen? O, mijn Vader, heb medelijden met mij! Help mij! Verlos mij!"

We mogen ook klagen bij de mensen. Dat deed Job ook. 'Ontfermt u mijner, ontfermt u mijner, o gij, mijn vrienden! want de hand Gods heeft mij aangeraakt.' (Job 19:21) I let is een zegen als we verstandige, trouwe vrienden hebben met veel levenservaring. Een echte vriend wordt in de nood geboren (Spr. 17:17). Maar geen enkele vriend kan medelijden hebben zoals God of troosten en helpen zoals Hij. Hoe vaak hebben we geen reden om met Job te zeggen: 'Is (mij aangaande) mijn klacht tot de mens? Doch of het zo ware, waarom zou mijn geest niet verdrietig zijn?' (Job 1:4) Wat helpt het dat ik klaag? Ik belast mijn vriend ermee, maar het lucht mij maar weinig op! Toch geeft het wel wat verlichting als we ons hart luchten bij een geoefende, lijngevoelige christen, vooral als hij ook voor ons bidt.

Ten derde beschuldigen en veroordelen mensen zichzelf vaak vanwege hun eigen zorg en verdriet.

Terecht zijn we teleurgesteld en bedroefd over onze dwaasheid als we achtervolgd worden door onze ongerechtigheid. En als Gods kind getroffen wordt door groot onheil, ziet hij meestal wel dat hij de roede nodig heeft vóór hij de slagen voelt.

Heeft God uw kind of uw vriend geveld en zag u die pijnlijke slag niet aankomen? Misschien had uw liefhebbende, geruste, vleselijke hart zo'n geselslag nodig? Misschien was die klap bedoeld om u wakker te schudden, levend te maken en te louteren? Als u dit

niet zag aankomen, is het nodig dat u zichzelf onderzoekt. Zo spreekt de kerk in haar nood: 'Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken.' (Klaagl. 3:40) Als God ons slaat, moeten wij onszelf onderzoeken. Onze ongerechtigheden zullen ons zeker onderzoeken als wij hen niet onderzoeken. Ja, als Gods kind in nood is zal hij zich alleen maar afvragen wat de oorzaak van zijn moeilijkheden is. 'Doe mij weten, waarover Gij met mij twist.' (Job 10:2) Heere, welke bijzondere zonde brengt deze straf over mij? Vanwege welke zondige nalatigheid moet ik mij verootmoedigen? O, maak het mij bekend en verlos mij nu van deze zonde.

Oprechte christenen zullen zich zeker schamen als ze de wortel en de oorzaak van hun zonde gevonden hebben. Ze zullen God de eer geven door ootmoedig te buigen onder Zijn hand en Zijn straf te billijken. 'Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder?' (Job 7:20) Job schaamt zich niet om zijn zonde openlijk voor God te belijden en zichzelf diep voor Hem te vernederen vanwege zijn dwaasheid.

Ik herinner me een prachtige opmerking van Brightman in zijn Commentaar¹² op het Hooglied. Hij zegt: 'Nadat het hart van heiligen vernieuwd is door bekering, schamen ze zich niet om hun misstappen en wandaden te overdenken en te belijden tot Gods eer. Die belijdenis berooft hen namelijk niet alleen van hun eer, maar strekt ook tot Gods eer.'

Hoe gewillig zouden wij de schande op ons moeten nemen als Hij daardoor de eer ontvangt. De heilige David schaamde zich niet om te erkennen: 'Mijn etterbuilen stinken, zij zijn vervuild, vanwege mijn dwaasheid.' (Ps. 38:6) Wie zichzelf een dwaas acht voor God is de wijste mens. God mag ons kastijden, omdat Hij het recht daartoe heeft of om ons te beproeven. We kunnen echter altijd genoeg redenen vinden in onszelf. Het beste is om onszelf aan te klagen vanwege onze dwaasheid.

Ten slotte mag een christen ootmoedig en nederig tot God bidden en smeken of Hij het kruis wil wegnemen.

Als het kruis te zwaar voor ons is, als het ons ongeschikt maakt voor onze plicht en ontvankelijker voor de verzoeking, mogen we met David zeggen: 'Neem Uw plaag van op mij weg, ik ben bezweken van de bestrijding Uwer hand.' (Ps. 39:11) Zelfs onze Heere Jezus Christus heeft in de dag van de benauwdheid Zijn ziel uitgestort met sterke roeping en tranen en gezegd: 'Vader, of Gij wildet deze drinkbeker van Mij wegnemen!' (Luk. 22:42) De gekwelde mens hunkert naar verademing en zelfs onze vernieuwde natuur wil graag vrij zijn van de ketenen die ons belemmeren om onze plicht te doen en van de verzoeken waarvoor we open staan.

Tot zover is onze droefheid geoorloofd.

Wanneer wordt verdriet zondig en buitensporig?

Onze droefheid mag dus heel diep zijn, maar verdriet kan ook te groot worden en zondig zijn.

Ten eerste als we al onze weldaden en zegeningen kleinachten bij alles wat we hebben verloren.

Vaak is het zo dat één verlies al het andere overschaduwet en verduistert. We worden zo verblind door onze tranen over verloren vreugde dat we geen oog meer hebben voor alle zegeningen die ons nog gelaten worden. We denken zoveel aan wat is geweest dat er weinig of geen aandacht overblijft voor wat er nog is. Dit is echter een grote zonde. Het is een blijk van onkunde en ondankbaarheid en tergt God.

---

¹² Thomas Brightman (1562-1607) over Psalm 101 vers 4.

Deze zonde komt voort uit onkunde. Als we wisten wat we vanwege onze zonden verdienen, zouden we ons eerder verwonderen over één zegen die ons nog gelaten is dan over twintig weldaden die zijn weggenomen. Wie weet dat hij elke zegen verbeurd heeft, zou dankbaar moeten zijn dat hij er nog één heeft. Hij zou geduldig moeten zijn als hij een van zijn zegeningen kwijtraakt.

Als u God kende, de soevereine God Die weldaden schenkt en wegneemt en in één ogenblik kan verteren wat is overgebleven, zou u de zegeningen die Hij u nog vergunt veel hoger waarderen. Hoe onbestendig en vergankelijk is al liet geschapene. Het is als een bloem en een luchtbel. Als u dat beseft, zou u dankbaar zijn dat u nog zoveel is gelaten! Weet u niet dat er duizenden zijn, die even goed of zelfs heter zijn dan u, die maar een handvol vreugde hebben in deze wereld vergeleken met de vreugde die u nog hebt? Ze hebben in hun hele leven nooit zoveel zegeningen ontvangen als u nu over het hoofd ziet. Als u dat zou beseffen, zou u beslist niet zo handelen als u nu doet.

Wat is dit bovendien een grove ondankbaarheid. Hebben alle weldaden die u nog hebt dan geen enkele waarde? U hebt een kind, een vriend begraven, maar u hebt nog steeds een man, een vrouw of andere kinderen. Of anders hebt u nog een geriefelijk huis en geniet u nog een goede gezondheid. U hebt Gods inzettingen nog. Mogelijk hebt u deel aan Christus, bent u in het verbond, zijn uw zonden vergeven en hebt u hoop op de eeuwige heerlijkheid. En bent u toch zo diep weggezonden in wanhoop alsof al uw zegeningen, vreugde en hoop in deze en in de komende wereld in het graf lagen? Moet u *Ikabod* schrijven op uw rijkste zegeningen, omdat een van uw geliefden is gestorven? Foei! Wat moeten we ons schamen over die ondankbaarheid.

Werkelijk vrienden, als u zo reageert op de roede, tart u niet weinig de Heere om Zijn oordelen te volvoeren. Dan zal de Heere een voleinding maken met alles wat er nog is. De benauwdheid zal niet voor een tweede keer opkomen (zie Nahum 1:9). God merkt op hoe weinig u geeft om de vele onverdiende weldaden die u nog hebt. Wat als Hij zou zeggen: 'Als Mijn weldaden niet langer gewaardeerd worden, zal Ik ze niet langer geven? Dood, er is nog een man of vrouw; er zijn nog andere kinderen. Neem ze allemaal weg. Laat zijn gezondheid helemaal geknakt worden. Neem de rest van zijn bezittingen en zijn goede naam weg. Wat zou u daarvan denken? En als u nog buiten Christus bent, kunt u door een veel ergere slag getroffen worden dan alle slagen die dl genoemd zijn. Wat als God zou zeggen: 'Geef je niet om Mijn genade? Hecht je geen waarde aan Mijn goedheid (In verdraagzaamheid? Betekent het niets dat Ik je zolang heb gespaard in je zonde en opstandigheid? Wel, dan zal ik Mijn hand uitstrekken over je leven. Ik zal je levensdraad doorsnijden, zodat je in de hel komt.'

O, bedenk dan hoe erg het is dat u de Heere hebt getart door uw grove ondankbaarheid! Het is gevaarlijk om God te tergen als Hij bezig is om Zijn oordelen uit te voeren. Behoort u tot Zijn volk? Hoeft u dus niet bang te zijn voor de laatste en ergste slag? Weet dan dat u betere zegeningen kunt verliezen dan u al verloren hebt. God kan uw ziel met twijfels verduisteren. Hij kan de satan loslaten om u te kwellen. Hij kan de vreugde en vrede uit uw hart wegnemen. Hoe spoedig zou u er dan van overtuigd zijn dat de begrafenis van uw liefste vriend hierbij vergeleken een licht kruis is!

Wat God u ook ontnemt, blijf dankbaar voor wat Hij u laat. Dat was de grote zonde van Israël in de woestijn. God had hen verlost uit de wrede slavernij in Egypte en hen wonderlijk gevoed in de woestijn. Hij leidde hen naar een land dat vloeyde van melk en honing. Maar zodra ze enig gebrek begonnen te lijden, vergaten en verachtten ze onmiddellijk alle weldaden die ze ontvangen hadden. 'Och, of wij in Egypteland gestorven waren!' (Num. 14:2) 'Er is niet met al, behalve dit Man voor onze ogen!' (Num.

11:6) Bedroefde en beproefde christenen, dat moet u niet doen! U ziet hoe zondig en hoe gevaarlijk het is.

Ten tweede, is het niet minder zondig als ons eigen verdriet ons hart zo overspoelt dat we ons de oordelen en de plagen die op Gods kerk en volk liggen niet aantrekken of ze nauwelijks opmerken.

Sommige christenen gaat het welzijn van de kerk echter zozeer ter harte dat de nood van de kerk hun eigen kruis verdringt. Melanchthon leek zo weinig stil te staan bij het sterven van zijn kind dat hij zo hartelijk liefhad, omdat hij zo diep gebukt ging onder de nood van de kerk.

Hoe duidelijk kwam openbaar dat Eli genade ontvangen had en dat Gods dienst en Zijn volk hem ter harte gingen. Hij zat in de poort gespannen te wachten op nieuws uit het leger. Toen kwam het bericht dat Israël gevlucht was voor de Filistijnen, dat zijn twee zoons Hofni en Pinehas dood waren en dat de ark was genomen. Toen de ark genoemd werd, vóór Eli alles gehoord, had, voorvoelde hij wat er verder gebeurd was. Op dat moment viel Eli en stierf (1 Sam. 4:17-18).¹³

O, dat vreselijke, ontzettende woord! Als de boodschapper gestopt was bij de dood van zijn twee zoons had hij die last waarschijnlijk wel kunnen dragen. Het verlies van de ark trof hem echter meer dan het verlies van zoons of dochters.

Hoe weinig mensen van deze zelfzuchtige generatie zijn er, zelfs onder gelovigen, die begaan zijn met het welzijn van land en volk. Hebben we geen reden om met de apostel te klagen: 'Want zij zoeken allen het hunne, niet hetgeen van Christus Jezus is.' (Filip. 2:21) Er zijn maar weinig mensen die zich druk maken om meer dan hun eigen belangen. En dat geldt evenzeer voor verdriet. Als een kind sterft, bezwijken we bijna van verdriet, maar we worden niet geraakt door de oordelen over land en kerk.

Voor hoe weinig mensen gaat de nood van de kerk vóór de vreugde van het gezin. Voor hoe weinig mensen weegt de voorspoed van de kerk zwaarder dan de zorgen van het gezin. Is het zo ook met ons? Hebben we weinig oog voor de zegeningen of tegenslagen van anderen? Gaan we helemaal op in ons eigen verdriet? Dan is ons verdriet zondig en moeten we ons daarvan bekeren.

Ten derde. Onze droefheid wordt zondig en buitensporig, als we teveel toegeven aan ons verdriet, als het ons afleidt of afhoudt van onze plicht, en de omgang met God daardoor wordt belemmerd of onderbroken.

Hoe lang kunnen we alleen zitten en denken aan een dode? Daar gaan onze gedachten zo spoedig heen, maar hoe moeilijk is het om ze te richten op de levende God! Terwijl ons hart in de hemel zou moeten zijn bij Christus, is het in het graf bij de geliefde dode. Heeft onze bedroefde ziel geen reden om te klagen dat het kruis Christus van haar heeft weggenomen (zodat ze Zijn zoete gemeenschap niet meer ervaart) en het dode kind op Zijn plaats heeft gelegd?

---

¹³ Cumque ille nominasset Arcam Dei: q: d: qondum, integram, sed inchoatam audiens narrationem, mente; prevolans, & exitum praefagiens, ruebat. Meteo. in loc.

En zodra de bode gezegd had dat de Ark van God, - evenals of er stond, wanneer hij nog niet het volledige maar alleen bet pas begonnen verhaal gehoord had, - stortte hij, vooruit lopende met zijn gedachten, en de uitkomst reeds voorziende, neer. Meteo. over deze tekst.

Arme mens, huil toch niet langer zo over uw dode familielid, maar wees bedroefd over uw dode hart. Toont u zo uw onderworpenheid aan Gods doel in deze weg van beproeving? U bent een grotere vreemdeling van Hem geworden dan ooit tevoren! U verzuimt te bidden en keert God de rug toe. Kunt u in deze weg dan genezing en troost vinden in het lijden?

Misschien durft u uw plicht niet geheel te verzuimen. Uw gebed brengt echter geen uitkomst en troost. Tijdens het gebed en de overdenking van Gods Woord is uw hart koud in worden uw gedachten afgeleid. Daarom is het gebed niet tot bemoediging en troost.

Sta op, christen en bedenk dat dit niet goed is. De roede is zeker niet lieflijk. Maar is uw liefde voor de Heere uitgedoofd toen uw vriend is gestorven? Is uw hart net zo koud in het doen van uw plicht als zijn lichaam in het graf?

Is hij de natuurlijke dood gestorven en bent u nu geestelijk gestorven? Dan zou u meer verdriet moeten hebben over uw dode hart dan over uw dode vriend. O, probeer de stroom van uw emoties toch snel in een andere richting te leiden en uzelf aan deze stemming te ontworstelen. Anders zult u misschien spoedig door zo'n groot verdriet getroffen worden dat dit verdriet daarbij in het niet zinkt. Het verlies van hemelse warmte en geestelijk vuur van uw hartstochten is ongetwijfeld veel erger dan het verlies van uw geliefde vrouw of het liefste kind dat ooit door een ouder naar het graf is gebracht.

Lezer, als het zo is bij u, hebt u meer reden om bedroefd te zijn dan wie ook. U kunt beter tien zonen begraven dan de minste liefde of vreugde in God verliezen. God heeft u geslagen om u dichter bij Hem te brengen. Daarom nam Hij weg wat uw hart van Hem vervreemde. Hoe kunt u God dan zo tegenwerken in deze weg? U kunt niet meer blij zijn met uw vriend. Mag God Zich dan niet meer verheugen in uw vriendschap? Uw verdriet is zondig en weegt te zwaar als u er in de binnenkamer zo door in beslag wordt genomen.

Ten vierde, *u kunt besluiten dat uw droefheid bovenmatig en zondig is dat uw lichaam daardoor in gevaar gebracht wordt en u daardoor niet in staat bent om God te dienen.*

'De droefheid der wereld werkt de dood.' (2 Kor. 7:10) Dat is een droefheid zoals wereldse mensen die kennen.¹⁴ Het is een droefheid die alleen maar vleeselijk en aards is en niet verzacht wordt door geestelijke gedachten en overwegingen. Dat verdriet kan soms zo zwaar op het lichaam drukken dat het bezwijkt onder het gewicht. Dan lopen we ziektes op waar- van we hier op aarde nooit meer genezen. 'Bekommernis in het hart des mensen buigt het neder', zegt Salomo (Spr. 12:25). Zelfs het sterkste lichaam wordt neergebogen door zorg en verdriet.

Iemand heeft eens gezegd dat de geest van de mens is als de steen van Tyrhenus: 'Zolang de steen heel is, blijft hij drijven; maar als hij gebroken is, zinkt hij onmiddellijk'. Verdriet is als een mot. Als het ons hart bezet, wordt het lichaam, hoe sterk en gezond ook, in korte tijd net een oud, versleten kledingstuk.

Filosofen en artsen rekenen verdriet vaak tot de belangrijkste oorzaken van een kortere

---

¹⁴ De droefheid der wereld is droefheid op de manier van de wereld, die het volg is van de liefde tot de wereld (Willem van Est).

Deze dingen schrijf ik aan u. Ik heb zo mateloos veel geweend, dat ik een voorbeeld geworden ben - wat ik altijd verafschuwde - van hen die door droefheid zijn overmand. Dit onredelijke gedrag is voor mij nu een reden om mezelf te veroordelen (Seneca, Brief 63, Over het verdriet over verloren vrienden).

levensduur. Christus was 'een Man van smarten en verzocht in krankheid' (Jes. 53:3). Sommigen menen dat Hij daarom een man van vijftig leek, terwijl Hij nauwelijks meer dan dertig jaar oud was (Joh. 8:57). Maar Zijn verdriet was van een andere aard.¹⁴

De ziel van veel mensen is voor hun lichaam als een scherp mes voor een dunne schede. Het snijdt er gemakkelijk doorheen. Piekeren en peinzen over ons verdriet is niet anders dan het mes scherpens zodat het des te dieper en beter snijdt. Van alle schepselen die God heeft gemaakt - met uitzondering van de duivel - is de mens er het best in om zichzelf te kwellen.

Hoe onbarmhartig zijn we voor ons lichaam in een tijd van beproeving! We verspillen niet alleen onze kracht door toe te geven aan ons verdriet, maar ontzeggen onszelf ook troost en de noodzakelijke verkwikking. Ons lichaam moet de last van ons verdriet dragen, Maar we gunnen het geen adempauze. Het krijgt genoeg brood van verdrukking te eten en tranen te drinken, maar geen smakelijk brood en rustige slaap.

Zo'n zware last zou u een beest nooit opleggen. U zou medelijden hebben met een redeloos dier dat kreunt en bezwijkt onder een zware last, maar de last die uw eigen lichaam moet dragen, maakt u niet lichter. Sommigen hebben zelfs zulke diepe wonden aan hun lichaam toegebracht dat ze waarschijnlijk nooit meer gemakkelijke of aangename dagen zullen hebben in hun leven.

Dit is een grote zonde en wekt Gods ongenoegen op. God zorgt zo liefdevol voor ons lichaam. Hij wil niet dat we verteerd worden door teveel verdriet. Ja, Hij stelt zelfs grenzen aan het verdriet over de zonde. Nog veel minder wil Hij dat we bezwijken door verdriet over een tijdelijk verlies. Denkt u dat u uw lichaamskracht niet voor betere dingen kunt gebruiken? Er kan een tijd komen dat u graag wilde dat u weer de gezondheid en de kracht had om God te dienen die u nu zo verkwist en verspilt aan uw eigen moeilijkheden. En dat tevergeefs.

David handelde heel wijs. Dat is ongetwijfeld vermeld tot navolging. Toen zijn kind was gestorven, droogde hij zijn tranen, stond op, waste zich en at brood (2 Sam. 12:20).

Ten vijfde, als de scherpe verdrukkingen onze geest verbitteren en ons boos maken op God, dan is er in ons verdriet veel zonde. We zouden ons voor de Heere moeten verootmoedigen.

Wat God ook met ons of de onzen doet, we moeten nog steeds goede gedachten van Hem hebben. Nood drijft een gelovige in eer en meer uit tot God. Hij erkent dat God rechtvaardig is en dat al Zijn strenge oordelen rechtvaardig en heilig zijn. 'Ik weet, HEERE, dat Uw gericht de gerechtigheid en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt.' (Ps. 19:75) De ziel mag troost putten uit haar oprechtheid en hartelijke liefde tot God. Voor sommigen is het bijzonder nuttig geweest: in hun beproevingen kwam openbaar hoe lief ze God hadden. Hebben we goede en aangename gedachten over God, zelfs als Hij degenen wegneemt die ons het meest dierbaar zijn? Dan blijkt duidelijk dat we Hem liefhebben om Hemzelf en niet om Zijn gaven. En dus is het ons meer om Hem te doen dan om enig schepsel. Als we aan die liefde ontdekt worden door deze pijnlijke beproevingen, geeft dat zoveel troost dat sommigen die niet zouden willen opgeven om hun geliefden weer terug te ontvangen.

Bent u heimelijk ontevreden of hebt u harde gedachten van God, dat Hij u onrecht gedaan heeft en strenger heeft behandeld dan anderen? Dat is verwerpelijk; het is een vervloekte vrucht die groeit uit een slechte wortel. Het komt voort uit een heel vleselijk, onwetend en hoogmoedig hart.

Is uw hart wel vernieuwd? Dan bent u in elk geval erg ontevreden. Dat was ook zo bij

Jona, toen God de wonderboom beschikte. 'En hij zeide: Billijk is mijn toorn ontstoken ten dode toe.' (Jona 4:9) Arme man, hij was zeer ontstemd en uit zijn humeur op dat moment. Dit was zijn wezenlijk gesteldheid en gewone toestand, maar een plotselinge uitwerking van een verheffing en verzoeking waardoor zijn hart kookte.

Weinigen durven het met die woorden te zeggen. Maar bij hoeveel mensen is het hart verbitterd door ontevredenheid en heimelijke opstand tegen God? Als de Heere hun ogen opent, zal dat hen meer verdriet doen dan het kruis dat er de oorzaak van was.

Ik ontken niet dat het beste hart verzocht kan worden om kwaad te denken en te spreken over de werken van de Heere. Die jalouse tegenstander, de duivel, zal op zo'n moment in de kolen blazen en proberen het vuur van onze ontevredenheid aan te wakkeren. Zelfs Asaf werd krachtig verzocht om harde gedachten te hebben over God. 'Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd.' (Ps. 73:13) Hoe weinig heeft mijn godsvrucht mij opgeleverd? Zij heeft mij niet bewaard voor de grootste tegenslagen. Deze gedachten onderdrukte hij echter algauw. 'Indien ik zou zeggen: Ik zal ook alzo spreken, zie, zo zou ik trouweloos zijn aan het geslacht Uwer kinderen.' (Ps. 73:15) Hij bedoelt dat hij daarmee een oordeel zou uitspreken over al Gods kinderen in de wereld. Want sommigen onder hen worden mogelijk net zo zwaar beproefd als hijzelf.

'Zekerlijk heeft hij tot God gezegd: Ik heb Uw straf verdragen, ik zal het niet verderven.' (Job 34:31) Wat God ook doet, denk en spreek goed over Hem en over Zijn werken.

Ten zesde, *onze droefheid gaat de palen van betamelijkheid te buiten, wanneer we het voortdurend welbewust oproepen en in het harnas jagen.*

Verdriet is als een leeuw: het speelt graag met ons vóór het ons te gronde richt. Vreemd genoeg vinden we enig genoegen in het oproepen van ons verdriet. Seneca heeft gezegd en de ervaring leert het, 'dat zelfs in droefheid enig streling van vermaak kan liggen.'¹⁵

'De Joden dan, die met haar in het huis waren, en haar vertroostten, ziende Maria, dat zij haastelijk opstond en uitging, volgden haar, zeggende: Zij gaat naar het graf, opdat zij aldaar wene.' (Joh. 11:31) Calvijn merkt dan op: 'Zij deden als de mensen die hun verdriet oproepen door naar het graf te gaan en vaak naar het dode lichaam te kijken om voedsel voor hun droefheid te krijgen.'

We kijken graag naar alle aandenkens van onze gestorven familieleden en bespreken vaak wat ze hebben gedaan en gezegd. Dat doen we niet in de eerste plaats om belangrijke, geestelijke lessen te leren of hun voorbeeld na te volgen, want dan zou het goed zijn. Door onszelf te kwellen met de herinnering aan kleine, onbelangrijke, maar wel pijnlijke details krabben we echter de wond open, zodat die opnieuw gaat bloeden.

Ik heb veel mensen gekend die urenlang zitten te praten over de eigenschappen, de daden en de woorden van hun kinderen en moeten huilen bij de herinnering eraan, zelfs maanden na hun overlijden. Zo houden ze de wond voortdurend open en kwellen ze hun hart, zonder (lat ze daar baat bij hebben. Ze bewaren een haarlok en wat kleine aandenkens en door daarnaar te kijken, maken ze elke dag hun verdriet weer nieuw. Daarom wilde Jakob niet dat zijn zoon Benoni, *zoon van mijn smart*, genoemd werd en noemde hij hem Benjamin.

Ik wil niet aansporen tot het vergeten van onze geliefde doden. Verre van dat! Ik vind dat

---

¹⁵ Verdriet gaat gepaard met enige vreugde. Als ouders zich de lieve woorden, vrolijke gesprekken en kinderlijke genegenheid van hun kinderen herinneren, lichten hun ogen op alsof ze blij zijn (Brief 806).

even erg als deze kinderlijke en onvruchtbare herinneringen. O vrienden, we moeten anders omgaan met de roede! Zou het niet beter zijn om ons hart en huis te onderzoeken als God ons met de roede kastijdt? Zouden we niet ons best doen om aan het doel daarvan te beantwoorden door de boze lusten te doden die deze roede over ons brengen? Zolang de roede ons daar niet brengt, zal die ons hard vallen.

Ten zevende, is geheel zondig als we doof zijn voor alle goede en gepaste woorden van raad en troost die tot onze bemoediging gesproken worden.

'Er is een stem gehoord in Rama, een klage, een zeer bitter gewezen: Rachel weent over haar kinderen; zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn.' (Jer. 31:15) Ze laat zich niet troosten. Deze wond kan alleen maar helen als ze haar kinderen weer terugkrijgt. Geef haar kinderen weer terug; dan zal ze zwijgen. Anders praat u tegen de lucht. Ze luistert niet, wat u ook zegt.

Zo reageerden de Israëlieten ook, toen ze slaven waren in Egypte. Mozes bracht hun de blijde boodschap van verlossing, 'doch zij hoorden naar Mozes niet, vanwege de benauwdheid des geestes en vanwege de harde dienstbaarheid.' (Ex. 6:8)

Zo hardnekkig bijten velen zich in hun verdriet vast, dat ze geen oor hebben voor woorden van raad en troost. Ze zijn bijzonder snel en vindingrijk in het bedenken van uitvluchten en in het formuleren van bezwaren om de troost af te weren, zelfs gevatter dan normaalgesproken. Het is alsof ze ervoor worden betaald om tegen hun eigen belang te pleiten. En als deze argumenten worden weerlegd, zitten ze te vast in hun verdriet om zich te laten overreden. U kunt zeggen wat u wilt, ze luisteren toch niet of ze zijn het in elk geval zo weer vergeten. Ook als er goede, gepaste woorden van raad en troost gesproken worden, weigeren ze te luisteren. Uw raad is goed, maar zij willen die niet ter harte nemen. Asaf zegt: 'Mijn ziel weigerde getroost te worden.' (Ps. 77:3)

Troost missen in een tijd van beproeving verzwaart ons kruis. Troost weigeren als die ons wordt gegeven, is zondig. Er kan een tijd komen dat we graag troost zouden krijgen of een woord van bemoediging zouden horen, maar dat Ons dat wordt ontzegd.

O, wat is het een zegen voor bedroefde mensen om een Barnabas te hebben, een uitlegger, één uit duizend. Het is een grote zonde en dwaasheid als we de voortreffelijke bemoedigingen die ons worden gegeven als water op de aarde laten weglipen, omdat we opstandig en onaangedaan zijn onder het kruis. Zeg niet: 'Mijn sterkte is vergaan, en mijn hoop van de HEERE. Gedenk aan mijn ellende en aan mijn ballingschap, aan de alsem en gal.' (Klaagl. 3:18, 19) Het is heel erg als een christen zo'n afkeer heeft van de alsem en gal van de beproeving dat hij geen vreugde meer vindt in de lieflijkheid van Christus en van de beloften.

Daarmee heb ik mijn eerste deel van mijn uitleg bereikt: ik heb duidelijk gemaakt wat verdriet tot zonde maakt en welk verdriet geoorloofd is.

Nu ik u heb laten zien waar de zonde en het gevaar schuilen, kan ik overgaan tot mijn tweede punt.

TWEEDE HOOFDPUNT. Ik wil proberen u af te houden van deze zonde

Ik wil rouwenden ervan weerhouden om te veel toe te geven aan hun verdriet en hen aansporen om de gouden breidel van matiging te gebruiken in tijden van beproeving. Ik hoop dat mijn woorden evenveel effect hebben op bedroefde lezers als de woorden van Abigaïl op David hadden. Toen hij zag hoe gepast ze waren, zei hij: 'Gezegend zij de Heere, de God Israëls, Die u te dezen dage mij tegemoet gezonden heeft! En gezegend zij uw raad!' (1 Sam. 25:32-33)

Ik besef goed hoe moeilijk de taak is die ik op me neem. Het is niet eenvoudig opstandige, boze, heftige gevoelens te verdrijven en te kalmeren. Als we een stroom van hartstocht willen bedwingen, zwepen we die meestal alleen maar op en zwelt die des te meer aan.

Het is Gods werk. Het is volkomen afhankelijk van Zijn kracht en zegen. Als de golven brullen, zegt Hij tot de zee: 'Wees stil.' Zo kan hij ook de stormachtige en woedende zee laten bedaren die in het hart van bedroefde christenen tekeergaat. Ze werpt niet anders op dan schuim en vuil: ijdele en nutteloze klachten over onze ellende of zondige en goddeloze klachten over de weg die God met ons gaat. De roede van beproeving gaat rond en treft allerlei mensen, zonder onderscheid. Ze komt in de huizen van rechtvaardige en onrechtvaardige, godvrezende en goddeloze mensen. Allemaal zuchten ze onder de roede.

Onze aandacht moet niet zozeer in beslag genomen worden voor de Godzaligen, dat we andere rouwenden helemaal vergeten. Hun gevoelens voor hun geliefden zijn even sterk en teer, hoewel ze meer ontregeld zijn. We moeten het niet laten gebeuren dat ze onder hun last bezwijken.

Ik moet hier dus rekening houden met twee soorten mensen die verdriet hebben om het verlies van hun geliefden: bekeerde en onbekeerde mensen.

Ik sta bij beiden in de schuld en zal ze proberen te helpen en te steunen. Ook onze onbekeerde medemensen vragen om onze hulp en ons medeleven en we moeten hen niet vergeten en helemaal in de steek laten. We moeten medelijden hebben met hen die geen medelijden met zichzelf kunnen hebben.¹⁶

Gods wet gebiedt dat we een beest helpen dat is gevallen onder zijn last. Dan moeten we zeker een mens helpen die onder de last van zijn verdriet bezwijkt.

Ik geef toe dat dit meestal net zo de gewoonte is, om onbekeerde mensen te troosten. Waar zouden we hulp kunnen vinden voor hen die geen bijzonder deel hebben aan Christus of aan de beloften?

Ik erken ook dat ik me heel ongeschikt voel voor dit werk. Ik kan hen niet verkwikken met de troost die in Christus en in het verbond besloten ligt voor Gods bedroefde kinderen. Gods goedheid voor Zijn vijanden is echter zo groot, dat ze niet helemaal verstoken zijn van middelen om hun verdriet te verlichten.

Indien u dan, onbekeerde mens, in deze toestand leeft en uw gestorven familie bitter betreurt, hebt u meer reden om bedroefd te zijn over uw dode ziel. U bent zonder Christus en zonder genade, zonder kinderen of vrienden. U hebt nu geen troost en u hebt evenmin reden om erop te hopen. Uw leven is vol moeite, maar u kunt geen troost vinden in het gebed en het geloof.

Arme mens! Uw toestand is beklagenswaardig, maar u moet niet onder uw verdriet

---

¹⁶ Nihil miserius misero non miserante se ipsum, dat is: Niemand is meer ellendig dan een ellendige die geen medelijden heeft met zichzelf (Augustinus).

bezwijken of daardoor verteerd worden. U hebt uw geliefde in het graf gelegd, maar stort uzelf niet na hem in het graf. Dat is niet het medicijn voor uw verdriet.

Ga even zitten en denk over de volgende drie punten na.

Ten eerste, van alle mensen in de wereld hebt u de meeste eden om goed te zorgen voor uw lichaam en uw gezondheid in stand te houden, want als uw kruis u te gronde richt, bent u voor eeuwig verloren. 'De droefheid der wereld werkt de dood.' (2 Kor. 7:10) En als deze droefheid uw dood werkt, werkt ze ook uw doem, want het vale paard van de dood wordt gevolgd door de hel (Openb 6:8). Als een gelovige sterft, hoeft hij niet bang te zijn voor de hel. De tweede dood heeft geen macht over hem, maar wee u, ik de dood u overrompelt in uw zonden. Wees daarom voorzichtig met alles wat schadelijk is voor uw gezondheid en uw leven. Zet de kandelaar van verdriet toch niet te dicht bij uw levensdraad. Het is veel beter hier op aarde zonder kinderen of vrienden te zijn, dan hopeloos en onherroepelijk in de hel.

Ten tweede, erken en roem Gods goedertierenheid en goedheid in deze beproeving. De dood is in uw gezin gekomen en heeft een van uw geliefden geveld en weggenomen. Het is niet uw lot geweest. Uw man, vrouw of kind is weggenomen en u bent gespaard. Als u het was geweest, dan was er voor u geen hoop meer.

O, de sparende genade van God! De wonderlijke verdraagzaamheid van God met u! Misschien heeft de geliefde dode God nooit zo getergd als u. Uw arme kind heeft nooit zegeningen misbruikt, Gods roepstemmen in de wind geslagen en nog geen tienduizendste deel van de schuld vergaderd die op u ligt. U kunt zich voorstellen dat de dood u eerder had moeten treffen dan uw arme kind.

Maar wat is God onbegrijpelijk geduldig! Wat is zijn verdraagzaamheid groot! U bent alleen gewaarschuwd, maar de dood heeft u nog niet geveld. Is dat geen reden om God dankbaar te erkennen? Is het niet beter hier op aarde zwart te dragen dan om voor eeuwig in de zwarte duisternis te zijn? U moet nu uw dode vriend naar het graf brengen. Maar zou het niet erger zijn als u onder de verdoemden in de hel was, waar weinig is en knersing der tanden?

Ten derde, dit kruis dat u nu verdriet doet, kan de grootste zegen zijn die u ooit in deze wereld hebt ontvangen. God heeft uw hart verbroken door moeite en verdriet. Hij heeft u laten zien hoe ijdel deze wereld is en hoe nietig uw vermeende geluk. Al uw aardse vreugde is nu bedekt met een donkere wolk. De Heere kan deze beproeving echter gebruiken. Hij kan daardoor uw ogen openen voor uw jammerlijke staat. Hij kan uw hart voor altijd aftrekken van de ijdele wereld die niets te bieden heeft, zoals u nu ziet. Hij kan u bewegen om Christus, het enige blijvende goed, te kiezen tot uw deel. Uw kruis kan u herinneren aan uw zonden. Uw vriend is gestorven. Uw ziel is even dood voor God en voor geestelijke zaken als zijn lichaam is voor u. Als u dit beseft, zou dit zeker de meest gezegende dag zijn die u ooit hebt beleefd. Gezegend de dood die voor uw ziel het leven zal zijn!

Zo handelt God soms met mensen. 'En zo zij, gebonden zijnde in boeien, vastgehouden worden met banden der ellende, dan geeft Hij hen hun werk te kennen, en hun overtredingen, omdat zij de overhand genomen hebben. En Hij openbaart het voor hunlieder oor ter tucht, en zegt dat zij zich van de ongerechtigheid bekeren zouden.' (Job 36:8-10)

Bedenk toch, arme topper, wat uw hart van God aftrok, is er niet meer. Wat uw tijd en

gedachten in beslag nam, zodat er voor God, de ziel en de eeuwigheid geen plaats meer was, is weggenomen. Alle ijdele verwachtingen die u had van die arme mens die nu in het stof ligt, zijn in één dag vergaan. De omstandigheden zijn voor u nog nooit zo gunstig geweest om in de hemel te komen. Als God deze roede wil zegenen, zult u reden hebben om vaak dankdag te houden voor deze dag.

Denk toch over deze drie punten na.

Ik kan u niet meer roost geven. De beste troost is onbereikbaar voor u. Die oost is voor Gods kinderen en tot hen behoort u nog niet. Daarom zal ik me nu tot hen richten en hun voortreffelijker troost voorstellen. Die troost is voor hen bestemd. Het kan voor u heel nuttig zijn om te lezen, als het u overtuigt van het zalige voorrecht en het geluk van Gods volk in de grootste moeiten in deze wereld en als het u laat zien hoe hun aandeel in Christus hun meer vrede en rust kan geven dan u nu heeft.

Troost en lering voor Gods kinderen

Met des te meer vrijmoedigheid en hoop op succes zal ik nu raad en troost geven aan bedroefde gelovigen. U vreest de Heere en beeft voor Zijn Woord. U schrikt meer terug voor de minste zonde dan voor het zwaarste kruis. Ik weet zeker dat u liever al uw kinderen zou begraven dan uw hemelse Vader boos te maken en verdriet te doen. Uw familie is u lief, maar Christus is u nog veel dierbaarder.

Trek u dan een poosje terug in uw eigen kamer en besteed wat minder tijd aan uw vruchteloze verdriet. Maak uw hart leeg voor de Heere en smee om Zijn zegen over de vertroostende, rustgevende en kalmerende gedachten die hieronder volgen. Sommige overwegingen zijn meer algemeen, andere meer persoonlijk. Onder Gods zegen kunnen we echter allemaal nuttig zijn voor uw ziel in deze tijd.

1^e overweging.

Bedenk op deze droevige tijd wie de ontwerper van deze pijnlijke roede is. Is het de Heere? Als het Gods werk is, dan hoort u ootmoedig te buigen. 'Laat af, en weet dat Ik God ben.' (Ps. 46:11)

Mensen staan tegenover elkaar op gelijke grond. Als uw medemens iets doet wat u ontstemt, mag u niet alleen vragen wie dat heeft gedaan, maar ook waarom hij dat deed. Dan mag u vragen naar de reden waarom, maar dat mag u hier niet doen. Die ene zin: De Heere heeft het gedaan, ton een eind moeten maken aan alle discussies en u het zwijgen moeten opleggen. 'Waarom hebt gij tegen Hem getwist? Want Hij antwoordt niet van al Zijn daden.' (Job 33: 13) De hoge God kan niemand verantwoording schuldig zijn en staat niet onder de heerschappij van anderen. Het is een schande als een kind ruziemaakt met zijn vader. Het is ook een schande als een knecht onenigheid heeft met zijn meester.

Maar wat is het schandelijk als een schepsel twist met de God Die hem gemaakt heeft! Onderwerp u aan Hem Die u het leven wilde geven. Hij Die u en de uwen heeft gemaakt mag met u doen wat goed is in Zijn oog. Dat is volstrekt aanvaardbaar. In 2 Samuel 3:36 staat: 'Alles, zoals de koning gedaan had, was goed in de ogen van het ganse volk.' Zal iets wat de Heere doet u dan ergeren? Hij kan het niet verkeerd doen. Wie zal het ons kwalijk nemen als we een roos in de knop plukken tijdens een wandeling in onze eigen tuin. Het is onze roos en we kunnen die afplukken wanneer we willen. Is het zo ook niet met u? De lieflijke knop die nog niet volledig tot bloei gekomen was, werd afgeplukt door de Eigenaar, ja, door de Schepper.

Heeft God de absolute heerschappij over Zijn schepselen? Dan moet u aanvaarden dat Hij erover beschikt. Dat deed de godvrezende Eli ook. 'Hij is de Heere, Hij doe wat goed is in Zijn ogen.' (1 Sam. 3:18) En David zei: 'Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.' (Ps. 39:10) We moeten nooit vergeten dat Hij, Wiens Naam alleen Jehovah is, de Allerhoogste is over de ganse aarde (Ps. 83:19).

De verheven soevereiniteit van God wordt zo heerlijk geopenbaard in twee dingen, namelijk in Zijn besluiten en in Zijn leidingen. Over Zijn besluiten zegt Hij: 'Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferm.' Dit is echter geen reden om met God te twisten. 'O mens, wie zijt gij die tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel tot degene die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt gij mij also gemaakt?' Kom. 9:15, 20)

Over Zijn leidingen, waarin Zijn soevereiniteit ook openbaar komt, staat in Zacharia 2:13 geschreven: 'Zwijg, alle vlees, voor het aangezicht des Heeren; want Hij is ontwaakt uit Zijn heilige woning.' Die woorden gaan over Zijn voorzienig bestuur in de verandering van koninkrijken en de verwoestingen die daarvan het gevolg zijn.

De Heere heeft dit gedaan. Hij wilde dat het zo gebeurde. Het zou nooit zo zijn gegaan als het Zijn wil niet was geweest. Hij Die uw geliefde aan u heeft gegeven, of beter gezegd geleend, heeft hem ook weggenomen. Ziet u dat liet zo is en zou u dan niet zwijgen? Als de verhuurder, die u zolang in zijn huis heeft laten wonen, u de huur opzegt zonder opgaaf van reden, zou u hem dat recht dan betwisten en zeggen dat hij u onrecht heeft gedaan? Dat zou u zeker niet doen als hij zou zeggen dat hij zo meer profijt en plezier van zijn huis zal hebben dan wanneer hij het nog langer aan u zou verhuren.

Ongetwijfeld zal uw verstand u wel zeggen dat u dit stilzwijgend moet aanvaarden en laten rusten. Uw grote Meester Die u - naar Zijn goeddunken - uw leven en dat van de uwen gegeven heeft, heeft één van hen weer opgeëist, omdat het mogelijk meer tot Zijn eer strekt als Hij lat leven weer door de dood in Zijn handen neemt. Moet u daarover met Hem twisten?

Christen, dit past u niet. Zeg liever: 'De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd!' (Job 1:21) Kijk niet langer naar een dode, maar lief uw ogen op naar de soevereine, wijze en heilige God Die dit kruis heeft opgelegd. Bedenk Wie Hij is wie u bent. Ja, denk daar zolang over na tot u kunt zeggen: 'Ik ben het nu volledig eens met Gods wil.'

2^e overweging

Schat de troost waarvan u bent beroofd op de juiste waarde. Bedenk dat het algemene en minder belangrijke zegeningen waren.

Kinderen en alle andere familieleden zijn niet meer dan gewone zegeningen, die God zowel aan Zijn vrienden als aan Zijn vijanden geeft. Of we ze hebben of verliezen, zegt niets over Zijn liefde of haat. In Psalm 17:14 (Eng. vert.) staat dat de goddelozen vol kinderen zijn. Ze hebben zelfs kinderen die hen overleven, want ze laten hun bezittingen na aan hun kinderen. Vol zonde, en toch vol kinderen. En deze kinderen leven zo lang dat ze de zonde en de bezittingen van hun ouders erven. We hechten te veel waarde aan alles wat we genieten, als het verlies ervan ons zo diep bedroefd maakt. Wij denken dat de band tussen deze geliefden en ons geluk zo onlosmakelijk is dat we diep geschokt zijn als ze ons ontvallen. Maar dat is een vergissing. Er is geen noodzakelijk verband.

We kunnen gelukkig zijn zonder onze geliefden. Ons hoogste goed en geluk liggen niet in onze vader, moeder, vrouw of kinderen. We hebben hogere, betere en meer blijvende zegeningen. Ook als al deze geliefden sterven, kan onze ziel geborgen en veilig zijn. Ja, hoewel zij er niet meer zijn, kunnen we toch troost genieten onderweg en aan het einde

van onze aardse loopbaan. God heeft rijkere zegeningen om Zijn volk mee te troosten en pijnlijkere roedes om u mee te beproeven. God had ervoor kunnen zorgen dat uw kinderen nog in leven waren en dat het goed met hen ging. Hij had u vrede en rust kunnen geven in uw huis, maar tegelijkertijd geestelijke oordelen over uw ziel kunnen brengen. Dat zou toch veel erger zijn geweest!

Zijn al onze beste zegeningen veilig? Blijven de dingen waarin onze zaligheid ligt en zijn alleen de ijdele dingen weggenomen? Dan zal het verlies ervan u niet benadelen of erg hinderen bij het bereiken van uw laatste doel.

Christus is echter niet gekomen om vreugde over aardse weldaden voor u te kopen. Hij wil u verlossen van alle ongerechtigheid en reinigen van verdorven lusten. Hij wil uw hart aftrekken van deze ijdele wereld en ervoor zorgen dat u hier geen rust en blijdschap meer vindt, zodat u des te vuriger verlangt naar de rust die overblijft voor het volk van God. Is het nu niet even waarschijnlijk dat u dat doel zult bereiken als hiervoor? Is het niet waarschijnlijker dat u zo door Gods voorzienigheid afgetrokken zult worden van de wereld dan in grotere vreugde en voorspoed? Iedere wijze vindt die toestand het best voor hemzelf, die hem optimaal in staat stelt om zijn grote doel te bereiken.

U bent dus even goed af zonder deze zegeningen en zelfs beter, als ze slechts een rem en een strik voor uw gevoelens waren. U hebt niets verloren als de dingen waarin uw eeuwige geluk ligt nog veilig zijn. Veel van Gods liefste kinderen hebben die vreugde en troost nooit ontvangen of zijn ervan beroofd. Toch raakten ze daardoor nooit verder van Christus en de hemel verwijderd.

3^e Overweging

Hoe snel en onverwacht u ook werd gescheiden van uw geliefde pand, vergeet nooit dat u ze niet verloor vóór het Gods lijd was. U hebt zich in hen mogen verheugen zolang God voor u bestemd had.

Voordat uw geliefde pand, over wie u nu treurt, geboren was, was de tijd van uw vreugde en het moment van de scheiding al onveranderlijk bepaald door de God der geesten van alle vlees. Hoewel dat voor u verborgen was zolang uw vriend bij u was, is het duidelijk dat het moment van de scheiding dat van tevoren was bepaald, nu is aangebroken. Het leven van uw vriend kon op geen enkele manier verlengd of verkort worden. Hij kon u zolang gezelschap houden en toen moest hij afscheid nemen.

De Schrift geeft hiervoor afdoende en duidelijk bewijs. Hoe sprekend is de tekst die we lezen in Job 14:5: 'Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal.' Onze levensduur en woonplaats stonden al vóór onze geboorte vast.

Die overtuiging is heel goed voor uw gemoedsrust en vrede. De door God bepaalde tijd was aangebroken toen u afscheid moest nemen van uw geliefde. Dat besef zal u heel veel moeite en verdriet besparen die het gevolg zijn van allerlei gedachten die u naderhand kwellen.

O, had ik dit maar gedaan of dat maar nagelaten! Zonder die misstappen en vergissingen zou mijn lieve man, vrouw of kind nu nog in leven zijn geweest!

Nee, nee, het was nu Gods tijd. Door al deze dingen moest het welbehagen van Zijn wil volvoerd worden.

Laat dit u tot troost zijn: zelfs als de bekwaamste artsen van de wereld aan het bed gestaan hadden of als er een andere behandeling voorgeschreven was, zou de uitkomst hetzelfde zijn geweest als nu.

Ter waarschuwing moet ik wel zeggen dat Gods besluit geen verontschuldiging is voor

moedwillige of zondige nalatigheid of tekortkomingen. Deze dingen staan ook onder Gods bestuur en werken mee tot Zijn doel, maar Hij keurt ze beslist niet goed. Het is echter tot grote troost bij al onze onvrijwillige en onvermijdelijke vergissingen en tekortkomingen in het gebruik van de middelen en het moment waarop we ze gebruiken, dat de uitkomst niet anders had kunnen zijn.

Bezwaar: Hiertegen worden veel argumenten ingebracht, die schijnbaar door de volgende Schriftplaatsen worden ondersteund.

'De mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen.' (Ps. 55:24) 'Waarom zoudt gij sterven buiten uw tijd?' (Pred. 7:17) 'Mijn God, neem mij niet weg in het midden mijner dagen.' (Ps. 102:25) 'Ik word beroofd van het overige mijner jaren.' (Jes. 38:10) 'De vreze des HEEREN vermeerderd de dagen; maar de jaren der goddelozen worden verkort.' (Spr. 10:27) Welke redelijke betekenis zouden deze teksten hebben als we zeggen dat ons stervensuur onveranderlijk vastligt?

Antwoord: De betekenis van al deze teksten wordt volkomen duidelijk als we onderscheid maken tussen de dood en het tijdstip waarop we sterven.

In eerste moeten we onderscheid maken tussen *een natuurlijke en een gewelddadige dood*.

'Mannen van bloed en bedrog zullen hun dagen niet ter helft brengen'. Ze zullen nog niet de helft van het aantal dagen bereiken dat ze naar de loop van de natuur of gezien hun kracht en gezondheid zouden kunnen bereiken. Want hun goddeloosheid dompelt hen onder in een overmaat van overvloed en luxe of brengt hen in de handen van het Gerecht, dat hen ter dood laat brengen voor ze op de helft van hun dagen gekomen zijn.

Verder moeten we onderscheid maken *tussen de levensduur van alle mensen in het algemeen en van elk mens in het bijzonder*.

De algemene levensduur is zeventig of tachtig jaar. 'Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet.' (Ps. 90:10) Zo kort duurt het leven van de meeste mensen sinds de zondvloed. Hoewel er enkele uitzonderingen zijn, heffen die de algemene regel niet op.

De persoonlijke levensduur is de tijd die God naar Zijn eigen raad en wil aan ieder mens persoonlijk heeft toegemeten. Dat maakt de dood ons bekend. We belijden dat dit tijdstip vaststaat en niet kan veranderen. Op dat ogenblik zullen we sterven, omdat alle dingen samenvallen en meewerken aan de uitvoering van Gods wil.

De algemene levensduur is bekend, onze persoonlijke levensduur is een geheim dat in Gods hart bewaard wordt. Daarom rekenen mensen met de algemene levensduur en kunnen we zeggen dat iemand in het midden van zijn dagen wordt weggenomen als hij sterft op de leeftijd van dertig of veertig jaar. Dat is zo volgens de algemene, menselijke maatstaven, hoewel zijn leven pas aan het eind van zijn dagen wordt afgesneden naar Gods bijzondere bepaling. Zo kunnen we zeggen dat de goddeloze vóór zijn tijd sterft, vóór de leeftijd die hij normaal gesproken zou kunnen bereiken. Hij sterft echter niet vóór de door God bepaalde tijd. Hetzelfde geldt voor alle andere teksten die hierboven zijn aangehaald.

Over een onderwerp als dit moeten we niet met elkaar redetwisten. Ach, wie in de rouw is en overmand wordt door verdriet, doet dat niet zo graag. Dat is op dit moment helemaal niet gepast. Daarom zal ik dit verschil van inzicht nu laten rusten en afronden met een ootmoedige en ernstige aansporing aan bedroefde lezers om deze zaak goed te

overdenken. De tijd van de Heere was aangebroken en uw geliefden zijn precies even lang bij u geweest als God had bedoeld.

O, ouders, ik smeed u, bedenk toch dat de tijd dat uw kind in de baarmoeder verkeerde, tot op de minuut door de Heere was bepaald. Toen het uur van de bevalling was aangebroken, wilde u toch ook dat het ter wereld zou komen? De liefhebbende moeder wilde het kind geen minuut langer in de baarmoeder houden, hoe lief zij het kind ook had. Zou u dan, als de door God bepaalde tijd is aangebroken, niet wensen dat het door de dood verlost wordt uit dit aardse leven? Zoals het leven in de baarmoeder is vergeleken met liet leven op aarde, zo is het leven op aarde vergeleken met het leven in de hemel.

Laat niemand zeggen dat het sterven van kinderen een vroegtijdige dood is. God kan kinderen die Hij in de hemel wil brengen rijp maken op manieren die wij niet kennen. Hoe kunnen geestelijk volwassen zijn en toebereid voor de hemel, terwijl ze nog in de bloei van het leven zijn.

Hij Die de seizoenen van het jaar heeft bepaald, heeft ook de jaren bepaald waarin we ons mogen verheugen in de tegenwoordigheid van onze geliefden. Er is geen verandering mogelijk in de seizoenen en in deze jaren evenmin. Al Gods voorzienige leidingen worden bepaald door Gods onveranderlijke besluit. Wat in onze waarneming toevallig kan in Gods besluit noodzakelijk zijn. O, laat dat u tot bedaren brengen. Het heeft zo moeten zijn.

4^e overweging

Heeft God uw geliefde kind geveld? Heeft Hij de vreugde van uw ogen door deze slag weggenomen? Draag dit kruis geduldig en met stille onderwerping. Wat hoe weet u of u niet meer verdriet gehad zou hebben als uw kind in leven was gebleven dan u nu voelt door zijn sterven?

Een droevige ervaring bracht een kind van God eens tot de uitspraak: 'Het is beter om te treuren over tien dode kinderen dan om één levend kind.' Het ouderhart kan steeds terneergeslagen zijn, ja, sterven vanwege het verdriet om een levend kind. Hoe bedroefd klonken de woorden die David tegen Abisaï sprak: 'Zie, mijn zoon, die van mijn lijf is voortgekomen, zoekt mijn ziel.' (2 Sam. 16:11) Ik herinner me de meelevende brief van Seneca aan zijn vriend Marullus. Hij citeert hierin de woorden van deze vriend die zwelgt in zijn verdriet over het sterven van zijn kind:

Marullus: 'O, had mijn kind nog maar geleefd, tot hoe grote bescheidenheid, ernst en wijsheid had ik hem door mijn tucht dan kunnen vormen en opvoeden. Seneca: Maar het is eerder te vrezen dat hij zo zou zijn geworden als veel anderen zijn. Kijk maar eens wat voor kinderen zelfs uit de meest gerespecteerde gezinnen voortkomen: kinderen die hun eigen lusten botvieren en die van anderen aanwakkeren. In hun leven is er geen dag dat ze zich niet aan een grote zonde schuldig maken.' Seneca in zijn 84^e brief.

Ik weet dat uw tere liefde voor uw kinderen zulke bezorgdheid nauwelijks zal toestaan. Ze waren uw innemende, lieve, onschuldige metgezellen. U twijfelt er niet aan dat ze door uw zorg, onderwijs en gebed voor hen, de vreugde van hun hart hadden kunnen worden.

Ongetwijfeld beloofde Ezau toen hij klein en jong was zijn ouders evenveel vreugde te zullen brengen als Jakob. Izak en Rebekka – beide vrome mensen - zullen evenveel gebeden voor hem hebben opgezonden als voor Jakob. Ze zullen hem evenveel geestelijke raad gegeven hebben als zijn broer. Daar twijfel ik niet aan. Toen hij echter opgroeide tot een volwassen man, werd hij een bitter verdriet voor zijn ouders. In Genesis

26 vers 34 en 35 staat: 'Als nu Ezau veertig jaren oud was, nam hij tot een vrouw Judith, de dochter van Beëri, de Hethiet, en Basmath, de dochter van Elon, de Hethiet. En deze waren voor Izak en Rebekka een bitterheid des geestes.' Het was een bittere kwelling voor zijn ouders dat hij hun ongehoorzaam was en hun raad verachtte.

Ik weet zeker dat Abraham van zijn gezin een even stipte naleving van Gods geboden eiste als ieder van u. Nooit kreeg iemand daarvoor van God grotere lof dan hij: 'Want ik ken hem, dat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou hevelen, en zij de weg des HEEREN houden.' (Gen. 18:19; Eng. vert.) ik weet ook zeker dat hij even veel en even vaak voor zijn kinderen, en in het bijzonder voor zijn zoon Ismaël, gebeden heeft als ieder van u. In Genesis 17:18 lezen we één gebed, en wel een heel bewogen gebed: 'Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht!' Maar u weet dat hij aan Abraham niet meer vreugde schonk dan Ezau aan Izak en Rebekka.

Ouders zien veel vaker tekortkomingen en misstappen bij hun kinderen dan deugden en goede werken. Tegenover een ouder die tot zijn vreugde ziet dat Gods genade schittert in het leven van zijn kind staan er twintig, of misschien wel honderd, die tot hun kwelling en verdriet de verdorven lusten van hun kinderen openbaar zien komen.

Plutarchus merkt in zijn *Moralia*¹⁷ op dat Neocles de roemrijke overwinning van zijn zoon Themistocles niet heeft meegemaakt. Miltiades heeft niet gezien dat zijn zoon Cimon de veldslag won. Xanthippus leefde niet meer toen zijn zoon Pericles zijn redes en oraties hield. Ariston heeft nooit de voordrachten en redetwisten van zijn zoon Plato gehoord. 'Maar, zo zei hij, mensen maken wel vaak mee dat hun kinderen gaan gokken, brassen, drinken of zich schuldig maken aan ontucht. Velen zijn daar tot hun verdriet getuige van.'

Bent u een begenadigde, dan raakt dat u tot in uw ziel. Wat is het erg om te zien dat een kind dat uit uw lichaam is voortgekomen, zondigt tegen God, tegen die God Die u liefhebt en Wiens eer u dierbaarder is dan uw leven!

Maar stel u voor dat ze zouden opgroeien tot beschaafde kinderen van wie u veel verwacht. Zou u dan misschien niet meemaken dat er meer ellende over hen komt dan u kunt aanzien? Bedenk toch hoe smartelijk en schokkend het voor Zedekia was dat de koning van Babel zijn zoons voor zijn ogen doodde (Jer. 52:10). Wat een afschuwelijk schouwspel!

5^e Overweging

Hoe kunt u weten of God hen door deze slag, waarover u zoveel verdriet hebt, niet heeft weggenomen voor het kwaad dat zal komen?

Als er bijzondere rampen over de wereld komen, neemt God gewoonlijk enkele van zijn zwakke en lieve kinderen van tevoren door de dood weg (Jes. 57:1-2). Hij laat sommigen in leven en neemt anderen weg, maar Hij draagt zorg voor de veiligheid van al Zijn kinderen. Hij zorgde ervoor dat Methusalah voor de vloed een graf kreeg. Het graf is voor sommigen een schuilplaats. God vindt het beter dat zij onder de aarde zijn dan op de aarde in zulke kwade dagen.

Een zorgzame en liefhebbende vader die een zoon op school heeft in het buitenland, zal toch onmiddellijk zijn paard sturen om zijn zoon naar huis te halen als hij hoort dat de pest daar is uitgebroken? Dan wacht hij toch niet tot liet gevaar en de moeilijkheden nog groter geworden zijn? O, is de dood het vale paard van onze Vader dat Hij stuurt om Zijn lieve kinderen te halen en in veiligheid te brengen. Het is toch veel beter voor onze

---

¹⁷ Plutarchus, *Moralia*, blz. 122

vrienden om in vrede begraven te zijn als nationale rampen dreigen dan om allerlei tegenslagen en rampen te moeten verduren? Dat is de betekenis van Jeremia 22:10: 'Weent niet over de dode en beklaagt hem niet; weent vrij over degene die weggegaan is, want hij zal nimmermeer wederkomen, dat hij het land zijner geboorte zie.'

Horen we geen onheilspellend geluid van naderende rampen? Pakken zich geen zwarte wolken amen? Alles om ons heen lijkt zich voor te bereiden op liet kwaad. De dagen zijn misschien wel dichtbij dat u zult /eggen: 'Zalig zijn de onvruchtbaren, en de buiken die niet gebaard hebben, en de borsten die niet gezoogd hebben.' (Luk. 23:29)

In de dagen waarin het geloof en de lijdzaamheid van de heiligen geoefend werden, hoorde Johannes een stem uit de hemel die tegen hem zei: 'Zalig zijn de doden die in de Heere sterven, van nu aan.' (Openb. 14:13)

God heeft uw vriend in Zijn gunst door de dood ontbonden, terwijl Hij u in leven heeft gelaten om een zware strijd te voeren. Als er tegenslagen komen, zullen uw zorgen en angsten veel minder groot zijn en zal het sterven u veel lichter vallen, omdat zoveel van u al in de hemel is. God heeft het in Zijn genade zo bestuurd dat zij in veiligheid gebracht zijn en u een gemakkelijker overtocht naar hen hebt.

God heeft uw vrienden van tevoren weggenomen. Daarmee lijkt Hij hetzelfde tegen u te zeggen als tegen Petrus: 'Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan.' (Joh. 13:7) Het oog van de voorzienigheid ziet veel verder dan het uwe. Waarschijnlijk zou het moeilijker voor u zijn om hen achter te laten dan om hen te volgen. Om een boom te vellen die diep in de aarde geworteld is, zijn veel slagen nodig. Als de wortels al zijn losgemaakt, is het echter gemakkelijk om de boom om te halen.

6^e overweging

De tijd van afscheid nemen komt onvermijdelijk. Waarom is dit moment niet even goed als een ander tijdstip?

U wist van tevoren dat uw kind of vriend sterfelijk was en dat de draad waarmee u verbonden was, doorgesneden moest worden.¹⁸

Basilius heeft gezegd: 'Als iemand u bij de geboorte van uw kind had gevraagd wat er geboren was, zou u dan niet gezegd hebben dat het een mens was? Als uw kind een mens is, is het sterfelijk en vergankelijk. Waarom bent u dan verwonderd dat het stervende is gestorven?'

Seneca heeft gezegd: 'Wie klaagt over een dode, klaagt dat hij een mens was. Voor alle mensen geldt deze voorwaarde: wie geboren wordt, moet ook sterven.'^{824^e} brief van Seneca.

De tussentijd is verschillend, maar de uitkomst is voor alle mensen hetzelfde: 'Het is de mensen gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel.' (Hebt 9:27) Dat is de wet van de hemel.

Misschien denkt u dat dit de slechtste tijd is om afscheid te nemen. Als u langer van uw geliefde had kunnen genieten, was de scheiding makkelijker geweest. Maar hoezeer vergist u zich daar in! Hoe langer die vreugde had geduurd, hoe minder u genegen zou zijn geweest om uw kind of vriend te verlaten en hoe dieper hij in uw hart geworteld zijn geweest.

Stelt u voor dat God u hetzelfde voorrecht geschonken had als eens aan het Engelse

---

¹⁸ Ontvang en raag de wet van onvermijdelijke dingen even gelijkmoedig. Hoeveel zullen er ná uw rouw, ook rouw dragen? (Seneca, Brief 99).

parlement was verleend. Stelt u voor dat de band tussen u en uw vriend niet losgemaakt hoefde te worden vóór u dat zelf wilde. Wanneer denkt u dat u dan zou willen dat die band losgemaakt werd?

Het is goed voor ons en de onzen dat onze tijden in Gods hand zijn en niet in onze eigen handen. Hoe onvolgroeid w kind ook scheen te zijn toen het werd neergeveld, toch het 'in ouderdom ten grave gekomen, gelijk de korenhoop te zijner tijd opgevoerd wordt'. (Job 5:26)

"Zij die in Christus en in het verbond zijn, sterven nooit te vroeg. Zij sterven in goede ouderdom, ja, zelfs als zij sterven in Ie lente en de bloei van de jeugd. Zij sterven in goede ouderdom, dat is: zij zijn rijp voor de dood als ze sterven. Als Gods kinderen sterven, is het oogsttijd. Hoewel ze in natuurlijk opzicht neergemaaid worden terwijl ze nog groen zijn, nog in de knop of in bloei, sterven ze in geestelijk opzicht niet voor ze volgroeid zijn. God kan hen spoedig doen rijpen. Hij kan hen beschijnen met zulke warme stralen van Zijn Heilige Geest dat de zaden van genade spoedig uitspruiten, zodat ze toebereid zijn voor de heerlijkheid."¹⁹

Het was ongetwijfeld de beste en meest geschikte tijd om te sterven voor hen en daarmee ook voor u om hen te verliezen. Als uw kind langer had geleefd, zou het misschien een grotere plaats in uw hart gekregen hebben. Of u zou des te meer verbijsterd en ontzet zijn geweest bij het zien van zijn natuurlijke verdorvenheid. Hoeveel bitterder zou dat uw verdriet gemaakt hebben!

Zeker is dat de Heere de beste Rechter van de tijd is. Onze dwaasheid en onbedachtzaamheid komen nooit duidelijker openbaar dan in de veronderstelling dat we zelf de tijd van onze vreugden en moeiten kunnen bepalen. Vreugde en vermaak kunnen ons nooit snel genoeg komen. Die willen we nu direct ontvangen, of het nu het geschikte ogenblik is of niet, zoals we lezen in Numeri 12:13: 'O God! heel haar nu toch!' O, laat het snel gebeuren. Vreugde en voorspoed hebben altijd grote haast, maar het kruis komt ons altijd te vroeg. 'Niet nu, Heere, liever een ander moment dan nu.'

Het is echter goed om beide in Gods handen te geven. Alles wat Hij doet, is goed op Zijn tijd. Hij doet niets op het verkeerde moment.

7^e overweging

Denk in deze tijd van smarten aan het verbond dat u met God hebt gesloten en aan wat u Hem plechtig hebt beloofd op de dag dat u Hem tot uw God aannam.

Christen, u moet nu nadenken over deze onderhandelingen met God. Dat is heel goed en nuttig. Overdenk ook hoe uw ziel in die dagen gesteld was, toen uw hart gebogen ging onder een zwaardere last van verdriet dan u nu voelt. Denk aan uw geestelijke benauwdheid, toen de last van de ronde zwaar woog, toen de vloek van de wet, de vrees voor de hel, de angst voor de dood en de eeuwigheid u van alle kanten besprongen en u afsneden van Christus, de enige Deur der hoop. Wat zou het toen een goede boodschap voor u zijn geweest dat u aan dat gevaar kon ontkomen met het verlies van alle aardse goederen! Hebt u in die dagen niet gesmeekt:

Heere, geef mij Christus en ontzeg me verder wat U wilt! Vergeef mijn zonde, red mijn ziel en verenig me daartoe met Christus. Dan zal ik nooit klagen of mijn mond opendoen. Doe met mij wat U wilt. Ontneem mij vrienden of kinderen, maak mij arm, of wat U ook behaagt. Dat alles is beter dan een ziel zonder Christus, zonder genade en zonder hoop.

De Heere hoorde naar uw smeekbede en betoonde u genade. Hij trok u uit de wereld naar

---

¹⁹ Joseph Caryl. Commentaar op Job 5:26.

uw binnenkamer en handelde daar in het verborgen met u. Hij bewerkte uw hart op de voorwaarden van Zijn verbond en waakte u gewillig om Christus op Zijn eigen voorwaarden te nemen. O, hoe blijmoedig boog u toen onder Zijn juk! In uw ogen was dit toen zeer redelijk en licht, zoals het op dat ogenblik u naar waarheid toescheen!

Denk toch terug aan deze dagen, aan de verborgen plaatsen waar Christus en u deze overeenkomst sloten. Hebt u deze of soortgelijke woorden niet in Zijn oor gefluisterd met een huilend oog en een verbroken hart?

"Heere Jezus, hier ben ik, een arme, schuldige zondaar. Aan de ene kant ga ik diep gebukt onder zonde, vrees en moeite. Aan de andere kant is er een rechtvaardige God, een strenge wet en een eeuwig vuur. Maar geloofd zij God, o, geloofd zij God voor Jezus, de Middelaar Die tussenbeide treedt. U bent de enige Deur der hoop, waardoor ik kan ontkomen. Uw bloed is het enige middel voor mijn vergeving en behoud. U hebt gezegd: 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt.' (Matth. 11:28) U hebt beloofd dat U wie tot U komt, geenszins zult uitwerpen. Gezegende Jezus, Uw arme schepsel komt tot U op deze bemoedigingen. Ik kom, maar al wankelend, met veel twijfel en vrees voor de uitkomst. Toch wil ik komen en vandaag een verbond met U sluiten.

Deze dag neem ik U aan als mijn Heere en onderwerp mij hartelijk aan alles wat U beschikt. Doe met mij of het mijne wat U wilt. Maak mij arm of rijk, iets of niets in deze wereld. Ik ben gewillig om te zijn zoals u wilt dat ik ben. En ik geef mij deze dag aan U als de Uwe. Alles wat ik ben, alles wat ik heb, zal van U zijn. Het zal bestemd zijn voor Uw dienst en U zult ermee mogen doen wat U behaagt. U zult vanaf nu mijn hoogste Heere, mijn voornaamste Goed en mijn laatste Doel zijn."

Welnu, christen, doe nu wat u Hem zo plechtig hebt beloofd. Hij, ja Hij, heeft uw geliefde genomen, zoals Hem behaagde. Zo beproeft Hij uw oprechtheid in het verbond dat u met Hem hebt gesloten. U hebt toch beloofd al Zijn leidingen goed te keuren en te aanvaarden? U hebt toch toegezegd u aan Zijn wil te onderwerpen? Hebt u dan dit lijden daarvan uitgesloten?

Hebt u tegen Hem gezegd: 'Heere, ik vind het goed dat U, als U dat wilt, alles neemt wat ik heb, behalve mijn man, mijn vrouw, mijn geliefde kind. Zij maken geen deel uit van deze overeenkomst. Ik kan niet verdragen dat U deze vreugde wegneemt.'

Als dat zo is, blijkt hieruit dat u een huichelaar bent. Was u oprecht bij het sluiten van het verbond? Zoals Christus geen voorbehoud maakt van Zijn kant, zo was er evenmin een voorbehoud aan uw kant.

U hebt zich toen onvoorwaardelijk aan Hem overgegeven. Zult u dan nu op uw woord terugkomen, alsof u teveel hebt beloofd en nu spijt hebt van de overeenkomst? Of alsof u deze plechtige onderhandelingen bent vergeten in dagen van verdriet? Is Christus in het minste tekortgeschoten? Beschuldig Hem, als u kunt, van de geringste ontrouw. Hij is zelfs in het kleinste getrouw geweest. U moet dat ook zijn. Vandaag wordt uw trouw op de proef gesteld. Vergeet niet wat u Hem hebt beloofd.

8^e overweging

Maar als u geen rust kunt vinden in uw verbond met God, denk ik dat u dat wel kunt vinden in Gods verbond met u.

In uw gezin, dat kort geleden nog zo'n veelbelovende, bloeiende, vredige tabernakel was, nu verbroken en uiteengeslagen? Zijn uw kinderen, van wie u zulke hoge verwachtingen had en zoveel vreugde verwachtte in de ouderdom, gestorven? Zult u waarschijnlijk geen

naam en gedachtenis hebben op de aarde? Zit u alleen? Vervult de gedachte aan wat er van uw hoop en blijdschap geworden is u met verdriet?

Staan uw ogen vol tranen als u de woorden van Job in hoofdstuk 29:2-5 leest en daarover spreekt:

Och, of ik ware gelijk in de vorige maanden, gelijk in de dagen toen God mij bewaarde! Toen Hij Zijn lamp deed schijnen over mijn hoofd, en ik bij Zijn licht de duisternis doorwandelde; gelijk als ik was in de dagen mijner jonkheid, toen Gods verborgenheid over mijn tent was; toen de Almachtige nog met mij was, en mijn jongens rondom mij.

Laat het verbond dat God met u heeft gesloten u tot troost zijn in uw diepe droefheid.

U weet hoe de moeiten en zorgen in het gezin van de heilige David elkaar opvolgden. Hij rouwde niet alleen over de dood van zijn kinderen, maar - wat veel erger was - hij had ook veel verdriet over het goddeloze leven van zijn kinderen. Incest, moord en rebellie door zijn kinderen waren een veel bitterder kruis dan hun vroegtijdige dood had kunnen zijn. Maar wat een rijke troost mag hij vinden in het Genadeverbond:

Hoewel mijn huis also niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten.

Ik weet dat deze tekst in de eerste plaats verwijst naar Christus, Die zou voortkomen uit het geslacht van David, naar het verbond dat God met hem gesloten had. Toch twijfel ik er niet aan dat deze tekst ook een andere, hoewel minder belangrijke, betekenis had voor Davids eigen gezin: het verbond van God met hem was een rijke troost in alle tegenslagen en moeiten. David vond daar troost in, hoewel zijn gezin niet meer groeide en zijn overgebleven kinderen niet waren zoals hij graag zou willen.

Als u een aandeel hebt in het verbond mag het ook voor u een bron van troost zijn in alle moeiten en bij alle sterfgevallen in uw gezin.

Ten eerste, als u tot Gods verbondsvolk behoort, kan Hij u wel beproeven, maar zal Hij u niet vergeten. 'Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn verbond.' (Ps. 105:5) In de diepste nood hebt u evenzeer een plaats in Zijn hart als in de grootste voorspoed.

U vindt het moeilijk om uw kind te vergeten, hoewel het nu vergaan en verteerd is. U denkt er dag en nacht aan. Uw gedachten zijn er steeds mee bezig. Maar u zult nog eerder uw allerliefste kind vergeten terwijl het nog in leven is, dan God u zal vergeten. 'Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik toch u niet vergeten.' (Jes. 49:15)

Kan een vrouw, die toch gevoeliger is dan een man, haar zuigeling vergeten? Haar eigen kind, niet haar zoogkind? Haar eigen kind, dat ze aan de borst heeft en dat met de melk ook de liefde van de moeder indrinkt? Is dat mogelijk in de natuur?

Misschien wel, want de liefde van het schepsel is grillig en wispelturig. Maar God zegt: 'Ik zal u niet vergeten.' Dat is een eeuwig verbond.

Ten tweede, Hij zal u nooit vergeten in uw moeite en verdriet. Hij zal al uw kruisen ten beste laten dienen. Het verbond is wel geordineerd; het is ordelijk. Alle dingen zullen voor u meewerken ten goede. In het verbond zijn al uw beproevingen en moeiten zo geordend en geschikt, dat ze allemaal op hun eigen plaats samenwerken en gezamenlijk dienen tot uw geluk.

Misschien kunt u niet zien hoe dit kruis goed voor u kan zijn. U bent geneigd om met Jakob te zeggen: 'Jozef is er niet, en Simeon is er niet; nu zult gij Benjamin wegnemen; al deze dingen zijn tegen mij!' (Gen. 42:36) O, als u eens zou kunnen zien hoe al deze

tegenslagen onder de zegen en de invloed van het verbond dienen tot uw eeuwig welzijn en hoe lieflijk en ordelijk Gods wegen zijn! Dan zou u niet alleen stil zijn, maar ook dankbaar voor het kruis dat u nu zo bedroeft en benauwt.

Ten derde, dit verbond is niet alleen in alles wel geordineerd, maar het is ook vast. De weldaden van dit verbond worden 'de gewisse weldadigheden van David' genoemd (Jes. 55:3). Wat een kostelijke en gepaste bemoediging voor Gods beproefde kinderen onder de roede! Nog zo kort geleden was u zo zeker van de troost die u nu heeft verlaten. Van uw kind dat nu is gestorven, geldt wat Lamech zei van Noach: 'Deze zal ons troosten over ons werk en over de smart onzer handen.' (Gen. 5:29) Hij bedoelde dat zijn zoon hem niet alleen zou troosten door hem te helpen bij zijn werk, maar ook dat het zien van de vrucht van zijn inspanning en moeite hem tot vreugde zou zijn. Mogelijk hebt u zulke gedachten gekoesterd en hebt u op grond daarvan grote verwachtingen gehad van uw oude dag. Nu ziet u echter dat al die hoop op zand gebouwd was. En wat zou er van u worden als u geen steviger fundament had om op te bouwen? Maar geloofd zij God, er is meer vastheid en zekerheid in de weldaden van het Genadeverbond. God, Christus en de hemel zullen nooit wijken of bezwijken, zoals deze dingen.

Het aller-liefste wat u ooit op aarde hebt gehad of zult hebben, kan niet tegen u zeggen wat God heeft gezegd: 'Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten.' (Hebr. 13:5)

U moet afscheid nemen van uw lieve man, hoe lief u hem ook hebt. U moet de vrouw van uw hart vaarwel zeggen, hoezeer u ook aan haar bent gehecht en hoe blij u ook met haar bent. Uw kinderen en u moeten scheiden, hoewel u ze even liefhebt als uw eigen ziel.

Wij kunnen wel verdwijnen, maar geloofd zij God, er is iets dat blijft. 'Alle vlees is gras en zijn schoonheid als de bloem van het veld. Het gras verdort en de bloem valt af, omdat de Geest des Heeren erop blaast. Het Woord van onze God bestaat echter in eeuwigheid'. (Jes. 40:6-8) Er ligt zoveel troost in deze ene gedachte. Als uw geloof daarop gevestigd is en u dat op uzelf toepast, kan ik op dit moment mijn pen neerleggen. Dan is het werk gedaan en hoeft er niets meer te gebeuren.

9^e overweging

De hoop op de opstanding zal indien u die belijdt en gelooft uw buitensporig verdriet krachtig moeten indammen.

Laat alleen zij die treuren zonder hoop, zonder mate treuren. Een akkerman is net bedroefd als hij zijn zaad op de akker strooit, omdat hij zaait in hoop. Hij vertrouwt het aan de aarde toe om het met winst weer terug te ontvangen. Dat geldt ook voor rouw en verdriet: 'Doch, broeders, ik wil niet dat gij onwetende zijt van degenen die ontslapen zijn, opdat gij niet bedroefd zijt gelijk als de anderen, die geen hoop hebben. Want indien wij geloven dat Jezus gestorven is en opgestaan, alzo zal ook God degenen die ontslapen zijn in Jezus, weder brengen met Hem.' (1 Thess. 4:13-14) Beschouw de doden toch niet als een verloren generatie. Denk niet dat de dood hen heeft weggevaagd en verdelgd.

O nee, ze zijn niet dood; ze slapen alleen maar. En als ze slapen, zullen ze weer ontwaken. U maakt toch ook geen misbaar over uw kinderen en vrienden als u ze slapend op bed aantreft? De dood is slechts een langere slaap, waaruit ze even zeker zullen ontwaken als ze in deze wereld in de morgen ontwaakten.

Ik heb me vaak verwonderd over die gouden zin in Seneca:

'Mijn gedachten over de doden zijn anders dan die van anderen. Ik heb mooie en aangename overdenkingen. Ik heb me in hen verheugd in het besef dat ik van hen moest

scheiden; en ik neem afscheid van hen alsof ik ze nog heb'.²⁰

Hij spreekt ongetwijfeld over de vreugde die hij ervaart, als hij zo aangenaam hun goede werken overdenkt; want de troostrijke en bemoedigende leer van de Opstanding was hem volkomen onbekend. Hoe denkt u dat hij over de dood gesproken zou hebben als hij de voorrechten daarvan had gekend!

U belijdt in de opstanding te geloven en toch zinkt u zo snel weg in verdriet. Zorg toch dat de heidenen een gelovig christen niet te bovengaat! Het mag toch niet zo zijn dat de ongelovigen de grootste gelovigen uitdagen om hen te overtreffen in kalmte en blijmoedigheid onder beproevingen.

Ik bid u lezer, heeft uw gestorven vriend u goede grond gegeven om te hopen dat hij een aandeel had in Christus en in het verbond? Overdenk alle steun en bemoediging die de leer van de Opstanding geeft.

Datzelfde lichaam dat u zo graag zag, zal weer hersteld worden. Ja, hetzelfde lichaam! Het zal niet alleen zijn wat liet was, maar ook wie het was. *Mijn ogen zullen hem zien, en geen vreemde* (Job 19:27). Hetzelfde lichaam dat u in het graf gelegd hebt of gaat begraven, zal weer opgewekt worden. U zult uw eigen man, vrouw, kind of vriend weerzien. Ik zeg: precies dezelfde persoon en geen ander.

U zult niet alleen dezelfde persoon weerzien die u zo lief was. Maar u zult ook weten dat het dezelfde persoon is aan wie u eens op aarde met zulke nauwe banden verbonden was. U zult hen inderdaad niet meer kennen naar het vlees. Die band is door de dood ontbonden. Maar u zult wel weten dat zij eens op aarde uw geliefden waren. U zult hen kunnen aanwijzen onder die grote schare en zeggen: 'Dit was mijn vader, mijn moeder, mijn man, vrouw of kind. Dit was de persoon voor wie ik gehuild en gesmeekt heb. Hij of zij is een middel tot mijn heil geweest of God heeft mij willen gebruiken tot zijn of haar behoud.'

Alle kennis zal in die staat beter en volmaakter zijn en het geluk en de vreugde nog groter en heerlijker maken. We kunnen niet anders aannemen.

Toen Luthers mening hierover werd gevraagd door zijn vrienden tijdens de maaltijd op de avond voor zijn dood, antwoordde hij:

"Wat overkwam Adam? Hij had Eva nog nooit gezien, maar hij was in een diepe slaap toen God haar formeerde. Toen hij wakker werd en haar zag, vroeg hij echter niet wat ze was of waar ze vandaan kwam. Hij zei dat ze vlees was van zijn vlees en been van zijn been. Hoe wist hij dat? Omdat hij vol was van de Heilige Geest en begiftigd met de kennis van God sprak hij deze woorden. Zo zullen we in het toekomstige leven vernieuwd worden door Christus en zullen we onze ouders, vrouwen en kinderen kennen'.²¹

Na de dood van haar man vertroostte Augustinus Lady Italica onder andere met de woorden dat ze hem in de komende wereld tussen de verheerlijkte heiligen zou herkennen.²²

Ja, de heilige Paulus, die nog groter was dan deze beide mannen, vond troost in de wetenschap dat de Thessalonicenzen, aan wie hij het Evangelie had gebracht waardoor zij tot Christus waren bekeerd, zijn blijdschap en de kroon van zijn roem zouden zijn voor de Heere Jezus Christus in Zijn toekomst (1 Thess. 2:19, 20). Dat betekent dat hij hen zou moeten herkennen op die dag, ten minste vele honderden jaren nadat de dood hen van

²⁰ Habui enim illos tanquam amissurus, amisi tanquam habeam, Seneca, epistel 63).

²¹ Melchior Adam, in zijn boek: Het leven van Luther.

²² Augustinus, Brief 6.

elkaar had gescheiden. Het is moeilijk vast te stellen of we hen zullen herkennen omdat we met onze verheerlijkte ogen de overblijvende trekken, eigenschappen of persoonskenmerken van hun verheerlijkte lichamen zien of omdat dit ons onmiddellijk wordt geopenbaard, zoals Petrus, Jakobus en Johannes op de berg der verheerlijking Mozes en Elia herkenden. Daarom zullen we ons verder niet met die vraag vermoeien. Alle rechtzinnige godgeleerden zijn het hierover eens. En ook de Schrift en ons verstand leren ons dat er in de hemel herkenning zal zijn. Dan zal het verdriet over dit afscheid rijk vergoed worden door de vreugde over die ontmoeting.

Ten derde. Bovendien zullen onze geliefde doden bij de komende ontmoeting onuitsprekelijk veel begeerlijker, dierbaarder en uitnemender zijn dan ze ooit in deze wereld waren. Hier waren ze al begeerlijk, maar ze waren niet geheel lieflijk en niet in elk opzicht aantrekkelijk. Ze hadden hun zwakheden, zowel in natuurlijk als in moreel opzicht. Maar deze zwakheden zijn er niet meer in de hemel. Dan zijn ze voorgoed weggenomen. De verheerlijkte lichamen en de geesten van de volmaakte rechtvaardigen zullen vrij zijn van natuurlijke zwakheden. O, wat zullen ze bekoorlijk zijn in uw oog, als wat nu in oneer gezaaid is, straks in heerlijkheid is opgewekt (1 Kor. 15:43)! Als kroon op dit alles zult u zich in de hemel eeuwig in hen mogen verheugen, zonder ooit weer te moeten scheiden. De kinderen van de Opstanding kunnen niet meer sterven (Luk. 20:36). U zult hun bleke lippen en koude wangen nooit meer kussen. U zult nooit meer bang zijn voor een nieuwe scheiding, maar altijd samen bij de Heere zijn (1 Thess. 4:17). Voor de apostel was dit een krachtige bemoediging, want hij riep de Thessalonicenzen op *om elkaar met deze woorden te vertroosten*.

10^e overweging

Het geluk dat allen die in Christus zijn, nu reeds deelachtig zijn, zou een rijke troost voor christenen moeten zijn bij de dood van hen die een levende hoop hadden of die goede grond gegeven hebben dat die hoop hun deel was.

Zij die een levende hoop op de hemel hadden, kunnen voor zichzelf en hun vrienden getuigen van hun aandeel in Christus en in het verbond. Zelfs als ze in stilte gestorven waren, zou hun wandel voor hen getuigd hebben en hun leven geen reden gegeven hebben voor twijfel rond hun dood.

Anderen die in hun kinderjaren of hun jeugd gestorven zijn, kenden misschien niet zo'n levende hoop, maar hebben wel goede grond gegeven om te hopen.

Ouders, denk toch over deze argumenten na. U hebt voor uw kinderen gebeden. U hebt vaak voor hen met de Heere geworsteld. U hebt even goed voor hen als voor uzelf gepleit op Gods verbond. U hebt hen aan de Heere gewijd. Ze hebben die hoop niet door hun daden tenietgedaan. Dan is het zeer waarschijnlijk dat ze bij God zijn.

Als dat zo is, hebt u dan niet alle reden om te zwijgen en het eens te zijn met Gods weg? Kunnen ze het beter hebben dan waar ze nu zijn? Kunt u hier beter voor hen zorgen en hun meer vreugde schenken dan hun hemelse Vader boven?

Er is geen christelijke ouder in de wereld die niet blij zou zijn als zijn kind hem zou overtreffen in genade en voortreffelijker zou zijn in gaven en in de dienst van God dan hij ooit geweest is. Welke reden kunnen we dan noemen waarom we ons niet evenzeer verheugen als onze kinderen vóór ons de heerlijkheid beërven? Ze zijn een paar jaar eerder naar de hemel gegaan. Is dat een reden om te treuren? Uw kind weet niet meer van u af.

Maar zou het anders niet hetzelfde tegen u zeggen als wat Christus kort voor Zijn dood

tegen Zijn vrienden zei, toen Hij zag dat de gedachte aan Zijn dood hen bedroefd maakte: 'Indien gij Mij liefhad, zo zoudt gij u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot de Vader.' (Joh. 14:28) Dat betekent: Acht uw eigen tastbare vreugde, omdat Ik naar het lichaam bij u ben, niet boven Mijn heerlijkheid en verhoging in de hemel. Is dat liefde tot Mij? Is dat niet eerder eigenliefde? Uw gestorven vriend zou tegen u zeggen:

"Je hebt altijd gezegd dat je veel van me hield. Mijn geluk scheen je erg ter harte te gaan. Hoe komt het dan dat je nu zo diep bedroefd bent? Dit is eerder vrucht van vurige, vleselijke liefde dan van redelijke, geestelijke liefde. Als je me liefhad met een zuivere, geestelijke liefde, zou je blij zijn dat ik naar mijn Vader ben gegaan. Het is oneindig veel beter voor mij om hier te zijn dan om bij jou op de aarde te zijn onder de macht van zonde en verdriet. Huil dan niet om mij, maar om jezelf."

Ach, u mist wel het gezelschap van uw vriend, maar hij mist u niet. U wilde voor dit kind zorgen, maar Jezus Christus heeft dat oneindig veel beter gedaan dan u dat kon.

U wilde het een landgoed geven, Hij een koninkrijk. U dacht na over een huwelijk, maar Christus heeft alle anderen buitengesloten. Hij heeft Zelf een huwelijk met uw kind gesloten. Kunt u zich een grotere promotie voorstellen voor uw nakomelingen?

Een koning uit de hemel heeft uw vriend opgeroepen, en misgunt u hem de reis? O, bedenk toch en bedenk steeds opnieuw wat een eer het voor u is dat Christus uw geliefden van uw hart genomen heeft en aan Zijn eigen hart heeft gedrukt. Hij heeft ze de kleren uitgetrokken die u hen gegeven had en hen bekleed met witte klederen die gewassen zijn in het bloed van het Lam. Wees toch niet bedroefd. U zou juist zeer verheugd moeten zijn dat God u gebruikt heeft om de hemel vol te maken en een erfgenaam voort te brengen voor het Koninkrijk van God.

Uw kind verheerlijkt God nu veel beter dan u dat zelf kunt. Is het dan zo erg dat u zijn aanwezigheid voor een poosje moet missen? Wat God gebruikt tot meerder eer van Zijn Naam beschouwt u toch niet als verlies?

Toen Jakob hoorde dat zijn Jozef heer was van Egypte wilde hij liever naar hem toe gaan dan Jozef terughalen naar zijn gebrek en nood. Dat zou ook voor u moeten gelden. Uw schip slingert en stampst nu op een stormachtige zee en uw vriend is in de veilige haven aangekomen. U kunt beter wensen dat u daar bent, dan dat hij weer bij u op zee is.

11^e overweging

Bedenk hoe nutteloos al uw moeiten en zelfkastijding is. Op geen enkele manier wordt uw situatie daardoor verbeterd of uw last verlicht.

Een stier die worstelt en zwoegt in de voren, maakt zijn juk des te zwaarder. Hij verwondt zijn nek en is sneller aan het eind van zijn krachten. Het helpt hem echter niets. Zo is het ook met u, als u bent als een kalf dat nog niet aan het juk gewend is (Ier, 31:18). Wat Christus zegt over bezorgdheid kunnen we ook op droefheid toepassen: 'Wie toch van u kan met bezorgd te zijn één el tot zijn lengte toedoen?' (Matth. 6:27)

Zorgen kunnen de slaap verstoren en ons hart breken, maar ze kunnen geen el toedoen aan onze lichaamslengte of onze maatschappelijke status. Ons hart zal eerder breken door ons verdriet dan door het juk dat God op ons heeft gelegd.

Ach, dat is toch niet anders dan het fladderen van een vogel in het net. Daardoor komt hij niet los, maar raakt hij des te meer in het net verstrikt. Daarom was Davids voornemen zo wijs. Toen de wil van God duidelijk openbaar was gekomen in het sterven van zijn kind, zei hij: 'Maar nu is het dood, waarom zou ik nu vasten? Zal ik hem nog kunnen wederhalen? Ik zal wel tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkomen.' (2 Sam. 12:23)

Kan ik hem weer terugbrengen? Nee, ik kan de raad en het werk van God evenmin veranderen als de seizoenen van het jaar, de baan van de zon, de maan en de sterren en de afwisseling van dag en nacht. Die zijn allemaal onderworpen aan een vaste wetmatigheid. De mens kan de seizoenen niet veranderen en de leidingen van de Voorzienigheid evenmin. 'Maar Hij is Zichzelf gelijk, wie zal Hem er dan van afbrengen? Wat Zijn ziel begeert, dat zal Hij doen.' (Job 23:13). Zolang we Gods voornemen en Zijn raad niet kennen, mogen we vasten en bidden of onze vrees wordt beschaamd. Zodra Gods raad echter openbaar is geworden en de slag is gevallen, heeft het geen enkele zin meer om onszelf te pijnigen en te kwellen. Die reactie hadden Davids knechten verwacht, zodra hij zou horen dat het kind gestorven was. Maar hij was wijzer. Daarvóór weende en smeekte hij of het lijden hem voorbij mocht gaan. Maar nu het zover was en het lijden niet meer afgewend kon worden, hadden zijn tranen en gebeden geen nut en geen zin meer in de wereld. 'Waarom zou ik nu vasten? Wat zal dat nu nog voor nut en betekenis hebben?' Verspil uw krachten daarom niet. Verlies de moed niet. Spaar ze voor toekomstige kruisen en beproevingen. De tijd kan komen dat u al uw krachten, ja, nog veel meer kracht nodig zult hebben om zwaardere lasten te dragen.

12^e overweging

De Heere is machtig om u alles wat u verloren hebt in uw geliefden dubbel terug te geven, als u ootmoedig onder Hem buigt en geduldig op Hem wacht onder de roede.

Toen Ezau zijn zegen verloren had, zei hij: 'Hebt gij maar deze ene zegen, mijn vader?' (Gen. 27:38) Maar uw Vader heeft meer dan één zegen voor u. Hij wordt de Vader der barmhartigheden genoemd (2 Kor. 1:3). Hij kan net zoveel weldaden voor u scheppen als Hem behaagt. Hij kan u op Zijn bevel familie en vrienden geven.

Nu bent u bedroefd over het verlies van geliefden, maar slechts enkele maanden of jaren geleden waren zij er nog niet. U wist zelfs niet vanwaar u ze zou ontvangen. De Heere sprak echter één woord en beval dat zij u geschonken zouden worden. Als het Hem behaagt, kan hij hen afsnijden door de dood, zoals het gras door de zeis wordt afgemaaid en het hoofd met het scheermes kaalgeschoren wordt. Nu brengt dat moeite en kaalheid, maar het opent de weg voor een dubbele zegen, een tweede lente met winst.

Zo verging het ook de kerk in ballingschap met betrekking tot haar bijzondere kinderen. In de dagen van haar gevangenschap en schande gaf de Heere tot hun verwondering meer terug dan zij verloren hadden: 'Nog zullen de kinderen waarvan gij beroofd waart, zeggen voor uw oren: De plaats is mij te nauw, wijk voor mij, dat ik wonen mag.' (Jes. 49:20)

Zo kan Hij ook met u handelen in het gemis van uw natuurlijke kinderen en vrienden. Wat de man Gods tegen Amazia zei, kan ook op uw situatie van toepassing zijn: 'En Amazia zeide tot de man Gods: Maar wat zal men doen met de honderd talenten die ik aan de benden van Israël gegeven heb? En de man Gods zeide: De HEERE heeft meer dan dit om u te geven.' (2 Kron. 25:9)

O, zeg niet: 'Wat zal ik doen voor mijn vrienden en familie? De dood heeft me beroofd van alle vreugde.' Wel, de Heere is machtig om u veel meer te geven. Maar hoopt u dat u in de toekomst meer zegen zult ontvangen? Zorg dan dat u God niet onteert of bedroeft door uw onbuigzaamheid en ongeduld onder deze roede.

God nam al Jobs kinderen weg. In één slag. Een onmiddellijke en ongewone slag. En dat terwijl al zijn kinderen opgegroeid en geplant waren in verschillende gezinnen (ten minste sommige van hen). Ja, terwijl ze elkaar hun genegenheid betuigden. Dit moet een bijzondere beproeving zijn geweest. Toch neemt Job die ootmoedig aan uit Gods hand en draagt hij dit kruis geduldig.

De apostel Jakobus zegt: 'Gij hebt de verdraagzaamheid van Job gehoord.' (Jak. 5:11) Niet alleen de heilzame bedoeling van de Heere in al die beproevingen, maar ook de gelukkige uitwerking en vrucht daarvan. Daarover leest u in Job 42:10: 'En de HEERE vermeerderde al hetgeen Job gehad had tot dubbel zoveel.' Hij kreeg alleen niet dubbel zoveel kinderen. Hoewel de Heere hem evenveel kinderen gaf als Hij had weggenomen, is het waarschijnlijk dat deze kinderen hem dubbel zoveel vreugde schonken.

We lijden geen verlies als we geduldig wachten en ons gewillig onderwerpen aan de raad van God. Het is voor de Heere even gemakkelijk om u opnieuw vreugde te geven over uw kinderen als om die vreugde weg te nemen. In Psalm 18:29 vinden we een mooie uitdrukking met die strekking: 'Want Gij doet mijn lamp lichten; de HEERE, mijn God, doet mijn duisternis opklaren.'

Al onze vreugde over kinderen, huis, gezondheid en vrienden is een kaars die door Gods voorzienigheid wordt ontstoken om ons verblijf in deze wereld aangenamer te maken. Deze kaarsen zullen niet altijd branden. Ook zij die het langst op aarde zijn, zullen vergaan en wegwijnen. Vaak vergaat het hun echter als kaarsen: ze worden uitgeblazen vóór ze half opgebrand zijn, ja, als ze nog maar net zijn aangestoken. En dan zitten wij in het donker.

Het is voor ons een donkere tijd als deze vreugdelichten worden gedoofd. Maar Davids geloof schonk hem troost, omdat hij wist dat Hij Die de kaars had uitgeblazen, een nieuwe kaars kon aansteken. Dat kan ook ons tot troost zijn. 'Gij doet mijn lamp lichten; de HEERE, mijn God, doet mijn duisternis opklaren.' Dat wil zeggen: de Heere zal mijn vreugde vernieuwen, mijn droevige situatie veranderen en de moeite en de duisternis waarin ik verkeer, verdrijven. Licht en vreugde komen en gaan op Zijn wenken. Wek Zijn toorn dan niet op! Omdat Michal Gods ongenoegen opwekte, kreeg ze geen kind tot op de dag van haar dood (2 Sam. 6:23).

Hanna wachtte geduldig tot de Heere haar de kinderzegen schonk en de Heere gedacht aan haar. Hij liet Zijn licht over haar schijnen en schonk kindervreugde toen zij veracht was. Wat u ook verliest, de Heere kan het teruggeven en zelfs verdubbelen als Hij het goed acht voor u. Hoewel Hij dat niet doet, bedenk dan de volgende overweging.

13^e overweging

Zelfs als God u nog meer vreugde zou ontzeggen, kan Hij u veel betere zegeningen schenken, waarbij alle andere weldaden in het niet vallen.

Dit is zo voortreffelijk verwoord in Jesaja 56:4 en 5: 'Want alzo zegt de HEERE van de gesnedenen die Mijn sabbatten houden, en verkiezen hetgeen waartoe Ik lust heb, en vasthouden aan Mijn verbond: Ik zal hen ook in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan der zonen en dan der dochteren; een eeuwige naam zal Ik een ieder van hen geven, die niet uitgeroeid zal worden.'

Onze namen leven voort in onze kinderen en vooral in onze zoons. Dus houden ze op te bestaan als er geen kinderen zijn (Num. 27:4).²³ Een groot nageslacht wordt als een grote eer beschouwd (Ps. 127:4, 5). Daarom beloofde God een andere zegen in plaats van nakomelingen en alle weldaden die daaruit hadden kunnen voortvloeien, hetzij eer op aarde of een nagedachtenis na de dood. Hij schonk hun een veel grotere en duurzamere eer: een naam beter dan die van zonen en van dochters.

Het is een grotere eer om een kind van God te zijn dan om de grootste eer of vreugde te genieten die kinderen hun ouders in de wereld kunnen toebrengen. Arme mens, nu gaat u

²³ Zie Engelse Annotaties ('kanttekeningen') over deze tekst

gebogen onder dit kruis dat op u ligt. Het lijkt wel of u nu beroofd bent van alle vreugde en troost in de wereld. Er hangt nu een wolk over alle andere vreugde. Dit kruis heeft uw ziel zo verbitterd dat u in die vreugde niet méér genoeg vindt dan in het wit van een ei. O, bedenk toch welke troost God wil geven aan hen die beantwoorden aan het doel van deze beproeving en geduldig wachten tot Hij hen vertroost. Hij kan u vreugde schenken die veel heerlijker is dan de vreugde over onze kinderen.

Dit hebben sommigen ervaren toen hun kinderen van hen werden afgescheurd. Die vreugde was zo groot dat de vreugde over hun kinderen daarbij in het niet viel.

Ik zal een veelzeggend voorbeeld hiervan noemen, zoals dat is beschreven door de ernstige en respectabele auteur van het voortreffelijke boek *De vervulling van de Heilige Schrift*.²⁴

"Ik zal hier nog een treffend voorbeeld van genade noemen, dat heel opmerkelijk is. Er was een zekere Patrick Mackewrath, die leefde in het westelijke gedeelte van Schotland. De Heere had op een bijzondere manier in zijn hart gewerkt. Na zijn bekering was hij (zoals zichtbaar werd voor veel christelijke vrienden) zo onder het beslag van de nieuwe wereld waarin hij was binnengaan en de openbaringen van God en van het komende leven, dat hij enkele maanden nauwelijks sliep en bezet was met verwondering. Zijn leven viel op door een tere en nabije wandel met God. Op een dag trok hij zich enkele uren terug na een pijnlijke beproeving: zijn zoon was plotseling weggenomen door de dood. Toen hij weer tevoorschijn kwam, keek hij zo blij dat de aanwezigen hem vroegen naar de reden en zich tegelijkertijd verwonderden. Hij vertelde hun dat God hem in zijn afzondering zo'n bijzondere weldaad had geschonken. Hij zou er vrede mee hebben om elke dag een zoon te verliezen, als hij deze weldaad opnieuw zou mogen ontvangen."

O, wat een goede ruil had hij gedaan! Zonder twijfel goud voor koper, een parel voor een kiezel en een schat voor een prul! Zo groot, ja, nog veel groter is het verschil tussen het lieflijk licht van Gods aangezicht en het zwakke, flauwe licht van het beste wat we hier op aarde kunnen genieten. De sterren die een flauw en geleend licht verspreidden, zijn nu ondergegaan. Maar als de Heere deze zon wil laten opgaan en over u wilt laten schijnen, dan zou u zoveel winst zien in deze ruil. Net als de man die hierboven is genoemd, zou u zeggen:

'Heere, laat elke dag als deze dag zijn. Maak alle uren als dit uur, zodat ik hetzelfde mag zien en ervaren als nu. Hoe graag zou ik dan scheiden van alles wat me het liefst en dierbaarst is in deze wereld.'

Uw genadige en lieve God heeft Zijn goddelijke troost bewust bewaard voor zulke droevige uren. Soms wordt deze troost geschonken vóór een bijzonder pijnlijke beproeving om ons erop voor te bereiden, soms erna om ons daarin te ondersteunen.

Ik heb het vaak gehoord uit de mond van een lieve christin die nu bij God is en ook in haar dagboek gelezen. Kort voor de Heere haar lieve man wegnam door de dood, werd Gods liefde enkele dagen en nachten achtereen zo rijk geschonken aan haar ziel, dat ze het nauwelijks opmerkte dat de Heere haar man wegnam. Hoewel hij innemend was, een aangenaam karakter had en zij hem zeer lief had, werd ze helemaal boven alle aardse dingen, blijdschap en moeite uitgetild, zodat ze bijna de gedachte aan haar lieve man in God kwijtraakte. Als de Heere niet zo met haar had gehandeld, had ze die slag niet kunnen dragen en zou ze daaronder zijn bezwaken.

Een man, een vrouw en een kind zijn belangrijk, heel belangrijk in vergelijking met

---

²⁴ Geschreven door Robert Fleming in de 17^e eeuw

andere schepselen. Ongetwijfeld zullen ze echter klein, ja, bijna niets schijnen voor de ziel als de Heere Zichzelf daarnaast plaatst. Hoe weet u of God deze aardse vreugde vandaag niet heeft geboden om plaats te maken voor de hemelse blijdschap? Misschien komt God wel om Zichzelf lieflijker en duidelijker dan ooit aan uw ziel te openbaren en zo in Zijn voorzienigheid de weg voor de Heere te verhogen en voor te bereiden. Misschien wil God met de dood van uw kind het volgende zeggen: 'Kind, ga eens opzij. Je staat in de weg en neemt in het hart van je ouder Mijn plaats in.'

14^e overweging

Wees niet te bedroefd over het verlies van aardse zegeningen. Bedenk dat satan gebruikmaakt van alle uitwassen. Zodra u vervalt in uitersten, zult u ten prooi vallen aan die vijand die er het meest bij gebaat is om u hier aan te vallen.

Satan wordt de vorst der duisternis genoemd (Ef. 6:12). Dat betekent dat zijn koninkrijk is gebaat bij de duisternis.

Er zijn twee soorten duisternis waarvan satan veel profijt heeft: de duisternis van de geest of onwetendheid en de duisternis van onze situatie, namelijk moeite en tegenspoed. De apostel spreekt in onze tekst vooral over de eerste duisternis, maar satan gebruikt ook de tweede vaak om zijn doel met ons te bereiken. Het donkere uur van de beproeving is het beste moment om ons te verzoeken.

Laffe mensen vallen Gods kinderen aan als ze neerslachtig zijn en in moeilijke omstandigheden verkeren. Satan zou nooit verlangd hebben dat God Zijn hand uitstreckte over Job, over zijn bezittingen en zijn kinderen, als hij daar niet veel van had verwacht. Hij meende dat hij zo Jobs geest kon vergiftigen met zondige gedachten over God. 'Tast aan alles wat hij heeft; zo hij U niet in Uw aangezicht zal zegenen!' (Job 1:11)

Wat de psalmist zegt over natuurlijke duisternis, geldt ook van de figuurlijke duisternis: 'Gij beschikt de duisternis, en het wordt nacht, in dewelke al het gedierte des wouds uittreedt, de jonge leeuwen, briesende om een roof.' (Ps. 104:20, 21)

Als de nacht donker is voor de mensen, is het middag voor satan. Dat betekent dat hij het hardst werkt als wij lijden. Dan plant en ent hij veel kwade gedachten over ons kruis in ons hart en die zijn veel gevaarlijker dan het kruis zelf. Soms vervult hij de ziel met wanhoop. 'Ik zei wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen.' (Ps. 31:23) 'Mijn sterkte is vergaan, en mijn hoop van de HEERE. Gedenk aan mijn ellende en aan mijn ballingschap, aan de alsem en gal.' (Klaagl. 3:18, 19)

- Soms fluistert hij ons harde gedachten over God in: 'De Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan.' (Ruth 1:20) Ja, Hij heeft ons harder behandeld dan alle andere mensen: 'Schouwt het aan en ziet of er een smart zij gelijk mijn smart, die mij aangedaan is, waarmede de HEERE mij bedroefd heeft ten dage der hittigheid Zijns toorns.' (Klaagl. 1:12)
- Soms port hij ons op om te mopperen en te klagen. We ergeren ons aan Gods slaande hand. Jona was boos over Gods hand en zei: 'Billijk is mijn toorn ontstoken ten dode toe.' (Jona 4:9) Wat een sombere gedachten! Die gedachten kwellen Gods kind veel meer dan het verlies van wat hem in deze wereld lief is.
- En soms blaast de duivel ons heel ongelovige en atheïstische gedachten in. Hij doet alsof de dienst van God helemaal niets oplevert en alsof al onze inspanningen, ijver en f zorg en het vervullen van onze plichten weinig beter zijn dan vergeefse moeite. 'Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd, en mijn handen in onschuld gewassen. Dewijl 4 ik de ganse dag geplaagd ben, en mijn straffing is er alle morgens.' (Ps. 73:13, 14)

Hierbij heeft satan veel voordeel. Hoewel deze gedachten de beproefde christen tot een last zijn en God ze hem niet zal toerekenen tot zijn eeuwig verderf, beroven ze zijn ziel van vrede en verhinderen ze hem om zijn plicht te doen. Hij gedraagt zich ongepast onder het kruis, waardoor anderen struikelen en zich in hun zonde verharderen. Pas op dat de duivel geen ingang krijgt door uw overmatige verdriet. 'Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.' (2 Kor. 2:11)

15^e overweging

Geef niet toe aan overmatig verdriet over het kruis als de eer van God en Zijn dienst u ter harte gaan, want dat is tot oneer van God.

Misschien vindt u uw eigen eer niet zo belangrijk. Maar veracht de eer van God en Zijn dienst niet. Let toch op de manier waarop u het kruis draagt in een tijd van verdriet. Vele ogen zijn op u gericht. Wat de achtenswaardige Matthew Mead²⁵ hierover op waardige wijze heeft geschreven, is waar:

"Wat zullen de atheïst en de goddeloze spotter zeggen als ze dit zien? Zij zijn zo dwaas en boosaardig. Als ze u zien in uw verdriet zullen ze onmiddellijk spottend vragen: 'Waar is uw God?' Maar wat zouden ze zeggen als ze horen dat u zelf ongelovig uitroept: 'Waar is onze God?' Zullen ze dan niet meteen roepen: 'Is dat nu de godsdienst waarop ze zich zo beroemen? Kijk nou hoe weinig ze eraan hebben in hun grote nood. Ze spreken over beloften, rijke en kostelijke beloften. Maar waar zijn die beloften nu? Wat is het nut ervan? Ze zeiden dat ze een schat hadden in de hemel. Waarom zijn ze dan zo bedroefd, als hun rijkdommen daar zijn?'

O, let toch op wat u doet in het gezicht van de wereld. Ze hebben ogen om te zien wat u doet en oren om te horen wat u zegt. Zolang uw gedrag in tegenspoed veel lijkt op dat van hen, zullen ze nooit denken dat uw principes beter zijn. Vleselijke, wereldse mensen zullen geneigd zijn te denken dat u wel mooi over God en de hemel kan spreken, maar dat uw hart grotendeels met dezelfde dingen is bezet als hun hart. Uw verdriet over het sterven van uw geliefden is toch even groot als dat van hen?

Zij weten allemaal uit ervaring hoe bemoedigend het kan zijn om een bekwame, trouwe vriend te hebben of te hopen dat we spoedig een grote erfenis zullen ontvangen. Zij zeggen niet dat ze die troost bezitten. Ze zullen nooit geloven dat u die troost wel geniet als ze zien dat u even neergeslagen bent als zij.

Christus' geboden om in alle omstandigheden evenwichtig en tevreden te zijn, zijn voor hen dan slechts mooie woorden (zoals de leefregels van de stoïcijnen). Ze kunnen onmogelijk in praktijk gebracht worden. En het hele Evangelie is slechts een verzameling loze beloften. De mensen die belijden dat ze diep ontzag hebben voor het Evangelie hebben daar toch ook niets aan? Wat is het erg dat de dienst van God in dit geval niet leidt tot meer onderscheid onder de mensen! Laat de wereld daarom zien - wat de meeste mensen ook denken - dat het u niet in de eerste plaats gaat om een verschil in opvattingen en een beetje stiptheid, maar om ootmoed, zachtmoedigheid, verachting van de wereld en hemelsgezindheid. Laat die genadegaven openbaar komen in uw blijmoedigheid en geduld onder alle tegenslagen.

Waarom heeft God deze voortreffelijke genadegaven in uw ziel geplant? Is het niet tot de eer van Zijn Naam en tot uw nut, om ze in verdrukking te kunnen beoefenen? Onderdrukt

---

²⁵ Matthew Mead in zijn Appendix to Solomon's Prescription, p. 1, 2.

u deze gaven en blijven ze verborgen? Worden slechts de hoogmoed, lust en ongekruste aardsgezindheid van uw hart aangewakkerd? Komt er niets anders openbaar? Wat een smet, wat een belediging is dat dan van de heerlijke Naam die u aanroept! Als u echt genade ontvangen hebt, zal dat u meer pijn doen dan het kruis dat daar de oorzaak van is. Als u niet zuinig bent op uw eigen vrede en troost, wees dan tenminste zuinig op de Naam van God.

Daarom bid ik u, wees kalm en zwijg; u beseft nauwelijks hoe veel weldaden er in dit kruis besloten liggen.

16^e overweging

Een pijnlijk, zwaar kruis is soms heel nuttig voor Gods kinderen. Wie weet hoeveel voordelen er in de baarmoeder van uw verdrukkingen opgesloten zijn.

En al Gods kinderen zouden daar altijd nuttig gebruik van kunnen maken als ze zich daar meer toe zouden zetten. De heilige David erkent dankbaar: 'Het is mij goed dat ik verdukt ben geweest.' (Ps. 119:71)

De tegenslagen zullen voor u zonder twijfel even goed zijn als voor David als de Heere ze heiligt tot hetzelfde doel.

Zo'n pijnlijke roede treft u pas als het echt nodig is. Misschien zag u zelf wel dat u een kruis nodig had om wakker geschud te worden. Maar zo niet, de Heere zag het wel. Hij nam de roede pas op toen Zijn trouw en tere liefde voor uw ziel Hem drongen om u te straffen.

Nu bent u terneergeslagen. U klaagt en treurt over het gemis van werelds geluk. Uw hart is overstelpt van verdriet. Elke keer als uw geliefde wordt genoemd of herinnerd, lopen uw ogen vol tranen. Daaruit alleen al blijkt hoe nodig deze roede voor u was. Blijkt uit al dit verdriet niet duidelijk hoezeer uw hart gericht was op dit aardse geluk en hoe snel u zich daaraan hechtte?

Nu ziet u dat de liefde voor het schepsel veel dieper zat dan u besepte. Wat zou God dan moeten doen? Zou Hij moeten toelaten dat u zich meer en meer aan het schepsel hecht? Zou Hij moeten toestaan dat het al uw liefde en vreugde steelt en opzuigt en uw hart van Hem aftrekt? Dan is onverenigbaar met Zijn liefde voor u. Hoe ongeduldiger u onder het kruis bent, hoe meer u het nodig had.

Misschien wil de Heere nu door deze slag uw slaperige ziel wakker schudden. Misschien wil Hij u doen ontwaken uit de aangename, maar gevaarlijke geestelijke sluimering waarin u bent verzonken terwijl uw hoofd rust op het zachte kussen van aards geluk. Is dit niet beter voor u dan wanneer Hij zou zeggen: 'Slaap maar door. Hij heeft zich tot de afgoden gewend. Laat hem maar aan zijn lot over. Hij verlaat Mij, de Levensbron, voor een gebroken vat. Laat hem maar gaan?'

God heeft u getroffen in een van de liefste dingen die u op deze wereld had. Mogelijk wilde Hij u zo des te gevoeliger en te krachtiger ontdekken aan de ijdelheid van alle aardse vreugde, zodat u nooit meer zoals vroeger uw hart, uw hoop en uw liefde daarop zult zetten en uw vermaak daarin zult vinden. U kon best spreken over de ijdelheid van het schepsel. Maar hebt u dat ooit zo duidelijk gezien als nu? Was u daar ooit zo diep van overtuigd? En is dat in uw ogen geen grote zegen? God is juist nu bezig om u te bevrijden van alle dwaze gedachten en ijdele verwachtingen van deze wereld. U leert eerlijk te oordelen over het schepsel. Uw liefde voor alle aardse vreugde wordt gematigd. Is dat niets? Ongetwijfeld is dit een grotere weldaad dan dat uw vriend weer levend wordt.

En als door deze roede uw dwalende, dolende hart weer naar God wordt teruggedreven? Als uw verzuimde plichten weer vervuld worden? Als uw vergeten omgang met God

weer hersteld wordt? Als uw hart weer geestelijk en hemelsgezind wordt? Wat zult u dan zeggen? Ik weet zeker dat u dan die genadige hand zult zegenen die alle belemmeringen heeft weggenomen. Dan zult u de wijsheid en goedheid aanbidden van God Die u in deze weg weer aan Hem heeft teruggegeven. Nu volhardt u meer in het gebed. U kunt geestelijker en vuriger bidden dan vroeger. O, gezegende roede die zulke knoppen en bloesems voortbrengt! Reken deze roede onder uw beste zegeningen, want u zult reden hebben om God eeuwig te aanbidden en te prijzen voor deze heilzame beproeving.

17^e overweging

Heeft God u onder een pijnlijke roede gebracht? Word dan niet overmand door ongeduld en niet overstelpt door verdriet. Hoe pijnlijk deze roede ook is, het is een milde slag vergeleken bij alles wat anderen die even goed zijn als u hebben ondervonden.

Uw dierbare vriend is gestorven. Zo zij het. Dat is slechts een enkele dood. Anderen hebben echter hun geliefden vele doden zien sterven. Daarbij valt het sterven van uw geliefde in het niet.

Zedekia zag zijn kinderen voor zijn ogen vermoord worden en daarna (te laat) werden zijn ogen uitgestoken.

De auteur van het voortreffelijke boek dat we al eerder hebben genoemd²⁶, vertelt over een edele, Godzalige vrouw in het noorden van Schotland. Toen de opstand daar uitbrak, vluchtte ze met drie kinderen; één van hen had ze nog aan de borst. Ze waren nog niet ver gekomen toen ze helemaal uitgekled werden door de Ieren, die tot hun verbazing hun leven spaarden. (Waarschijnlijk dachten de Ieren dat ze van de kou en de honger wel zouden sterven.) Toen ze te voet langs een rivier trokken die naar Lough Neagh leidt, ontmoetten ze andere mannen die hen in de rivier wilden gooien. Maar deze Godvrezende vrouw verloor de moed niet. Ze vroeg of ze een gebed mocht doen. Toen ze naakt op haar knieën lag, besloot ze niet te gaan staan voor zo'n onrechtvaardige dood. Ze werd geroepen, maar ze weigerde op te staan. Toen werd ze aan haar hielen over die oneffen weg gesleept om met haar kleine kinderen in het water gegooid te worden.

Zij draaide zich echter om en zei: 'Ik weet zeker dat jullie christenen zijn en ik zie dat jullie mannen zijn. Als jullie een eind maken aan onze ellendige levens is dat voor ons niet erg. Wij hebben jullie en jullie geliefden nooit kwaad gedaan. Vergeet daarom niet dat jullie zelf ook moeten sterven en op een dag rekenschap zullen moeten geven van deze wrede daad aan de Rechter van hemel en aarde.'

Daarop besloten de mannen hen niet eigenhandig te vermoorden, 'naar zetten ze hen allemaal naakt op een klein eiland in de rivier, zonder enig voedsel, zodat ze daar zouden omkomen.

De volgende dag vonden de twee jongens, die een eindje opzij gekropen waren, de huid van een dier dat gedood was aan de voet van een boom. Hun moeder gooide die over hen heen, terwijl ze op de sneeuw lagen. De dag daarop ging er een kleine boot voorbij. Ze riep of ze hen in Gods Naam wilden meenemen. Het waren echter Ieren en ze weigerden. Ze vroeg wat brood, maar ze zeiden dat ze dat niet hadden. Ze vroeg een gloeiende kool, die ze kreeg en met wat houtsplinters maakte ze een vuurtje. De kinderen namen een stuk van de huid en legden dat op de kolen. De vlammen likten aan het leer, maar wat kon dit voor hen betekenen zonder Gods bijzondere hulp?

Zo leefden ze tien dagen zonder zichtbare tekenen van hulp. Ze hadden geen brood,

---

²⁶ Fleming: The Fulfilling of the Scripture

alleen maar ijs en sneeuw en slechts water te drinken. De twee jongens stierven bijna van de honger. Ze dwong hen om onder haar ogen vandaan te gaan, omdat ze hun dood niet kon aanzien. Toch verlost God hen ten slotte even wonderlijk als Hij hen al die tijd had onderhouden."

Vindt u een natuurlijke dood en een gewoon sterfbed vergelijkbaar met dit lijden? Toch handelde de Heere zo met deze voorbeeldige christin.

John Wall vertelt in zijn boek *Niemand dan Christus*²⁷ die even droevige geschiedenis van een arm gezin in Duitsland.

In een periode van honger liep de nood zo hoog op, dat de ouders naar elkaar gebarnden dat ze een van de kinderen zouden verkopen voor brood om zichzelf en de anderen in leven te houden. Toen ze zich afvroegen wie dat zou zijn, konden ze het niet over hun hart krijgen. Ze voelden zoveel genegenheid voor elk van hun kinderen, dat ze besloten dan liever allemaal te sterven. Ja, we lezen in Klaagliederen 4:10: 'De handen der barmhartige vrouwen hebben haar kinderen gekookt.'

Maar waarom spreek ik over deze moeilijke situaties? Hoeveel ouders, zelfs soms godvrezende ouders, hebben moeten meemaken dat hun kinderen in hun goddeloosheid stierven. Sommigen werden zelfs door de rechter ter dood veroordeeld en beweenden hun opstandigheid met het touw om hun nek.

O, lezer, u weet maar weinig van de bitterheid in het lijden van anderen! U hebt beslist geen reden om te denken dat de Heere u meer beproeft dan anderen. Kijk eens wat anderen hebben ondervonden? Dan is dit een zachte tik en is God nog barmhartig voor u.

18^e overweging

Uw vreugde of vermaak is weggenomen. Als God echter uw God is, hebt u geen verlies geleden.

God is de Bron van alle ware vreugde. Schepselen, zelfs de beste en de liefste, zijn slechts vaten om de vreugde die God wil schenken te bewaren en aan ons mee te delen. Wordt het vat gebroken, zodat we in die weg geen vreugde meer kunnen ontvangen, dan heeft Hij daarvoor andere manieren en middelen die wij niet kunnen bedenken. Als het Hem behaagt, kan Hij Zijn volk zelfs vreugde en troost schenken zonder middelen. Als Hij dat meer onmiddellijk doet, lijden wij daardoor geen verlies. Geen enkele vreugde in de wereld is zo voortreffelijk en zo bekoorlijk als de vreugde die onmiddellijk uit deze Bron vloeit.

De aardgezindheid van ons hart is de oorzaak van de buitensporige liefde en het overmatige verdriet om het verlies, alsof we niet genoeg aan God hadden zonder deze toelagen.

Deelt u in de volheid van de Bron? Bent u diep bedroefd, omdat het gebroken vat is weggenomen? De beste schepselen zijn slechts bakken (Jer. 2:13). Zulke bakken bevatten niets meer dan erin gedaan wordt en gebroken bakken kunnen dát niet eens vasthouden. Waarom treurt u dan alsof uw leven in het schepsel besloten ligt? De Bron is nog net zo vrij toegankelijk voor u als ooit tevoren. Een heiden heeft eens de raad gegeven (en laten zij er troost uit putten) om het verlies van een aardse vreugde te compenseren met een nieuwe aardse vreugde.

Seneca heeft gezegd: 'U hebt hem die u liefhad uitgedragen. Zoek iemand die u in zijn

²⁷ Gratis verkrijgbaar op de site: www.theologienet.nl

plaats kunt liefhebben. U kunt uw verlies beter goedmaken dan betreuren.²⁸

Maakt God nooit uw verlies goed met dezelfde soort zegeningen? U weet dat Hij dat overvloedig kan vergoeden met Zichzelf.

O, christen, is één kus van Zijn mond, één liefdestraal van Zijn aangezicht, één zegel van Zijn Geest niet een zoetere en grotere troost dan het liefste in de wereld u kan geven? Als de stroom opdroogt, ga dan naar de Bron. Er is nog genoeg. God is waar Hij was en wat Hij was, hoewel dat van het schepsel niet geldt.

19e overweging

Hoewel u misschien weinig troost hebt tijdens uw leven, kan het sterven u werkelijk lichter vallen.

Is uw vriend u voorgegaan? Dat kan een groot voordeel blijken als de tijd is aangebroken dat u hen moet volgen. O, hoeveel goede mensen worden in hun stervensuur belemmerd en gekluisterd door de liefde, zorg en vrees die ze hebben voor hen die zij moeten achterlaten in een zondige, boze wereld!

Uw liefde voor hen zou een strik voor u kunnen zijn. U draalt en wilt niet gaan, want deze dingen wekken een weerzin tegen de dood. Dat zou ook voor u hebben kunnen gelden als God uw geliefden niet eerder had weggenomen of als Hij u niet zo'n zicht op de hemel en voorsmaak van Gods liefde gegeven had, dat al uw aardse liefde voor deze schepselen bedwongen en gekruisigd is.

Ik heb een vrouw met genade gekend die nu in de hemel is. In de laatste weken van haar ziekte klaagde zij, *dat ze het moeilijk vond te scheiden van een geliefde en dat niets een grotere belemmering voor haar ziel bleek te zijn.*

Het is veel gemakkelijker om naar onze vrienden te gaan die ons zijn voorgegaan naar de hemel dan om afscheid van hen te nemen en degenen achter te laten naar wie wij verlangen en die ons lief zijn.

Wie weet door welke zorgen en verontrustende gedachten over hen u dan geplaagd en afgeleid wordt? Wat zal er van hen worden als ik er niet meer ben?

Ik ga hen nu verlaten. God weet welke noden, tegenslagen, verzoeken en beproevingen op hun pad zullen komen in deze bedrieglijke, verontreinigende en gevaarlijke wereld. Ik weet dat het onze plicht is om onze kinderen zonder vader en onze geliefden zonder vrienden over te geven aan God, om hen toe te vertrouwen aan Hem Die ze ons gegeven heeft. Sommigen hebben de kracht gekregen om dat blijmoedig te doen, toen ze van hen scheidden.

Luther kon zeggen: 'Heere, U hebt mij een vrouw en kinderen gegeven. Ik kan hun [naar weinig nalaten. Vader van de vaderlozen en Rechter van de weduwen, voed, onderwijs en bewaar hen.'²⁹

Maar niet elke christen heeft het geloof van Luther. Sommigen vinden het moeilijk om op dat moment hun gevoelens te ontwarren. Als God echter al de uwen voor u uit gestuurd heeft, hebt u zoveel minder te doen. Het sterven kan u lichter vallen dan anderen.

20^e overweging

Kan niets wat gezegd is u kunnen overreden? Bedenk dan ten slotte dat u dicht bij de toestand en plaats bent waar geen verdriet en droevige gedachten meer kunnen zijn over zulke dingen.

²⁸ Quem amabas extulisti: quare quæm ames. Satius est amicum reparare quam flere (Seneca, epistel 637).

²⁹ Melchior Adam in zijn boek: The Life of Luther.

Nog even en u zult uw geliefden niet meer missen. U zult ze niet meer nodig hebben, maar u zult leven als de engelen van God. We leven nu deels door geloof en deels door gevoel. Ons hart is voor een deel op God en voor een deel op het scheepsel gericht. Onze toestand is gemengd en dat is onze vreugde ook. Maar als God alles en in allen zal zijn, zullen we leven als de engelen van God. Hoeveel zal er dan veranderd zijn vergeleken met onze situatie nu!

Engelen trouwen niet en worden niet ten huwelijk gegeven. Zo zal het ook zijn met de *kinderen van de Opstanding*. Als er een eind gekomen is aan de zonde, zal er ook geen verdriet meer zijn. Er waren geen graven vóór de zonde in de wereld kwam en er zullen geen graven meer zijn als er geen zonde meer is.

Onze verheerlijkte familieleden en vrienden zullen eeuwig met ons leven. Ze zullen niet meer klagen en niet meer sterven. Dit is het geluk van de staat waarheen u gaat: uw ziel zal zeer nauw verenigd zijn met God, de Bron van vreugde. U zult geen zorgen hebben. U zult niet meer geoefend worden in geduld en u zult geen verdriet meer kennen zoals nu. Nog slechts een kort ogenblik en er zal een eind komen aan al deze dingen. Heb daarom goede moed, als mensen die verwachten dat het jubeljaar dichtbij is.

Hiermee ben ik aan het eind gekomen van het tweede deel van deze verhandeling, waarin ik heb geprobeerd om u af te brengen van buitensporig verdriet.

DERDE HOOFDPUNT. De kentekens van overmatig verdriet ontkrachten

Nu zal ik verdergaan met mijn derde punt, het wegnemen van de argumenten en verontschuldigen voor dit buitensporige verdriet.

Eerste Tegenwerping

Mensen, ook godvrezende mensen, verdedigen gewoonlijk uitwassen. Of anders proberen ze die te vergoelijken door argumenten aan te voeren voor hun emoties. Ze doen alsof ze reden genoeg hebben om zich te verontschuldigen. We willen zo graag overmatig verdriet rechtvaardigen.

Dat vraagt om een afdoende antwoord. Pas als mensen overtuigd zijn en geen excuus meer hebben voor hun zonde, zijn ze op de goede weg naar herstel. Dat is het laatste doel van deze verhandeling.

Mijn tegenwoordig werk is om de tegenwerpingen te beantwoorden en argumenten weerleggen die gewoonlijk worden aangevoerd in deze situatie. En hoewel ik me zal richten op de familieverhoudingen die in de tekst genoemd worden, zijn mijn antwoorden evenzeer van toepassing op alle andere relaties.

Tegenwerping 1.

U hebt me met veel krachtige argumenten aangespoord om me te onderwerpen en stil te buigen onder deze zware slag van God. U weet echter maar weinig van de pijn in mijn ziel. Dit kind was een kind van veel gebeden. Het was een Samuël die van de Heere gebeden was. Ik dacht dat zijn geboorte de verhoring was van veel gebeden. Maar nu zie ik dat het tegendeel waar is. God had mijn gebed niet gehoord. Het kind was evenmin zo'n bijzonder geschenk van Gods genade als ik dacht. Mijn kind is niet alleen gestorven, maar op dezelfde dag is mijn gebed afgesneden en afgewezen.

Oplossing 1.

Toen u nog geen kinderen had, was het uw plicht om te bidden om de kinderzegen. Hebt u dat niet ootmoedig gedaan? Hebt u het niet aan God overgelaten of Hij ze u zou geven of onthouden, of Hij ze in leven zou laten of wegnemen naar Zijn goeddunken? Als u dat niet gedaan hebt was dit zonde. U moet de Heilige Israëls geen grenzen stellen. U mag Hem niet voorschrijven of met Hem onderhandelen hoe lang u uiterlijke zegeningen zult genieten. Als u dat hebt gedaan, was dat verkeerd. God heeft u rechtvaardig gestraft met deze beproeving.

Hebt u aanhoudend en ootmoedig gebeden? Hebt u het aan Gods wil overgelaten of u de gevraagde zegen zou ontvangen en zou mogen behouden? Dan is het sterven van uw kind in geen enkel opzicht in strijd met de inhoud en de bedoeling van uw gebed.

Oplossing 2.

Uw gebeden kunnen verhoord zijn hoewel u werd onthouden waarom u gebeden hebt? Is het u een poosje gegeven en toen weer van u weggerukt?

Op vierderlei wijze kunnen uw gebeden verhoord zijn.

- Hij geeft onmiddellijk wat we hebben gevraagd (Dan. 9:23).
- Hij stelt de verhoring een poosje uit en geeft pas later wat we hebben gevraagd.
- Of Hij onthoudt u de zegen die u vraagt en geeft u in plaats daarvan een veel betere zegen (Deut. 3:25 vgl. Deut. 34:4).

- Ten slotte kan Hij u geduld geven om het verlies of gemis te dragen (2 Kor. 12:9). Heeft de Heere uw kind of uw vriend weggenomen? Heeft Hij u in plaats daarvan een ootmoedig, stil hart gegeven dat zich onderwerpt aan Zijn wil? Dan hebt u geen reden om te zeggen dat Hij uw gebed afgewezen heeft.

Tegenwerping 2.

Maar ik heb een beminnelijk, lief en innemend kind verloren. Het was zo knap en charmant. Wie niet in tranen is om het gemis van zo'n lief, innemend kind moet wel een stenen hart hebben. Ach, dit is geen gewoon verlies.

Oplossing 1. Hoe liever en innemender uw kind was, hoe voortreffelijker uw geduld en eensgezindheid met Gods wil in zijn sterven zijn. Hoe liever het kind, hoe meer zelfverloochening en hoe meer genade. Maar zelfs als het duizend keer liever was geweest, was het niet te goed om het God te ontzeggen. Gaat gehoorzaamheid aan God boven uw natuurlijke gevoelens? Verkiest u geduld en eensgezindheid met Gods wil boven het liefste en dierbaarste wat u op aarde heeft? Dan mag dat voor u een bevestiging zijn van de waarheid en de kracht van de genade. Net als Abraham kunt u scheiden van een kind dat u zo vurig liefhebt in gehoorzaamheid aan de wil van uw God Die u nog meer lief hebt.

Oplossing 2. Kinderen kunnen aantrekkelijk en mooi zijn. Dat moeten we beschouwen als een goede gave uit Gods hand. Het is echter niet ongewoon en wordt vaak een strik. Schoonheid op zich is vergankelijk en kortstondig, maar maakt het verlies niet zoveel groter als mensen beweren. Een mooi uiterlijk is geen bijzondere gave. Eliab, Adonia en Absalom waren niet minder knap dan hun leeftijdsgenoten. Of we nu goddeloos of godvrezend zijn, een bijzonder mooi uiterlijk is voor de meeste mensen een verzoeking. Sommige mensen zouden een mooiere ziel gehad hebben als hun lichaam minder mooi geweest was. Bovendien is schoonheid slechts een bloem die bloeit op haar tijd en dan verwelkt. Denk dan niet dat uw verdriet erger is omdat uw kind mooi was.

Oplossing 3. Als uw geliefde in Jezus ontslapen is, zal hij op de morgen van de opstanding tienduizend keer mooier zijn dan hij ooit in de wereld is geweest. Wat is de voortreffelijkste, zuiverste schoonheid van de stervelingen vergeleken bij de onovertroffen schoonheid van de heiligen in de opstanding? 'Dan zullen de rechtvaardigen blinken gelijk de zon, in het Koninkrijk huns Vaders.' (Matth. 13:43) In deze hoop neemt u afscheid van hen. Laat dat dan uit uw gedrag blijken.

Tegenwerping 3.

Helaas, mijn kind werd in de knop gebroken door de dood. Ik mocht het slechts zien en liefhebben. Toen moest ik al afscheid nemen. Had de blijdschap maar langer geduurd! Had ik maar tijd gehad om te genieten van die voortreffelijke zegen! Dan zou ik het afscheid gemakkelijker hebben kunnen verdragen. Ik heb mijn kind maar zo weinig maanden of jaren bij me gehad. Nu is er alleen maar een verwachting gewekt die al snel werd beschaamd. Dat maakt het verdriet groter.

Oplossing 1. Is uw kind jong gestorven? Werd de band met een andere geliefde bijna direct weer losgemaakt? U moet die last niet zo ondraaglijk vinden. Als u grond hebt om te hopen dat uw geliefde in Christus gestorven is, heeft hij lang genoeg geleefd in deze

wereld.³⁰ Wie in de Schone Haven is aangekomen, heeft lang genoeg gezeild. Wie de overwinning heeft behaald, heeft lang genoeg gevochten. Wie de eindstreep heeft bereikt, heeft lang genoeg gelopen. Wie de hemel heeft gewonnen, heeft lang genoeg op aarde geleefd, hoe kort zijn leven ook was.

Oplossing 2. Hoe jonger uw geliefde stierf, hoe minder zonde hij heeft gedaan en hoe minder verdriet hij heeft ervaren. Het is een bijzonder voorrecht als we snel door de wereld naar de heerlijkheid reizen. De wereld is niet zo'n aantrekkelijke plaats dat christenen daar een uur langer zouden willen blijven voor henzelf of voor anderen dan nodig is om hen geschikt te maken voor de hemel.

Oplossing 3. U denkt wel dat het afscheid makkelijker geweest zou zijn als het geluk langer had geduurd. Dat is een dwaze en ongegronde veronderstelling. Hoe langer u zich in hen had kunnen verheugen, hoe meer u zich aan hen gehecht zou hebben. Een jonge, tere plant kan makkelijk met één hand uit de aarde getrokken worden. Als de wortels zich vertakt hebben en de plant jarenlang in de aarde geworteld is, zijn er veel krachtige slagen of harde rukken nodig om hem te ontwortelen. Zoals die ondergrondse wortels, is er niets wat gevoelens meer versterkt dan vertrouwelijkheid en langdurig bezit. Wat u ook denkt, het is nu veel makkelijker om te scheiden dan later. Gods tijd is de beste tijd. Dat zou genoeg voor u moeten zijn.

Tegenwerping 4.

Helaas, maar ik heb alles tegelijk verloren. Het is mijn enig kind. Ik heb niets wat de breuk kan helen of het gemis kan vergoeden. Als God mij tot troost andere kinderen had gegeven, zou het verlies niet zo groot geweest zijn. Maar alles in één keer verliezen, is ondraaglijk.

Oplossing 1. Godsdienst geeft christenen niet de vrijheid om voor de dood van hun geliefden zo'n hard woord te gebruiken als verlies. Ze zijn niet verloren, maar ze zijn u voorgegaan.³¹

En het is een schande voor een christen als hij door een heiden vermaand moet worden om zo'n ongepaste uitdrukking. Wat Epictetus, een heiden, heeft gezegd, mag ons wel van schaamte doen blozen: 'Zeg nooit dat u iets verloren hebt, maar dat het is teruggegeven. Is uw zoon gestorven? Hij is slechts weergegeven. Is uw erfenis van u weggenomen? Die is alleen maar teruggegeven.' En daarna voegt hij eraan toe: 'Laat alles zijn zoals de goden dat wensen.'³²

Oplossing 2. Het is niet goed om te zeggen dat u alles in één keer verloren hebt, tenzij u Christus bedoelt. Als Hij eenmaal de uwe is geworden, kunt u Hem nooit meer verliezen. Ongetwijfeld bedoelt u dat u alle kindervreugde hebt verloren. En wat dan? Blijft er dan niet heel veel vreugde over die heerlijker, kostelijker en duurzamer is? Misschien mist u de kindervreugde. Maar zolang u betere vreugde mag hebben, is er alle reden om u te verblijden!

³⁰ Zie Richard Baxter.. Voorwoord in *The Life of Mr John Janeway*.

³¹ Non amittuntur sed praemittuntur (Seneca, epistel 63). Ze zijn niet verloren, maar ze worden vooruit gezonden, Seneca brief 63

³² Epictetus; handboekje hoofdstuk 15

Oplossing 3. Door zo te klagen volgt u het voorbeeld van de wereld te veel na. Wereldse mensen kunnen een gemis alleen maar compenseren door de lege plaats te vullen met iets soortgelijks. Maar hebt u geen andere manier om uw verlies te vergoeden? Hebt u geen God Die de lege plaats kan vervullen van elk scheepsel dat u verlaat? Zo'n klacht past ongetwijfeld beter bij iemand die alles van dit leven verwacht dan bij iemand die belijdt dat God voor hem alles in allen is.

Tegenwerping 5. Ach, mijn enig kind is niet alleen weggenomen, maar er is geen verwachting of kans dat ik nog meer kinderen zal krijgen. Ik moet mezelf nu beschouwen als een dorre boom. Ik zal nooit meer kindervreugde kennen. Dat is een bittere gedachte.

Oplossing 1. Mogelijk is het waar wat u zegt. U hebt geen hoop of verwachting meer op een ander kind. Als u echter mag hopen op betere dingen dan hebt u geen reden om terneergeslagen te zijn. In Jesaja 56:5 troost de Heere hen die geen hoop meer hebben op zonen of dochters met de belofte *dat Hij hun in Zijn huis en binnen Zijn muren een plaats en een naam zal geven beter dan der zonen en der dochteren, ja, een eeuwige naam die niet uitgeroeid zal worden*. Er zijn betere weldaden en hogere verwachtingen. Is de hoop op kinderen of de verwachting van kinderen afgesneden? Als uw eeuwige hoop vastligt en u daarmee niet beschaamd zult uitkomen, hebt u geen reden om neerslachtig te zijn.

Oplossing 2. Wil God dat u uw vreugde niet meer vindt in kinderen? Besluit dan om in Hem uw vreugde te zoeken. Met deze ruil zult u nooit reden hebben om te klagen over het verlies. U zult in God vinden wat nooit in het scheepsel te vinden is. Eén uur gemeenschap met Hem zal u meer vreugde geven dan de gelukkigste ouder ooit in zijn kinderen vond. U zult koper inwisselen voor goud, het vergankelijke voor het onvergankelijke.

Tegenwerping 6.

Maar de slag kwam zo onverwacht. God gaf nauwelijks of geen waarschuwing om me op deze beproeving voor te bereiden. De dood voerde zijn opdracht onmiddellijk uit. Mijn lieve man, vrouw of kind werd onverwacht uit mijn armen weggerukt door een onvoorziene slag. Dat maakt de slag nog veel zwaarder.

Oplossing 1. Het is grotendeels aan u te wijten dat deze slag zo *onverwacht* kwam. U had dagelijks moeten leven in het besef van de vergankelijkheid van het leven en de scheiding moeten verwachten. U wist dat het op zijn best een voorbijgaande vreugde was. Het zou u niet moeten verbazen dat het stervende nu gestorven is. U hoort over veranderingen in andere families. U hebt vaak gezien dat andere ouders, mannen en vrouwen hun doden naar het graf brachten. Wat waren al die sterfgevallen anders dan waarschuwingen aan u om u voor te bereiden op zulke kruisen? Door uw eigen zorgeloosheid en onachtzaamheid heeft dit kruis u zo verrast. En u weet wie u dat moet verwijten.

Oplossing 2. Er is veel verschil tussen de plotselinge dood van kinderen en volwassenen. De laatsten hebben misschien nog veel werk te doen. Mogelijk zijn er veel zonden waarover ze berouw moeten hebben en veel bewijzen van hun aandeel in Christus die ze moeten onderzoeken om getroost te kunnen sterven. Voor hen komt zo'n plotselinge dood niet gelegen.

Maar dat is heel anders bij kinderen die hun verstand nog niet kunnen gebruiken. Zij hoeven dat werk nog niet te doen. Ze zijn louter passief. Alles wat gedaan is tot hun behoud, is onmiddellijk door God gedaan. Dan maakt het niet uit of de dood eerder of later komt.

Antwoord 3. U klaagt omdat de slag zo onverwacht kwam. Een ander zal eerder zeggen: 'Was mijn vriend maar zó gestorven. Dan zou ik er niet zo onder geleden hebben als nu. Ik heb hem vele doden zien sterven. Ik heb gezien hoe de dood steeds dichterbij mijn geliefde kwam. Hij voelde hoe zijn levensdraden werden afgesneden. Vaak heeft hij met Job uitgeroepen: 'Waarom geeft Hij de ellendigen het licht, en het leven de bitterlijk bedroefden van gemoed? Die verlangen naar de dood, maar hij is er niet; en graven daarnaar meer dan naar verborgen schatten; die blijde zijn tot opspringens toe, en zich verheugen als zij het graf vinden.' (Job 3:20-22)

Wat u beschouwt als de angel van het lijden zouden anderen als een gunst en een voorrecht hebben gezien. Hoeveel liefhebbende ouders en andere bloedverwanten die hun vrienden even lief hadden als u, zijn op hun knieën gedwongen. Ze hadden niets anders te vragen dan of de Heere de scheiding wilde bespoedigen en een eind wilde maken aan het verdriet dat voor hen veel bitterder was dan de rouw over de doden.

Tegenwerping 7.

U spoort me aan om mijn verdriet te matigen. Ik weet dat ik meer beheersing zou moeten tonen, maar u weet niet hoe mijn situatie is. Er is een angel in dit lijden die niemand voelt dan ik alleen. O, hoe ondraaglijk is dit nu! Ik heb niet op tijd de juiste middelen gebruikt om het leven van mijn geliefde te redden of ik heb ze niet op de goede manier toegepast. Ik zie nu dat ik de middelen zo heb verwaarloosd of zo verkeerd heb gebruikt dat ik moet zeggen dat dit droevige verlies mij voor een groot deel te wijten valt!

O, wat ben ik nalatig geweest! Wat ben ik onbezonnen en onoplettend geweest! Hoe klaagt mijn geweten me nu aan vanwege mijn dwaasheid. Hoeveel verzwaart dit mijn last boven wat anderen gewoonlijk ervaren! Als ik op tijd gebruik had gemaakt van de juiste middelen en mezelf stipt gehouden had aan de behandelingen en adviezen van bekwaame en kundige artsen, dan had mijn man, vrouw of kind nu nog in leven kunnen zijn. Nu ben ik niet alleen beroofd, maar ben ik geneigd te denken dat ik mijzelf van mijn geliefden heb beroofd. Er is beslist geen verdriet zoals mijn verdriet.

Oplossing 1. Het is verkeerd om de middelen die God tot genezing heeft gegeven te verwaarlozen en te verachten. Het is echter niet minder kwaad om er te veel aan toe te schrijven of te veel van te verwachten. De beste middelen in de wereld zijn zwak en krachteloos zonder Gods hulp en medewerking. God zegent de middelen nooit als onze tijd is gekomen. Dat die tijd was vervuld bij uw vriend, blijkt duidelijk uit de afloop. Zelfs als uw vriend de beste middelen had gehad die de wereld biedt, zouden ze niets geholpen hebben. Dit geldt alleen in uw geval: door de afloop ziet u nu wat de wil van God is. U mag zich hier echter nooit op beroepen als Gods wil nog twijfelachtig of onzeker is, zoals meestal tijdens een ziekte.

Oplossing 2. Beschuldigt en beticht u uzelf niet ten onrechte van wat niet echt uw fout en verzuim is? In hoeverre is het uw schuld? Dat zal het best duidelijk worden als u de omstandigheden waarin u nu verkeert, vergelijkt met die waarin u verkeerde toen uw geliefde ziek was. Toen was onduidelijk wat uw plicht was en wat de beste behandeling

zou zijn.

Misschien had u veel mensen zien sterven onder de handen van artsen en veel zieken zien herstellen zonder hun hulp. U meende dat uw vriend deze middelen beter achterwege kon laten dan zichzelf daardoor in gevaar te brengen. Misschien werden u verschillende methoden en behandelingen voorgeschreven en aanbevolen. Nu ziet u dat u zich hebt vergist. U hebt de slechtste gekozen en een meer verantwoorde en aannemelijke behandeling afgewezen. Maar als dat toen niet zo scheen te zijn en u naar beste weten hebt gehandeld, is het heel oneerlijk om uzelf aan te klagen voor die fout. U hebt gekozen wat u het beste leek, of het nu zo was of niet.

Bent u boos op uzelf omdat u naar uw beste weten en inzicht hebt gehandeld of van een behandeling hebt afgezien? In het licht van de afloop denkt u daar nu heel anders over dan toen. Eigenlijk neemt u uzelf kwalijk dat u slechts een mens bent. U verwijt uzelf dat u niet als God bent Die alleen die afloop en de uitkomst kan voorzien. U beschuldigt uzelf ervan dat u hebt gehandeld zoals alle redelijke schepselen moeten doen. Ze moeten handelen naar het licht dat ze op die tijd hebben.

Antwoord 3. Tot slot, zijn tijden van grote beproeving gewoonlijk tijden van grote verzoeking. Doorgaans beschuldigt satan ons dan van meer zonden dan we hebben gedaan. Hij stelt ook als zonden voor wat bij onpartijdig onderzoek geen zonden blijken te zijn.

Bent u bewust of vrijwillig in gebreke gebleven? Hebt u verkeerd gehandeld? Koos u liever wat geld (terwijl u het kon geven) dan het leven van uw geliefde? Hebt u er bewust voor gekozen zijn leven in gevaar te brengen omdat u niet van uw geld kon scheiden? Dan is uw lijden ongetwijfeld vermengd met veel zonde. Uw geweten klaagt u terecht voor uw zonde aan. Anders is het een valse aanklacht. Dat gebeurt veel vaker. Ik geloof dat het in uw geval ook zo is. Help satan toch niet om zijn doel te bereiken.

Uw verdriet om uw vriend is een goede graadmeter om te beoordelen hoe lief hij u was. Bedenk wat u nu graag zou geven om zijn leven te kopen als u dat met geld kon doen. Oordeel dan hoe ongegrond de aanklacht is die satan tegen u verzint. Zie dan in dat u te snel geneigd bent om de waarheid daarvan te erkennen.

Tegenwerping 8.

Maar mijn moeite gaat nog dieper: het is eeuwigheid geworden voor mijn kind of vriend en ik weet niet hoe het met zijn ziel is. Als ik maar wist dat mijn geliefde bij Christus was, zou ik stil kunnen zijn. Maar ik word overweldigd door angst dat het tegendeel waar is. O, het is verschrikkelijk om te denken aan het oordeel van één die mij zo lief was.

Oplossing 1. Ik geef toe dat het een pijnlijke, zware beproeving is. Er is niets wat Gods kind meer kan bedroeven of drukken. Het sterven van onze geliefden valt hierbij in het niet. Vreest u de Heere? Denk dan aan Zijn onbetwistbare soevereiniteit over hen en Zijn onderscheidende liefde en genade voor u. Dat zou u ten minste tot zwijgen moeten brengen.

Ten eerste, Zijn onbetwistbare soevereiniteit over hen. 'Maar toch, o mens, wie zijt gij, die tegen God antwoordt?' (Rom. 9:20) De apostel spreekt hier over de eeuwige verkiezing en verwerping. Wat als de Heere geen genade bewijst aan hen die ons lief zijn? Doet Hij hun of ons dan enig onrecht? Aärons twee zoons werden door de hand van de Heere gedood toen ze zondigden. Toch zweeg hij (Lev. 10:3). God vertelde Abraham duidelijk dat het verbond niet zou worden opgericht met Ismaël voor wie hij zo vurig bad:

'Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht!' (Gen. 17:18) Hij wist dat er geen zaligheid was buiten het verbond. Toch zweeg hij onder het woord van de Heere.

Ten tweede, als dit u niet tot zwijgen brengt, denk ik dat Gods onderscheidende liefde en genade voor u dat zouden moeten doen. O, wat staat u in de schuld bij God, omdat Hij niet de wortel en de tak samen in het vuur geworpen heeft! Hij heeft u door genade goede hoop gegeven dat het voor eeuwig goed met u zal zijn. Deze gedachte moet u de mond snoeren en u tot bedaren brengen, zelfs als er redenen zijn voor uw vrees.

Antwoord 2. Onderzoek toch de redenen voor uw angst. Komt het omdat het eeuwig welzijn van uw geliefde u zozeer ter harte gaat? Of is het een list van satan? Is het zijn bedoeling dat u overmand wordt door angst en uw gedachten opgeslokt worden door vermeende en reële redenen en oorzaken? In twee gevallen is het zeer aannemelijk dat uw angst alleen de vrucht is van uw eigen genegenheid of van een verzoeking van satan.

Ten eerste, als uw kind jong stierf, vóór het iets gedaan heeft wat uw hoop de bodem insloeg.

Ten tweede, als uw kind is opgegroeid en u niet zonder hoop bent. Tijdens zijn leven of bij zijn sterven gaf hij echter niet zo duidelijk blijk van genade als u had gewild. Wij hoeven niet te oordelen over de toestand van alle kinderen. Over kinderen die geboren zijn uit ouders die in het verbond zijn, moeten we mild oordelen. De Schrift spreekt heel gunstig over hen.

Ten slotte zijn er oudere kinderen die zijn ontsnapt aan de verontreiniging van de wereld. Ze hebben gewetensvol tegen de zonde gestreden en hun plicht gedaan. Misschien is in hen niet openbaar gekomen wat u graag had gezien. Toch kan in hen, net als in de jonge Abia, wat goeds gevonden worden voor de Heere, dat u nooit hebt opgemerkt (1 Kon. 14:13). Respect voor uw gezag, verlegenheid, schroom, terughoudendheid en veel andere dingen kunnen die kleine en zwakke beginselen van genade in kinderen verbergen voor het oog van hun ouders. Mogelijk ziet God in hen wat u nooit hebt gezien. Hij veracht de dag van de kleine dingen niet.

Hoe het ook zij, het is niet langer uw verantwoordelijkheid. U kunt zich beter afvragen hoe u dit kruis kunt gebruiken tot uw eigen welzijn. U hoeft niet te oordelen over hun toestand. Dat oordeel komt u niet toe, maar God.

Tegenwerping 9.

Ach, maar de verhouding met mijn geliefde was zondig. Daarom heeft God deze band verbroken. De één zegt: 'Ik had mijn hart te veel op mijn kind gezet. Ik verafgoodde het. Dat was mijn zonde.'

Een ander zegt: 'Het ontbrak mij aan echte genegenheid. Ik had mijn kind niet lief, tenminste niet zo geestelijk als zou moeten. Dat was mijn zonde. Nu bezoekt God mij voor al mijn tekortkomingen en gebreken.'

Oplossing 1. Niemand is zo heilig dat hij niet faalt en tekortschiet in veel plichten ten opzichte van zijn familie en vrienden. Laat ik het ronduit zeggen. De verdorven natuur van de heiligste mensen komt hierin even duidelijk openbaar als in welk ander aspect ook. Het komt heel vaak voor dat het geweten ons niet alleen aanklaagt vanwege deze zonden, maar ze ook zo zwart mogelijk afschildert als God ons van onze geliefden heeft gescheiden. U ervaart dus niets anders dan wat andere mensen in uw situatie vaak meemaken.

Oplossing 2. Laten we aannemen dat uw tegenwerping waar is. God heeft u beproefd om uw zonde en de vreugde weggenomen die u te veel verafgoodde en aanbad. Toch is er geen reden om zo gebukt te gaan onder uw kruis.

Mogelijk, ja, waarschijnlijk is dit alles de vrucht van Zijn liefde en zorg voor uw ziel. Hij zegt tegen bedroefde christenen: 'Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik.' (Openb. 3:19) God had van u kunnen zeggen wat Hij van Efraïm zei: 'Efraïm is vergezeld met de afgoden; laat hem varen.' (Hos. 4:17)

Hoeveel beter is het dan dat God in genade uw afgoden van u wegneemt. God had tegen u kunnen zeggen: 'Laat hen maar doorgaan. Ik zal ze niet tegenhouden op hun zondige wegen en hen daarvoor niet bestraffen, maar ik zal ze tenslotte voor al hun zonden straffen in de hel.' O, hoeveel beter is het dat uw Vader u nu straft met de roede voor uw dwaasheden.

Oplossing 3. Verwijt u uzelf dat een gebrek aan liefde de oorzaak was van uw plichtsverzuim? Uit uw verdriet om het afscheid kan blijken dat de liefde voor uw kind of vriend heel diep zat. Was uw liefde niet zo geestelijk en zuiver dat u hen in God liefhad? Dan was dat beslist uw zonde. Het is een zonde waaraan de meeste christenen zich schuldig maken en waarvoor u en alle andere christenen zich moeten verootmoedigen.

Tegenwerping 10.

God heeft mij gezegend met een huis en bezit in deze wereld. Ik hoopte dat aan mijn kinderen na te laten. Nu heb ik niemand meer aan wie ik mijn bezit kan nalaten en evenmin biedt de gedachte daaraan mij troost. In een uur tijd heeft deze slag de zin van mijn leven en de vreugde over al mijn andere zegeningen vernietigd. Alle inspanningen en moeiten van vele jaren zijn vergeefs geweest.

Oplossing 1. Hoeveel mensen zijn er in deze wereld, ja, onder onze kennissen, die God de vreugde over kinderen én bezittingen heeft onthouden of ontnomen? Als Hij u huis en goed gelaten heeft, moet u Zijn goedheid daarin erkennen. U moet deze vreugde niet verachten, omdat Hij u de andere ontnomen heeft.

Oplossing 2. Hoewel uw kinderen gestorven zijn, heeft God nog veel kinderen overgelaten in de wereld. U kunt hen verkwikken met de gaven die God u geschonken heeft. De liefdadigheid die u aan hen bewijst, heeft ongetwijfeld in Gods oog meer waarde dan een grote nalatenschap aan kinderen.

We hebben zeker geen plaats gekregen in deze wereld om veel bezittingen te verzamelen voor onze kinderen. Als uw hart daar teveel op gericht was, kunt u in dit kruis nu Gods rechtvaardige straf zien voor uw dwaasheid. Prijs God dat u nog de gelegenheid hebt om Hem voortreffelijk te dienen met uw giften. En als God u andere uitvoerders van uw testament onthoudt, doe het dan eigenhandig. Deel uw goederen onder de heiligen om hun nood te lenigen, zodat u de zegen mag krijgen van hen die dreigen om te komen.

Tegenwerping 11.

O, de herinnering aan de gevatte uitspraken en leuke streken van mijn kind doorgrievend mij.

Oplossing 1. Het is eerder een reden om God te loven dat Hij u zo'n lief kind gegeven heeft dan om ontevreden te zijn omdat Hij het weggenomen heeft. Hoeveel ouders zijn er in de wereld met kinderen die verstandelijk zeer beperkt zijn. En hoeveel kinderen

hebben zo'n verdorven karakter dat hun ouders maar weinig vreugde van hen kunnen verwachten?

Oplossing 2. Dit zijn op zichzelf maar kleine en onbeduidende dingen, maar satan heeft er een groot doel mee. Hij wil uw ziel moedeloos maken en ergeren. Maar daar wordt u nu niet toe geroepen. Er zijn belangrijker dingen dan wat een kind heeft gezegd of gedaan. Het is uw werk om te onderzoeken wat Gods doel is met dit kruis, om de verdorven lusten te doden en om stil te buigen onder Gods wil. Dit is uw werk!

Tegenwerping 12.

Ten laatste werpt men mij tegen: Helaas, God verbergt Zijn aangezicht van mij in deze beproeving. Het is donker vanbinnen en vanbuiten. Dat maakt mijn situatie zo tragisch en mijn kruis zo zwaar. Ik voel me zo zwaar bezocht en jammerlijk verlaten.

Oplossing. Hoewel u op dit moment geen troost ervaart, hebt u toch reden om dankbaar te zijn voor Gods genadige ondersteuning. Hoewel Gods aangezicht niet over u licht, zijn de eeuwige armen toch onder u. God zorgt voor u, ook als Zijn troost u wordt onthouden.

Oplossing 2. Het is niets nieuws dat God Zijn aangezicht verbergt in een tijd van benauwdheid. Gods liefste kinderen, ja, Zijn eigen Zoon hebben dit ervaren. In het diepste van Zijn zielsangst en lichamelijk lijden, toen de afgrond riep tot de afgrond, miste de Zoon van God de lieflijke, merkbare troost van God, die daarvoor altijd Zijn ziel had vervuld. In de grootste nood heeft Christus uitgeroepen: 'Mijn God, Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?' (Markus 15:34) Dan moet de verberging van Gods aangezicht ons niet verwonderen, alsof ons iets vreemds overkwam.

Oplossing 3. Zou God Zijn aangezicht niet voor u verbergen omdat u weigert te buigen onder de roede? Ik bid u, overweeg dit eens. Hoogstwaarschijnlijk is dit de oorzaak dat God van u wijkt. Uw toestand zou spoedig veranderen als u ootmoedig en stil de beker kon aannemen die de Vader u te drinken heeft gegeven, de straf voor uw zonden kon aanvaarden en kon zeggen: 'Het woord des Heeren is goed. Hij is de Heere; Hij doe wat Hij wil.' De Geest van Vertrouwing vindt geen vermaak of rust in een onrustig, oproerig hart.

Hiermee heb ik antwoord gegeven op de belangrijkste tegenwerpingen die genoemd worden om overmatig verdriet te rechtvaardigen.

VIERDE HOOFDPUNT. De geneesmiddelen voor overmatig verdriet

Ik kom nu tot het laatste onderdeel: welke medicijnen zijn er om overmatige droefheid te voorkomen of te genezen? Er is al veel gezegd om u van deze zonde te weerhouden. Ik heb het onderwerp veel uitvoeriger behandeld dan eerst mijn bedoeling was. Toch wil ik u nog meer adviezen geven tot hulp en bijstand die kunnen dienen tot genezing van deze zielsongesteldheid door de volgende regels voor te schrijven.

Regel 1.

Wilt u niet overspoeld worden door verdriet om het verlies van hen die u lief zijn? Dan moet u uw hart niet te veel op hen zetten, terwijl deze vreugde nog niet van u is weggenomen.

Hoe sterker de gevoelens, hoe groter het verdriet. Hoe hoger de vloed, hoe lager de eb. Uw verdriet over het verlies is even groot als uw vreugde over het bezit. De apostel Petrus verbindt deze twee genadegaven, matigheid en lijdzaamheid, aan elkaar (2 Petr. 1:6). En de ervaring leert dat ook onmatigheid en opstandigheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Dat hebben zelfs de beste mensen ondervonden. In Genesis 37:3 lezen we: 'En Israël had Jozef lief, boven al zijn zonen; want hij was hem een zoon des ouderdoms; en hij maakte hem een veelvervige rok.' Jozef was zijn lieveling. Hij hield zoveel van hem. Hij was zo innig aan die jongen verbonden.

Hoe reageerde hij op het bericht van de vermoedelijke dood van zijn kind? Dat staat in vers 34 en 35: 'Toen scheurde Jakob zijn klederen en legde een zak om zijn lendenen; en hij bedreef rouw over zijn zoon vele dagen. En al zijn zonen en al zijn dochteren maakten zich op om hem te troosten; maar hij weigerde zich te laten troosten en zeide: Want ik zal rouw bedrijvende tot mijn zoon in het graf nederdalen. Alzo beweende hem zijn vader.'

Dit zijn, als in een spiegel, de effecten van overmatige liefde voor een kind. Hier kunt u zien wat overmatige liefde zal uitwerken, zelfs in een begenadigd hart. Laat uw bescheidenheid aan allen bekend worden, dat u gematigd bent in vreugde en verdriet, want deze emoties houden gewoonlijk gelijke tred met elkaar.

Regel 2.

Wilt u niet overweldigd worden door verdriet over het verlies van uw geliefden? Dan moet u stipt en nauwgezet uw plichten ten opzichte van hen vervullen, terwijl ze er nog zijn.

Getuigt uw geweten dat u ijverig bent geweest in het vervullen van uw plichten ten opzichte van uw geliefden terwijl ze nog bij u waren? Dat is een voortreffelijke balsem voor uw verdriet als u ze niet meer hebt. Het is niet zozeer ons verdriet, maar de schuld waarmee we beladen zijn die onze last in tegenspoed zo zwaar maakt.

O, wat is de herinnering aan onze gestorven geliefden pijnlijk als ons geweten ons beschuldigt en aanklaagt, omdat we onze plicht hebben verzuimd! O, u beseft nauwelijks hoe verschrikkelijk de aanblik van het dode lichaam van uw kind daardoor voor u zal zijn!

Als uw geweten niet verstomd of dood is, zal het op zo'n tijd spreken. Als u het afscheid of het weerzien van uw geliefden voor Gods rechterstoel gemakkelijk wilt maken, of hen in de Grote Dag zonder beschaming wenst terg te zien, wees dan stipt, nauwgezet en voorzichtig in al uw familieverplichtingen.

Regel 3.

Wilt u niet overweldigd worden door verdriet om het verlies van geliefden? Wend u dan tot God en stort uw verdriet in het gebed in Zijn schoot.

Dit zal uw moeiten verzachten en verlichten. Loof dan de Heere dat Hij ons het gebed gegeven heeft! Gods heilige moeten altijd bidden, maar vooral in rouw en verdriet. Het geeft al verlichting als we in tegenspoed ons hart kunnen luchten bij onze vrouw of bij een trouwe vriend.

Wat een troost is het dan als we onze klacht kunnen neerleggen voor de genadige, wijze en trouwe God!

Ik heb u al verteld over die heilige man die zijn lieve kind, zijn enige zoon verloren had. Hij ging naar zijn binnenkamer en stortte zijn ziel helemaal uit voor de Heere. Daarna ging hij weer naar zijn vrienden. Zij wachtten beneden om hem te troosten en waren bang dat hij die slag niet zou kunnen verdragen. Zijn gezicht stond echter opgewekt en hij zei tegen zijn vrienden dat hij elke dag een kind zou kunnen begraven, als hij de troost zou mogen genieten die hij in dat uur van afzondering had gevonden.

Ga naar uw God, christen. Ga op de knieën op deze sombere, donkere dag. Trek u in de eenzaamheid terug, zodat u ongehinderd tot uw God kunt naderen. Stort daar uw hart voor Hem uit en belijd al uw zonden eerlijk en met een verbroken hart. Erken dat u de hel en dit kruis hebt verdiend. Noem de Heere rechtvaardig in alle pijnlijke slagen die Hij u geeft. Smeek Hem of in deze nood Zijn eeuwige armen onder u mogen zijn. Bid of Hij in gunst en genade op u wil neerzien, of Hij zo licht wil geven in de duisternis en uw moedeloze geest wil opbeuren.

Zeg met de profeet Jeremia: 'Wees Gij mij niet tot een verschrikking; Gij zijt mijn Toevlucht ten dage des kwaads.' (Jer. 17:17) Probeer eens hoeveel troost u dat zal geven. Als uw hart daarin oprecht is, zult u beslist met de heilige dichter kunnen zeggen: 'Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uw vertroostingen mijn ziel verkwikt.' (Ps. 94:19)

Regel 4. Wilt u het verdriet om het verlies van uw dierbaren matigen? Zie dan meer op Gods hand in deze hele kruisweg en minder op de tweede oorzaken en de omstandigheden.

'Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.' (Ps. 39:10)
Beschouw de hand van God in alles wat u overkomt als:

- Een soevereine hand. Hij heeft het recht om zonder uw goedkeuring of toestemming te beschikken over u en alles wat u lief is.
- Een Vaderhand die u in liefde en trouw vermaant. 'Want de HEERE kastijdt degene die Hij liefheeft, ja, gelijk een vader de zoon in dewelke hij een welbehagen heeft.' (Spr. 3:12) O, als u eens zou zien dat het kruis een roede is in de hand van de Vader, dat Hij u uit liefde beproeft tot uw eeuwig welzijn, dan zou u wel zwijgen! Brengt het lijden u dichterbij God? Kruisigt het u meer aan deze ijdele wereld? Dan is het een roede in de hand van Gods bijzondere liefde. Als liefde tot God er de vrucht van is, dan hoeft u er niet aan te twijfelen dat God u uit liefde beproeft.
- Een rechtvaardige hand. Hebt u dit niet over uzelf gebracht door uw eigen dwaasheid? Ja, de Heere is rechtvaardig in alles wat u overkomen is. Wat Hij ook gedaan heeft, Hij heeft u niet onrechtvaardig behandeld.
- Een barmhartige en genadige hand die u minder zwaar gestraft heeft dan uw

ongerechtigheden verdienen. Hij Die u in de oven van het lijden heeft geworpen, had u ook in de hel kunnen werpen. Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat u niet vernield bent. 'Wat klaagt dan een levend mens?' (Klaagl. 3:22, 39)

Regel 5.

Wilt u het kruis kalm verdragen? Vergelijk het dan met het kruis van anderen. Dan zal de storm in uw ziel werkelijk bedaren.

U hebt geen reden om te zeggen dat de Heere u bitterheid heeft aangedaan en dat er geen smart is als uw smart (Ruth 1:20; Klaagl. 1:12). Kijk om u heen. Kijk onbevooroordeeld naar de toestand waarin anderen verkeren. Zij zijn in geen enkel opzicht minder dan u. U verloor één lief kind, Aäron twee en Job al zijn kinderen in één keer. In beide gevallen werden deze kinderen onmiddellijk door Gods hand geveld. Sommige godvrezende ouders hebben moeten meemaken dat hun kinderen in hun zonde stierven door de hand van het recht, andere dat hun kinderen leefden tot oneer van God en hun hart braken. Waren hun kinderen maar van de baarmoeder af gestorven. Hadden ze maar de geest gegeven toen ze uit de buik voortkwamen (Job 3:11). Dat zou een zegen voor hun ouders geweest zijn.

In welke ellende hebben sommige ouders hun kinderen zien liggen! God heeft hun kinderen tot een verschrikkelijk schouwspel voor hen gemaakt. Ze hebben de Heere vurig gesmeekt om hen los te laten en hun leven af te snijden. Voor hen was de dood veel minder erg dan de voortdurende pijnen waarin zij hen van dag tot dag zagen wentelen. O, wat weet u weinig van de bittere beker die anderen moeten drinken! Als u uw eigen kruis daarmee vergelijkt, zult u moeten zeggen dat de Heere zacht en barmhartig met u heeft gehandeld.

Regel 6.

Mijd angstvallig alles wat uw verdriet kan vernieuwen of uw ergernis kan opwekken.

Maak uw verdriet niet groter door te kijken naar en te spreken over dingen die u droevig stemmen. Probeer ze uit de weg te gaan. Ze worden u door de vijand van uw ziel voorgehouden om de boze lusten van uw hart op te wekken. Ik heb u al gezegd waarom Jakob de naam niet wilde gebruiken die Rachel haar kind - dat de oorzaak van haar dood werd - had gegeven: *Benoni, de zoon van mijn smart*. Hij wilde niet dat door die naam het verdriet over het verlies van zijn dierbare echtgenote dagelijks zou worden opgerakeld. Daarom noemde hij de jongen Benjamin.

Uw ergernis is als licht ontvlambare stof of buskruit. Zolang u kunt voorkomen dat de vonken van het vuur daarop terechtkomen, is er geen groot gevaar. Maar draagt u dat gevaarlijke, licht ontvlambare materiaal in uw hart? Dan kunt u niet voorzichtig genoeg zijn.

Regel 7.

Denk ernstig in uw droeve dagen dat uw eigen dood nadert en dat u en uw geliefde dode slechts een korte tijd, een ogenblik, van elkaar gescheiden zijn.

Dit was de zielsgesteldheid van David bij het sterven van zijn kind. *'Ik zal wel tot hem gaan.'* (2 Sam. 12:23) Ik weet zeker dat de gedachte aan uw naderende dood het verdriet om de doden die u zijn voorgegaan zeer zal verzachten.

We zijn zo geneigd te denken dat we lang zullen leven op aarde. Dan is het verlies van onze geliefden, van wie we op aarde zoveel genoeg en vreugde verwachtten, ondraaglijk voor ons.

Als u echter meer zou stilstaan bij uw eigen dood, zou u niet zo diep getroffen zijn door hun dood. Als u ernstiger zou denken aan uw eigen graf, zou u kalmer naar het graf van uw geliefde kunnen kijken.

Hiermee heb ik alles gezegd wat ik u naar aanleiding van deze tekst wilde voorhouden.

Alleen de Vader der barmhartigheden en de God van alle vertroosting kan terneergeslagen mensen troosten.

Hij drukke al Zijn waarheden onuitwisbaar in uw hart wil schrijven. En Hij brenge uw ontregelde hartstochten in overeenstemming met Gods wil en met uw belijdenis dat u voor Hem buigt en daarin berust.

Einde